

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN
Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 700.

Kétes történelmi értékek.

Írta: Mezei Ernő.

Azt tartjuk, hogy Boszniahoz való közjogi viszonyunk tárgyalásánál, mint általában minden olyan kérdésnél, amely állami szervezetünknek történelmi alapjait érinti, lehetőleg mellőzni kellene az olcsó trombiták harsogtatását. A trombita, kivált ha rézből készült, kétségtelenül nagyon hangzatos, sőt vért forraló jószág, rettenetes mód illik ez a belgrádi utcagyerekek szájába, amikor a háboru bődületébe ugratják önmagukat és előttük egy tejfölös száju trónörökös ül fel a harcias vasszörcsőre. Ők csak követeljük a természet szent jogánál fogva az ő szeretett Boszniájukat, ha nekik jól esik, akár tüdőrepedésig, esetleg hátuk alapos kiporoltatásáig is. Mi azonban Ausztriával való történelmi és közjogi pereinkben ezidőszent csak az alkotmányos és békés megoldások útján maradhatunk és azért jobban illik hozzánk, ha reális érzéssel és tiszta megfontolással állapítjuk meg, mi érdekünk és mi keresni valónk van a monarchia bájos annektáltságai körül, amelyek birtokáért most oly nemes vetélkedés támadt.

Mindenkor respektáljuk a megszilárdult történelmi jogcímeket, de az örökös hivatkozás a hajdani Rámára, mint a magyar korona történelmi tartozékára, csakugyan nem esik nagy súlylyal a latba.

Furcsának is találjuk, hogy folyton a királyi esküt és koronázási hitlevelet vonják bele a játékba és már egyenesen esküszegés számba vennék, ha uralkodó királyunk „az isten segedelmével visszaszerzett” tartományokat nem helyezné vissza a magyar királyság anyai ölébe. Hiszen harmincz évvel ezelőtt a magyar közvélemény, maga a parlament is szinte egyhangulag elleneztek ezt az „isten segedelmével” való visszaszerzést, a mi magában elég biznyság rá, hogy Bosznia-Hercegovina iránt egyáltalán nem vallottuk a hűségkü viszonyát. A királyi hitlevél kitételeinek értelmét sem szabad tán oly ködös távlatokba belevetíteni, mert ezzel csak kétes világitásba állítjuk azt az igazi, századoknak átöröklött öntudatából összetömörített történelmi alapot, a melyen Magyarország állami egysége és szent István koronájának megtámadhatlan területi integritása felépült. A hajdani rámai királyság?

Ez a vegyes királyi uralom néhány nemzedéke alatt a hűbéres királyság viszonyában állott a magyar koronához, mint a mai Szerbia is, mint Havas-Alföld. A királyi hitlevél ily fantasztikus magyarázataival még Halicsot és Lodomeriát is vissza kellene követelnünk. No, meg itt van örökkön szemünk előtt Dalmácia, a bosnyák-hercegőcz közsirteknél összehasonlíthatatlanul becsesebb tengermelék, amelyet hozzánk a történelmi kap-

csolatnak sokkal elevebb emlékező-fűznek és amely már régen a mi uralkodóházunk szuverénitása alá kerü vissza. Mégis a magyar közvélemény sohasem helytelenítette azt az óvatosságot, amelylyel a mi államjogi viszonyaink között a mi államférfiaink és országgyűléseink Dalmácia visszacsatolásának kérdését kezelték.

Az óvatosság ily kipróbált erénye nem leszen ártalmunkra bizony az olyan esetleges szerencse iránt sem, amely danausi ajándékot akarna ölnkbe hajítani. Éppen jelenlegi alkotmányos helyzetünk elég veszedelmes problémái között legkevésbé van okunk rá, hogy mohón nyujtsuk ki karunkat a hajdani, felette problematikus Ráma felé. Ez igazán nem alkalmas rá ma a magyar állam modern szerkezetéhez. A középkori Magyarország sokféle hűbéri tagoltságában persze megfelelő alkatrész lehetett még a rámai hűbér is. De ha ma Horvátországnak separatistikus lázokban vonagló autonómiája mellett még Bosznia-Hercegovina is a magyar korona egy új autonóm és külön faji szervezetbe foglalt tartományává alakulna ki, nem taszítaná-e ez Magyarországot feltartóztatatlanul a föderalistikus bomlodozás útjára? Mindenesetre veszendőbe menne Ausztriával szemben az az egyetlen igazi elsőbbségünk, amelyet államiságunk tökéletesebb egysége, nemzeti szervezetünk nagyobb tömör-

Madárszáju János.

Írta: Zboray Aladár.

Ha orvos volnék, biztosan tudnám a hivatalos nevét is annak a kellemetlenségnek, amit mifelénk „madárszájnak” neveznek s amely miatt a benne szenvedőket pállott-szájúnak esufolják; de nem vagyok orvos s így nem tudom, micsoda nyavalya ez a nyavalya tuigdonkép-

Azt azonban tudom, hogy more patrio ugy gyógyítják, hogy a tiszta zsebkendő szegélyét végig húzzák a szájszögleten, amitől az szépen kivérzik és a madárszáj állítólag meggyógyul.

Manapság ez a kura nem is olyan komplikált, mert zsebkendő mégis csak akad, azon azonban hiába töröm a fejemet, hogy néhai nagy királyunk, Lajos korában hogyan gyógyították ezt az alkalmatlanságot, mert akkor — isten ugyse — nem tartozott a zsebkendő az ugynevezett szükséges házi felszerelések közé.

Éppen ezért tartom érthetőnek s hitelesnek Simon diák írását, aki a maga csipős krónikájában emlékszik meg erről az esetről, amelyet most én mondok el, előre is kijelentvén, hogy a dolog szöszterint való valódiságáért nem teszem tűzbe a kézem.

Föltétlenül valamelyik nápolyi hadjárat után kellett a dolognak megessnie, mert bizonyos talián kössöntyűk szerepelnek a történetben.

A hőse neki Szent-Jováni János, akit a csufolódó Simon diák a „madárszáju”, sőt a „pállott-száju” jelzővel ékesítget, aszerint, amint kegyesebb, vagy kevésbé kegyes hangulatban leledzik.

A története is a szája körül forog. Nagyon keserű legény volt az istenadta, pedig ugyancsak volt olyan legény, mint a többi, sőt különb is, mert a ló minden fortélyát, rigolyáját úgy nem ismerte senki, mint ő, a kardforgatóhoz, gerelyvetéshez, lándzsatoréshez pedig senki jobban nála nem értett.

Hanem ezzel vége is volt a nyilvános szereplésének, mert már dáridókban, vitézi kupahajtogatásban soha nem vett részt, azon egyszerű, de annál keservesebb oknál fogva, mert ő utána senki sem akart inni a vándorló kupából, neki meg külön kupát nem lehetett tartani, mert hogy ez vérbe vágó sértés lett volna.

A vitézi mulatozásokból kimaradt tehát, lovagjátékokon soha más, mint fekete szalagot nem tűzött a sisak forgója mellé s lelke egész nagy indulatját a vadászatba ölte bele. Vadászott mindenféle állatra, legszívesebben a legveszedelmesebb vadra, az emberre, csak éppen egyre soha, az asszonyi állatra, mert hogyha már férfiember sem ivott utána, hogyan iutha-

tott volna eszébe, hogy édes ajkak mézharmatjában legyen része valaha is.

Azt pedig méltóztatnak megengedni, hogy akármilyen csodaszép, csodajó, meseédes jószág az asszonyféle, veszedelmesség is, de meg imádnivalóvá is csak az ajaka teszi. Mert bolondokat első sorban is azért követ el a férfifele, mert módjólott ingerli az a piros ajak. Jelez az mindent, ami megkivánni való. Tüzes, mint maga a láng s bizony mondom, sokkal gyakrabban fázik az emberfia, mint hogy a meleg bántja.

Aztán meg szép is. Drága biborkagyló, amelynek olyan csodásan lágyak a vonalai, hogy az egyszerűen mese. A felső ajak akkuráte olyan, mint az Amor urü veszedelmes ijja, az alsó meg, mint egy cikkekcske a tündérország vérpiros narancsából. Vak legyen, meg nyitlen ember, aki meg nem kívánja azt a narancs-cikkét.

Mondom, nagy dolog az a női ajak, nagy dolog még akkor is, ha nem nagyobb egy szemecske számocznánál, ne csodálkozzanak hát, ha Szent-Jováni János olyan kegyetlenül keserü fiu volt, olyan hihetetlen szenvedélylyel ütze, hajszolta a vadat.

Mert, mint a legtöbb jó dolog, az asszonyféle is olyan, hogy akkor csak igazán jó, amikor nincsen, mert akkor nagyon érezzük a hiányát s bizony, hiába döfködjük bele a lándzsát a vadkanba, hiába nyilazzuk le a fürgé nyulat,

sége jelent. Általában gondolható-e, hogy a dualisztikus mérlegben megjavítaná akár politikai, akár gazdasági erőink nyomatékát Bosznia-Hercegovina ilyes filiális összetartozása a magyar anyaországgal? Ez a magyar föderalizmus nemhogy mélyitene a választóvonalat Magyarország és Ausztria között, éppen ellenkezőleg a leghatározottabb és a legegyszerűbb utat az összbiradalmi föderalizmus előkészítésében. A zágrábi fiókparlament mellett a szerajevói országgyűlésdi a mi oldalunkról kész gyűrűzeteiket kapcsolna bele a laibachi, zárai, parenzói osztrák tartománygyűlések láncolatába, hogy együttesen a monarchia összes délszlávjainak szétörhetlen egységét alkossák meg. Csak tessék jól odafülni, miket mondott Mandics ur, mint a boszniai kath. horvátok vezére éppen ma a király színe előtt, ott a budai királyi várakban, a magyar királyság ragyogó székhelyén. Igazán szép és messze kilátás nyílt neki is onnét...

Némi malicziózus kíváncsisággal gondolhat mindenki különösen arra, milyen alakban kerül az anektált tartományok ügye a mai parlamenti többség elé, a mely függetlenséginek mondja magát. Vajjon aki a függetlenségi eszményt akár csak mint a késő unokáknak fentartott czélt óvja lelkében, elképzel-e olyan utat, mely a távoli lehetőségben Bosznia-Hercegovina anektálásán át vezet. Akik a történelmi magyar királyság jelszavával fogatják meg magukat, hogy függetlenségi követelésé avassák a hajdani Ráma visszaszerzését, ők is majd olyan törököt foghatnak, aki őket viszi teketória nélkül az összbiradalom felé. Fogunk bezeg az efajta törökökből már annyit, hogy egész csendőri kíséret is kitelik belőlük. Amit a magyar állameszme folytonos hódításaival előbb Horvátországban elértünk, amit most az anektált tartományokban igyekszünk

elérni, valóban ez az a történelmi ut, amelyen a függetlenségi elvet tolonczléllel szállítják odább.

Udvari komédiák.

Budapest, október 12.

XIV. Lajos ki volt terítve a hálószobájában. A trónörökös, azaz abban a pillanatban már király, be akart menni abba a hálószobába, hogy megnézze a halottat. Az ajtónállót félre akarta tolni, de az nem engedte magát, hanem szertartásosan kinyitotta az ajtószárnyakat és az etikett parancsolatja szerint bekiáltotta a halottnak: „Sire, ő felsége kíván önnél látogatást tenni!”

Az udvari élet ilyen fonákságain mosolyog az ember; hanem mit szóljon akkor, mikor ez az udvari komédia mélyen bele-szur egy halott emlékébe és egy élő asszony legszentebb érzéseibe?! Ilyen udvari komédia játszódott le ma Rudolf trónörökös szobrának leleplezése körül, annak az embernek szobra körül játszottak komédiát, ki maga a megtestesült nyíltság és becsületesség volt. A komédiát a Habsburg-család főhercegnői és főhercegei játszották el azzal, hogy Rudolf szobrának leleplezéséhez nem jöttek el.

Ugyanazok a hölgyek és urak, kik Rudolf iránt, míg élt, többel, mint tisztelettel viseltettek; lesték szeme pillantását, szemöldökének rándulását és ha szólt, minden fenséges arc mosolyra derült — hátat fordítottak a bronz vadásznak. A bronz vadász nem kapja vállhoz többé fegyverét, csapokat nem fog többé harsány hangon kommandirozni: ott fog állni némán a Városliget sárguló fái között, nem kell tőle félnie senkinek. De nemcsak ezért nem tartották érdemesnek a fenséges urak és hölgyek napi mulatozásait félbeszakítani. Ők egy asszony sokat gyötört szívét akarták még jobban meggyötörni. Stefánia hercegasszony eljött leányával a szórtalan szobor elé; hát

hogy vele ne kelljen találkozniok, választották a fenséges személyek a forradalmi munkásság modern harci fegyverét, a sztrájkot. Ők nem akarnak érintkezni azzal az asszonnyal, ki egy grófhhoz ment férjhez s annak az asszonynak leányával, ki egy herceg élettársa lett.

Azt mondják, hogy a halál után minden földi hívságosság megsemmisül s minden harag elsimul. XIV. Lajos buta inasa és a Habsburg-család tagjai nem osztozkodnak ebben a véleményben. Ők azt hiszik, hogy még a halál sem lehet elég nagy engesztelő áldozat az etikett-vétség ellen. Nincs megbocsátás, nincs pardon! Te szobor, hiába hirdeted a földi elmulást és a mennyei örökkévalóságot; hiába mondd, hogy mindaz, ami a földön van, csak emberi gyarlóság és hogy a nagy ismeretlen előtt illik alázatosnak lenni: fenséges bátyáid, öcséid, testvéreid és kuzinjaid nem hisznek neked. Ők azt mondják, hogy ki grófhhoz megy férjhez, nem ember többé, hiába csörög királyi vér ereiben. Ilyen asszonnyal nem lehet beszélni, nem lehet vele kezét fogni, ilyen asszonyt csak megalázni lehet.

Hát lehet, hogy ők így gondolkodnak. Az emberek nagy többsége azonban Stefánia feje köré von glóriát, mert benne látják az igazi embert, az igazi asszonyt. Méltó volt ő ahhoz, kinek szobráról ma lehullott a lepel. Hiszen, hogy Rudolf oly közel tudott férközni a magyar nemzet szívéhez, hogy annyira le tudott bilincselni mindenkit, ki közelébe ért, éppen annak köszönhetette, hogy oly igazán ember volt; nem etikettbáb, hanem ember; csakis ember. Stefánia is ilyen ember és éppen ezért becsülik is, szeretik is világszerte.

S ki tudja, vajjon nem-e történt jól úgy, ahogy történt. Hiszen a boldogult trónörökös szelleme ma ott lebegett — ott kellett lebegnie! — a szobor fölött, vajjon nem érezte-e volna magát rosszul, ha udvari levegő tölti meg

hiába megyünk öltre maczkóékkal, ki nem verjük a fejünkbe azt az asszonyt, aki nincsen.

János is csak enyhült az erdő mélyén, harczok viharában, de meg nem gyógyult. Amikor eltikkadva, halálra fáradtan haza ment s ledőlt a maga hideg legény-nyoszolyájára, elfogta a szívet valamely keserves fájás, valamely kínos nyílalás, úgy, hogy néha fölívöltött a fájdalomtól, mint a megmart farkas.

Ilyenkor nekiesett a szájának s tépte, marta, marcangolta, ami természetesen egy csöppet sem használt a madárszájának.

Néha, — én igazán nem tudom, hogyan jött hozzá, — egy női nevet is sóhajtott, ha ugyan sóhajtsanak lehet nevezni azt a bösz horgést, amit egy könyhullatás nélkül zokogó férfi elkövet.

-- Prisca, — ezt hörögte, így, latinosan és soha egy viláért sem tévesztette el s nem mondta, hogy Piroska.

— Prisca, édes Prisca, mióta férfi van, nem szenvedett ember annyit, mint én te miattad. Tudom, te nem vagy oka, hisz tán azt sem tudod, hogy van a világon egy olyan világutálata, akit Szen-Jováni Jánosnak neveznek s aki után még a részeg czimborák sem isznak egy kupából.

— Csak egyszer, csak egyetlen egyszer ha láthatnának közelből, ha megcsókolhatnám a ruhád szegélyét, amint örülten, eszeveszetten csókolom a szennyes számmal a lábad nyomát.

Piroska lányasszony, Máthé mester leánya

persze egy szót sem tudott minderről, de ha tudott volna, abból sem lett volna sok haszna János urnak, mert a korponai főnótárius Máthé mester leánya ugyancsak rátartó leány volt, aki bizony kegyetlen csufolódással nevetett volna szemébe a madárszáju Jánosnak.

Volt is oka, hogy rátartó legyen. Karcsubb bokájú özek nem surrantak el a korponai nagy erdő fái között s a havasi királyfenyő elsápadhatott volna az irigységtől, amikor meglátta Piroska alakját, ha a fenyő asszony lett volna s orcája lett volna.

Mert a havasi királyfenyő sokszor látta Piroskát. Miért, miért nem, én bizony nem tudom, de a szép leány rendesen oda járt ki a séta kedvéért. Ő azt mondta, neki nagyon kedves az a fenyő, mert onnan csodaszép tájak látszanak. Lehet, de én — tudj Isten miért — nem hiszek a leányok természetimadásának az őszinteségében.

Inkább azt hiszem, oda járt, hogy az országutat lesse, hogy meglássa, mikor érkezik a mesebeli királyfi hét arany paripán, ezüst hintóban, gyémánt kössöntyűvel.

Mert volt olyan bolondosan nagyralátó a főnótárius leánya, hogy legalább is királyfiira várt, mert ha nem lett volna, bizony nem kossarazza ki Drugeth Ferkét (akinek tizezer jobbágy szántott), sem Csák Illést, sem Claudis Vinczét.

Már pedig kikoszarazta valamennyit, a sok

csip-csup, apró nemzetségbélit, tanácsosok gye-rekét, polgáremberek fiát nem is számítva.

Nehogy rám fogják, hogy mesét mondok, előre is kijelentem, hogy a királyfi egyáltalán nem jött meg, jött azonban egy napon veszett vágatva egy irdatlan nagy vadkan, amelyet fizött két borzasszörű, veszettül csaholó kopó.

Piroska úgy megrémült, majd összeesett. Sikoltott is egyet, attól meg a vadkan ijedt meg úgy, hogy egyszerre kitört a csapásból s a másik pillanatban már a fülén lógott az egyik kopó, a másik meg mindenáron a torkát szerette volna elkapni a vadállatnak.

A sörtés nem értett tréfát. Olyat hasított az alkalmatlankodó kopón, hogy az hetvenhetet hemperedve röpi el, a másik azonban ott maradt lógva a fülén.

A vadkan, úgy látszik, ezzel nem sokat törődött, mert rohant kutyástól a völgynek. A meghasított kopó pedig egy sereg áfonya között vonyított keservesen.

A leány nem tudta hallgatni a kutya keserves vonyítását s odament az áfonya-bokrok közé, hogy megnézze, mi baja esett a nyomorultnak. Biz' annak meglehetősen nagy baja esett, mert a szügyét, torkát végighasította a vadkan agyara.

— Szegény kutya — suttozta Piroska — akinek határozottan volt szíve, ha kutyáról volt szó s azzal elballagott a közeli forráshoz, s a kis vállkendőjét bemártva a vízbe, visszament a kutyához s már úgy, amint tudta, bekötözte

Ked...
a leveg...
egészsé...
még a s...
terkelt...
Az...
nem já...
és a H...
osok m...
akit m...
aki ben...
értett, a...
az ilye...
teni. H...
nagy h...
asszony...
Töl...
a király...
tet, add...
san foly...
folytass...
szág. I...
azoktól...
ie kalap...
A...
Sándor...
nejével...
dél előtt...
palotában...
Bár c z y...
elnök hos...
kerle...
rénéli...
A pl...
központi...
délke...
tiltakozó...
erre von...
— A nag...
tanfolyam...
szére. Ig...
novembe...
nyilni. H...
falvakban...
a vizes...
boszusa...
latásában...
Szer...
főként a...
dits-ot...
eléje haj...
tyája se...
Egy...
kor föl...
seregett...
— I...
vagy, m...
—
vélemén...
nem ke...
hozzáért...
rogni, n...
gyermek...
vitte haz...
Nem...
ez a gy...
nak, ink...
Aza...
lelketlen...
zottan ál...
emberek...
js nagy...
mondó k...
Ján...
nagyon

a levegőt? Az ő tüdeje annyira szerette az egészséges friss levegőt, hogy bizonyára még a szelleme sem tűri meg a csinált, mesterkélt, elkényszeredett atmoszférát.

Az udvar mai viselkedése bizonyára nem járult hozzá, hogy a magyar nemzet és a Habsburg-dinasztia között lévő kapcsolatok megerősödjének. Ujból látjuk, hogy akit mi szeretünk, akihez mi vonzódtunk, aki bennünket szeretett, ki bennünket megértett, attól ők ridegen elfordulnak. Nem lehet az ilyesmit elnézni, még kevésbé elfelejteni. Hogy is lehetne, mikor vétettek egy nagy halott emléke ellen, megaláztak egy asszonyt és megsértették a nemzetet.

Több ízben észrevettük már, hogy míg a király lassankint mégis megérti a nemzetet, addig a Habsburg-familia szisztematikusan folytatja a régi bécsi politikát. Hát csak folytassák; meg fog erre tudni felelni az ország. De annyit mégis el lehetett volna azoktól a fenségektől várni, hogy vegyék le kalapjukat egy halott emlékezete előtt.

Budapest, október 12.

A miniszterelnök hazaérkezése. Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel negyed nyolcz órakor nejével Klopodiáról visszaérkezett a fővárosba. A délelőtti folyamán megjelentek a miniszterelnökségi palotában Fülepp Kálmán főpolgármester és dr. Bárczy István polgármester, akikkel a miniszterelnök hosszabb ideig tanácskozott. Délben dr. Wekerle leadta névjegyét gróf Lónyay Elemérnél.

A pluralitás ellen. A román nemzeti párt aradi központi irodája elhatározta, hogy a románok vidékeken még az országgyűlés összeülése előtt nagy tiltakozó népgyűléseket rendez a pluralitás ellen. Az erre vonatkozó felhívásokat már ki is bocsátották. — A nagyobb román központokban máris ingyenes tanfolyamokat hirdetnek az analfabéta választók részére. Így Lugoson az ottani román iskolában november hó elsején fog egy ilyen tanfolyam megnyitni. Hasonló tanfolyamokat terveznek a román falvakban is.

a vizes kendővel a kutya sebeit s azzal, kissé boszusan azért, hogy megzavarták csöndes mulatásában, szépen haza ballagott.

Szent-Jováni János is szerette a kutyát, főként a saját kutyáit, de legkülönösebben Fordits-ot, a derék, póruliárt kopót s miután az eléje hajtott vadkanon boszut állott, a másik kutyája segítségével ráakadt az áfonyák között.

Egy pillanatig nagyon elsodálkozott és amikor fölismerte Piroska kendőjét, csaknem elkeseredetten mondta:

— Boldog kutya, mennyivel boldogabb vagy, mint én.

— Azt hiszem, Fordits határozottan más véleményen volt, csak éppen nem mondta, hanem keservesen vonyított, amikor a gazdája hozzáért, sőt még akkor sem szünt meg nyikorogni, nyöszörögni, amikor, mint egy kényes gyermeket, olyan gyöngéden vette az ölébe s vitte haza.

Nem tehetek róla, de nekem az az érzésem, ez a gyöngédség nem szólott a derék Forditsnak, inkább a lelketlen kendőnek.

Azaz, azt, hogy a női kendők csakugyan lelketlen tárgyak, nem merném egész határozottan állítani. Legalább is ismerek egészen okos embereket, akik egész beszédekkel intéznek nem is nagykendőkhöz, de egészen apró, semmitmondó kis csipkekeszkenőkhöz.

János ur is úgy nézte a kendőt, mint valami nagyon tiszteletreméltó vendéget s folytonosan

Nur deutsch!

— Aehrenthal a magyar delegációban. —

Budapest, október 12.

Aehrenthal külügyminiszter a magyar delegáció külügyi albizottságának mai ülésén személyesen támogatta tárczájának a költségvetését. És pedig németül támogatta. Németül, a magyar delegációban, amelyik tudvalevőleg nem egyéb, mint a magyar képviselőház egy bizottsága, tehát egy darab magyar parlament. Ebből már világos, hogy a magyar közjog szerint a delegációban magyar szón és — sajnos — horvát szón kívül éppen olyan kevésbé lehet használni akármilyen idegen idiomát, mint a dunaparti kupolás palota üléstermében.

Aehrenthal mégis németül beszélt és a magyar delegáció meghallgatta. Az, hogy ez nem az első eset s hogy hasonlóra volt már precedens, nem mentség, sőt vád, hogy egy újabb téglával hozzájárultak egy abszolút sérelmes és közjogellenes gyakorlat kialakulásához.

De a magyar külügyi albizottság más közjogi botlást is követett el. Kimondotta, hogy Aehrenthalnak az osztrák külügyi albizottság előtt tartott expozéját úgy tekinti, mintha azt a magyar albizottság előtt is előadta volna. Ez a határozat alkalmas arra, hogy ismét elhomályosítsa a magyar albizottság közjogi helyzetét. Osztrák oldalról és a dinasztia részéről régi tendencia az, hogy a delegációk bizottsági jellegét elhomályosítsák s azt tekintélyben és jelentőségben centrál-parlament nivójára emeljék. Erre szolgál az ünnepélyes trónbeszéddel való megnyitás, erre szolgál az az osztrák és magyar delegációk közös ülése, melyet bizonyos esetekre elég könnyelműen előirt a hatvanhetes törvény. Nagy büne a magyar delegációnak, hogyha ezeket az ürügyeket új helytelen gyakorlatokkal sokasítja.

Aehrenthal különben csak nagyon mérsékelt támogatásban részesítette tárczája költségvetését. Az elmaradt expozé helyett tartalmatlan pótkávé kaptunk. Újra elsorolta az unos-untalan agyoncsépett indokokat, amelyekkel hivatalosan

azon törte a fejét, mint kellene meghálálnia a leány nagy jószágát.

A férfiember ugyanis kimondhatatlanul hálás tud lenni, ha arról van szó, hogy ezen az uton közelébe jusson valakinek, aki neki mindenkinél szebb, kedvesebb, drágább.

Végre is nagyszerű ötlete támadt. Elhatározta, hogy cserébe a kendőért Piroskának adja a híres talián kössöntyűket, amelyeknek pedig igazán nem volt párja az egész magyar hazában.

Nagyon, nagyon kiváló talián mester remekelhetett velük, azért is tette az ékszer kellős közepébe azt a mogyoró nagyságu smaragdot, amely testvérek között is fölért egy kisebb várral.

Miután ezt elhatározta, nagy nekilendüléssel beszerzett egy szép, simára csiszolt ezüst tükört s vagy egy héttig, mindennap vagy százszor megnézte benne — a száját.

Mindennap egy fokkal utálatosabbnak találta, de miután azt mégsem tudta elképzelni, sehogyan sem, hogy mással küldje el a kössöntyűt, vagy a tizedik napon nekidurálta magát, fölvette az ünneplő ruháját s elhatározta, hogy belovagol annak rendje és módja szerint, négy csatlóssal, Korpona városába.

Fordits — amelynek természetesen, már kutya baja sem volt — vigan ugrándozott a tő előtt.

Piroska — amikor a fölvonulást meglátta — elővette a nemet mondó ábrázatát s büszkén,

az annexiót mentetegetni próbálják. Kifejezte az a reményét, hogy Törökország végre is belenyugszik a megváltozhatatlanba. Azután egy Bluntschli nevű német közjogászra hivatkozott, aki már 1880-ban megírta, hogy a szultán névleges szuverénitása és a monarchia tényleges uralma együtt politikai és logikai non sens, hogy tehát az okkupációt természetesen fogja követni az annexió.

Legcsodálatosabb az, hogy a magyar külügyi albizottság annyira meggyőzőnek találta a Bluntschli érvelését, hogy rövid vita után sietett megszavazni a külügyi tárcza költségvetését. Amiből kiderült, hogy Aehrenthalnak volt igaza, amikor német beszéddel és expozé-pótlékkal becsülte le bennünket.

Részletes tudósításunk a következő:

A magyar hadügyi albizottság.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság külügyi albizottsága ma délután 5 órakor Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott.

Széll Kálmán elnök az ülést megnyitván, javasolja, hogy az eddigi gyakorlatnak megfelelően a közös külügyminiszternek az osztrák delegáció bizottságában elmondott expozéja itt is elmondottnak tekintessék. (Helyeslés.) A külügyminiszter a vita megkezdése előtt az expozéhoz még néhány felvilágosító megjegyzést óhajt fűzni.

Aehrenthal beszéde.

Báró Aehrenthal közös külügyminiszter: Igen tisztelt albizottság! Az elnök ur épp az imént azon nézetének adott kifejezést — és a t. bizottság helyeselte azt — hogy fenn kell tartani azt a gyakorlatot, amely szerint a néhány nappal ezelőtt az osztrák delegáció előtt mondott expozé olybá vétessék, mintha azt itt is elmondottam volna. Ennélfogva nem terjesztem újlag elő expozémat. Másrészt azonban a külpolitika egyik igen fontos fázisát látjuk magunk előtt és épp ezért engedélyt kértem még az expozé ügyében indult tárgyalás előtt arra, hogy az igen t. albizottság elé néhány magyarázatot, egyes kérdésekre vonatkozó fejtetést terjeszsek. (Halljuk! Halljuk!)

Az annexió oka.

A nemrég történt fontos elhatározás alkalmával lényegében gróf Andrássy Gyula politikájának folytatásáról volt szó, aki 30 évvel ezelőtt Ausztria-Magyarország külpolitikájának új irányt adott. Andrássy tervei akkoriban nem területi hódításra irányultak, amidőn Bosznia okkupációját és közigazgatási kormányzatát követelte, hanem szükségesnek

csöndes lenézéssel várta, hogy hadd jöjjön hát a „kérő”.

Hanem amikor meglátta, hogy a madárszáju János jött — mi tagadás — elfogta a méltó harag.

— Annyira vén lány — sziszegte haragosan — még sem vagyok, hogy Szent-Jováni János merje reám vetni a szemét.

János, körülbelül kiolvasta a leány szeméből ezt a gondolatot s szép, mély hangján imigyen szólalt meg:

— Sohse tetesse magát a leányasszony. Én tudom, kicsoda, micsoda. Tudom, aranyból faragták a szivét. Azért is vagyok itt. Meghasított a Fordits kutyámat a vadkan, megszánta a szegény párát és a saját finom kendőjével kötözte be. Nagy szive vagyon a leányasszonynak, akárhogy próbálja is eltagadni.

— A kegyelmed kutyája volt? Nem tudtam, Megmaradt-e?

— Ott csaholgat künn az udvarban. Én csak megköszönni jöttem s megkérni, adja nekem azt a kendőt, ezért a talián munkáért.

— Nem eladó a kendőm, Szent-Jováni uram.

— Hát akkor, akármilyen nehezemre esik is, majd vissza hozom, de ezt a valamit vegye el tőlem.

Megvillant a leány szeme. Csodaszép volt ez a kössöntyű.

— Nagyon megtisztel vele kegyelmed, de nem fogadhatom el. Az indulatom sem eladó.

— Nagy baj, nagy baj! — dörmögte János

tartotta, hogy a monarchia délkeleti részeiben 1877/78. években lefolyt háború után egyes, feltétlenül szükséges óvintézkedések tétessenek. Gróf Andrassy Gyula politikája bebizonyította, hogy valóban mély államférfiúi előrelátással bírt. Harmincz éven át beváltak az általa tervezett és keresztülvitt óvintézkedések. Azóta Boszniában és Bosznián kívül is sok mindenféle megváltozott. Mindinkább bebizonyosodott, hogy az Andrassy vezetése alatt harmincz évvel ezelőtt Bosznia tekintetében megvalósított hatalmi eszme újabb megszilárdítására van szükség. E megszilárdításra szolgáló intézkedések szükségesek voltak, még pedig az állami rezon szülte okokból. Boszniának a monarchiához való csatolása bizonyára nem területszerzések biztosítása céljából történt, hanem csak azért, hogy az az állapot konszolidáltassék, amely már 30 év óta áll fenn. A hozzácsatolás tudvalevőleg — hosszasan fejtegettem ezt az exozóban — tekintettel azon szükségességre történt, hogy Bosznia és Herzegovina alkotmányt nyerjenek. A keresztülvitt hozzácsatolás azonban Ausztria-Magyarország külpolitikája érdekében is szükséges volt. Feltétlenül ragaszkodunk a be nem avatkozás elvéhez. Egyszer és mindenkorra meg akarjuk szüntetni azt a legendát, hogy azonkívül, ami birtokunkban van, újabb területet akarunk szerezni.

Törökország véleménye.

A Törökországban indult új érának sok sikert kívánunk. Bizton számítunk arra, hogy lépésünket Konstantinápolyban oly szellemben fogják fel, amely intenciókkal mi azt megtettük. Előttünk az a gondolat és hő óhaj lebegett, hogy a közöttünk és Törökország között fennállott homályos helyzet tisztázásával a jövőbeli baráti viszony utja egyenetlenség és baráti viszony megszilárdítására. Konstantinápolyból vett híreink nem kedvezőtlenek és jogossá teszik azon feltevéseinket, hogy ott intencióinkat úgy fogják fel, amint mi azokat szem előtt tartjuk és hogy ott szándékainkat helyesen magyarázzák. Törökországban és egyebütt sem fognak elzárkózni azon tény elől, hogy ha akciónkból kifolyólag hatalmi eltulodásról egyáltalában szó lehet, ez csapatainknak a szandzsákból történt visszavonása révén csakis Törökország javára következett be. Politikai tekintetben ez bizonyára haladás az 1878. évi uralkodott állapotához képest. Másrészt azonban Konstantinápolyban kétségtelenül méltányolni fogják azt, hogy Törökország a mi reá nézve nagyfontosságú barátságunkat megtarthassa. Bizonyos oldalról még mindig kedvezőtlenül és rosszakaratulag itélik meg akciónkat. Ezen tendenciának határozottan és hangosan kell ellentmondanom. Akciónknál önmagától értetődő jogkifejlesztésről van szó. Ezen egyes külföldi lapokban indult, ellenünk irányuló kampagnak egyenesen egy általánosan elismert tudós ítéletét szeretném elmondani és azért engedélyt kérek, hogy e rövid idézetet felolvashassam. Bluntschli német tanár a német közjogról és a mai államokról

szóló könyvében 1880-ban, tehát két évvel a berlini kongresszus után Bosznia és Herzegovinának a monarchiához való viszonyáról a következőket írta: „Formálisan a szultán főhatalma még nem szűnt meg. Tényleg ő császári és királyi felsége szuverenitása elismerést nyert és életbelépett. Az állam és jogrend formája és lényege között oly ellentmondás áll itt fenn, amelynek megoldásra van szüksége, de amely megoldását csakis a hatalom és értelem nélküli forma teljes megszűnésében találhatjuk”. Bluntschli ezt 28 évvel ezelőtt mondotta és az, amit mondott, be is következett. Különösen a 25. cikkely, amennyiben ez Ausztria-Magyarország azon szerzett jogára vonatkozik, hogy a szandzsákból helyőrségeket tarthasson fenn. E rendelkezések határozottan comme une mesure de police europeenne tekintendők. A magyar közvéleményben mindig igen népszerű volt az a politika, amely a balkáni népek önálló fejlődése mellett volt. Mostani döntésünk a leghatározottabban mindenben egyetért ezen Magyarország mindenkor szívesen látott politikával, éppen tekintettel a szandzsák kiűritésére, bizonyos jogok módifikálására és a 29. cikkelyre és éppen ezért teljes bizalommal tekintek az exozém tárgyában induló tárgyalás elé.

Az előadó.

Széll Kálmán elnök felhívja az albizottság tagjait, hogy a külügyminiszter exozéjához hozzászóljanak. Az első szó az előadót illeti.

Gróf Thorotzkai Miklós előadó szerint az összes kérdések között ma legnagyobb fontossággal bír az a változás, amely Bosznia és Herzegovina nemzetközi helyzetében beállott. Nézete szerint a bizottság feladata kizárólag az, hogy ezt a kérdést külügyi vonatkozásaiban tárgyalja, mivel e kérdés közjogi vonatkozásai más fórumra tartoznak. (Helyeslés.) A Törökországban beállott eseményekre vezető vissza az annexió, amely kezdetben természetesen barátságatlan hangulatot támasztott Törökországban, reméli azonban, hogy Törökországgal a legjobb szomszédi viszony fog fennállani. A novibazári szandzsák megszállását sokan olyképp értelmezték, hogy ezzel Szaloniki felé nyitott kaput akarnak biztosítani. Ez tévedés, mert ennek célja kizárólag annak megakadályozása, hogy ez a terület akár Montenegró, akár Szerbia kezére kerüljön. Hangoztatja, hogy a balkáni államok önálló szabad fejlődésének barátságos fejlődése csak addig tarthat, amíg az egyes balkánállamok agresszív velünk szemben fel nem lépnek. Meg kell értetni Szerbiával, hogy teljes jóindulattal viseltetünk iránta és szabad fejlődése iránt, de csak addig, amíg erre a jóindulatra és támogatásra méltó marad. Ezután részletesen ismertette a külügyminisztérium 1909. évi költségvetését.

A vita.

Elnök: Mielőtt a költségvetés feletti vita megindulna, tekintettel arra, hogy Bosznia és Herzegovina hovatartozásának kérdése törvényhozási uton

fog rendeztetni és különben is kívül esik az országos bizottság kompetenciájának körén, azt a kérdést intézi az albizottság tagjaihoz, hogy ezen kérdés vitatásába ne is bocsátkozzanak. (Élénk helyeslés.)

Sághy Gyula szívesen hozzájárul az elnök felhozásához, mert az ő véleménye szerint is ezen kérdés az országos bizottság illetékességének körén kívül esik. Helyesli a külügyi politika azon önálló lépését, mely a király szuverenitását Bosznia és Herzegovinára is kiterjesztette. Reméli, hogy Törökország is megnyugvással fogja fogadni ezt a tényt, mert ez véleménye szerint előnyére fog szolgálni Törökország alkotmányos fejlődésének és konszolidációjának is.

Issekutz Győző az annexiót politikai, jogi szempontból nem tartja szerencsés elnevezésnek. A berlini szerződés Bosznia és Herzegovinát Ausztria és Magyarország ideiglenes közigazgatási hatalmába adta. Ha tehát valóságos annexió történik, akkor e tartományoknak vagy önálló államisága, vagy valamely államhoz való tartozása megállapítva kellene, hogy legyen. Az annexiót tudomásul veszi, mint befejezett tényt, de mindaddig, amíg a két tartomány hovatartozandósága, vagy államisága megállapítva nincs, azt annexiónak nem tekinti.

Babics Gyalszki Ljuba (horvátul beszél).

Elnök felkéri a szónokot, hogy a közjogi fejtegetésektől tartózkodjék, mert az albizottság egyértelmű felfogása szerint erre a delegáció nem illetékes.

Babics Gyalszky Ljuba (horvátul folytatja beszédét).

Elnök kijelenti, hogy bár a törvény értelmében jogában áll a szónoknak, hogy horvátul beszéljen, mégis azt hiszi, hogy nemcsak nem czélszerű ilyen bizalmas tanácskozás során az albizottság legtöbb tagja által nem értett nyelvet használna, hanem egyenesen ártalmára van az ügynek. Különben is a Horvátországban állítólag történt elfogatások kérdése, amiről a szónok beszél, semmi körülmények között sem tartozik a delegáció elé. Kéri, hogy a tárgytól való ilyen eltéréstől tartózkodjék.

Babics Gyalszky Ljuba (befejezi horvát beszédét).

Elnök: Mivel senki szólni nem kíván, az általános vitát bezárja.

Ezután Aehrenthal külügyminiszter válaszolt az előadó által hozzá intézett kérdésekre, mely választát bizalmasnak kívánja tekinteni.

A külügyminiszter válasza után elnök kijelenti, hogy az albizottság a külügyminiszter politikáját megelégedéssel és bizalommal fogadja s egyetért azokkal, mik előterjesztésében foglaltatnak; a közzölt tényeket megelégedéssel és egyértelműleg veszi tudomásul. Ezután áttértek a részletes tárgyalásra.

Gróf Thorotzkai Miklós előadó ismertette az egyes czimeket s a bizottság vita nélkül hozzájárult az előirányzott tételekhez.

Széll Kálmán elnök: Ezzel a t. albizottság elvégzett feladatának, letárgyalta a költségvetést mind általánosságban, mind részleteiben s befejezte a külügyminiszter előterjesztései felett az általános vitát. Ezzel a mai ülésre tűzött napirend ki van merítve. Most már csak a jelentés elkészítésére és hitelesítésére van szükség. Javasolja, hogy az elnökségnek adassék felhatalmazás a hitelesítő ülés összehívására iránt. Ez megadtván, végül köszönetet mond az albizottság bizalmáért s az ülést bezárja. Az ülés negyed nyolczkor ért véget.

A magyar delegáció hadügyi albizottságát csütörtökön délelőtt tíz órakor, a tengerészeti albizottságát pedig szerda délelőtt 10 órára hívták össze első ülésére.

Az osztrák hadügyi albizottság elnöke, gróf Merweldt ezen albizottság ülését véglegesen hétfőn, e hó 19-én délután 3 órára Budapestre hívta egybe.

Budapest, október 12.

A választói jog reformja. Az ujászervező szociáldemokrata párt vasárnap a választói jog reformjavaslata ellen több tiltakozó népgyűlést tartott a vidéken. Borsod vármegyében Heőkapi, Heőbába és Mezőkeresztes községekben, Heves vármegyében Atányon, Gálkapolnán, továbbá Nógrád vármegyében Verőczen, Szakálon és Kövesden voltak népgyűlések, amelyekben az általános, egyenlő és titkos választójog érdekében a legmesszebbmenő harcokat hirdették. Valamennyi gyűlésről feliratot is intéztek a képviselőházhoz, amelyben arra kéri a képviselőket, hogy iktassák törvénybe az általános egyenlő, titkos és községenként való szavazati jogot s egyben tiltakoznak az ugynevezett piurális rendszeren nyugvó választási törvényjavaslat életbeléptetése ellen.

ur — mert hogy igazán nem tudom, mit kezdjek ezzel az izével.

— Majd adja oda a menyasszonyának — mondta a leány.

Szent-Jováni János elfordult. Nagyon a szívébe vágott ez a szó.

— Nem jól teszi a lányasszony, hogy csufolódik. Bizony mondom, jobb kutyának lenni, dögróvason, mint ilyen világ csufjának.

A leány megdöbbsent. Igazán nem akarta megbántani.

— Istenkáromlás, amit beszél kegyelmed. Ép ember — szép ember. Dehogyan is világ csufja kegyelmed.

— Sohse vigasztaljon leányasszony. Tudom — tilkrőt vettem, mielőtt ide jöttem — utálatos vagyok én. Az az én átkom, a szájam! Hát akad leány, akad emberfia, aki ne iszonyodnék tőle? Nos, czáfalon hát meg! Mondja, hogyne, majd aki a menyasszonya lesz! Az én menyasszonyom. Az utálatos, madárszáju Jankó menyasszonya, akitől még alázatos hála fejében sem veszik el a világ legszebb kössöntyűjét, ameyet száz halál árán szerzett.

És kigyult a madárszáju János szeme, kigyenesedett az alakja, a homloka, ez a csodaszép, domboru templomkarzat, szinte világított. Még a madárszájúsága sem látszott, mert a két szája szögletét egészen eltakarta a selymes, fekete bajusz.

A leány kezét nyujtott.

— Ne haragudjék rám. Leikemre mondom,

nem akartam bántani. A kendőmért, azért, amit tettem, nem fogadhattam el ezt a drágaságot. Ha kegyelmednek értéktelen ez a csodaszép jószág, adja el nekem. Én is értéktelen dolgok adok érte, egy csókot, az első csókot, amit idegen ember ajkára adok.

János azt hitte összeomlik az egész világ. Nem tudta mit beszél, mert ha tudta volna, dehogyan is merte volna elmondani.

— Egy csókodért — hebegte — hogy egy csókodért ezt a semmit. A mennybéli üdvösségemet, az eleven szívemet, a hitemet, minden álmomat, minden percemet, mind a két életemet... Azzal térdre roskadt.

S a leány csendesén odahajolt hozzá s úgy sottogta:

— Az első csókomat, az utolsó csókomat, minden csókomat. De a kössöntyűt majd csak, mint asszonyod fogadom el.

És megcsókolta az ajkával, a szívével, az egész lelkével és Simon diák írja, attól az első csóktól, mintha csak varázslat lett volna, azonnal meggyógyult — Szent-Jováni János madárszája.

Megirtam pedig ezt a történetet, kizárólag hygieniai szempontokból. Alánlom madárszáju felebarátaim szíves figyelmébe ezt a gyógyítási módot, de figyelmeztetem nem madárszáju felebarátaimat, hogy a bajt jó megelőzni korán s majdnem bizonyos, hogy preventív intézkedésnek is csalhatatlan biztos a Szent-Jováni János gyógy módja.

Ünnep a Stefánia-uton.

Délután egy órára volt kitűzve a Rudolfszobor leleplezése és a meghívó tudtul adta, hogy fél egy órakor kell összegyűlni a szobornál. De azt elejétől mindvégig, mindenféle értesítésben eltitkolták, hogy tulajdonképpen hol van a Rudolfszobor. Szerencsére Budapest annyira kis város, hogyha huzamosabb ideig le van takarva valami magas, már mindenki sejtí, hogy a takaró alatt szobor van és aki arrafelé jár, kérdezősködik és amit megtud, azt elmondja másnak, a másik meg több másnak. Eképpen megtudták az emberek, hogy a Rudolfszobor a Stefánia-ut mellett van, a Gerbaud közelében, ahol nyáron muzsikálnak és a Kolegerszki kioszkon innen, ahol katonabanda szokott játszani.

Arrafelé özönlött ma délben a közönség. Nevezetes testületek képviselői érkeztek, mágnásvilág, katonavilág, hivatali előkelőségek, a tudomány, az irodalom és a művészet meghívott képviselői. De az ember igen sok osztályozást elképzelhet rangok és foglalkozások szerint, azonban annyit, ami itt mutatkozott, a direkt erre a célra begyakorolt fantázia is bajosan produkálhat. Valóságos művészet volt minél több elkerített helyet csinálni és főleg a szobortól oly nagy távolságra, hogy a csillagvizsgáló látcsővel is legfeljebb a díszmagyar ruhások kócsagtollait lehessen látni. Igen előkelő testületeket, mint a törvényhatósági küldötteket, az egész kocsit választotta el a szoborleleplezés területétől, tulfelől pedig a zöld jegyesek, királyi tanácsosoktól kezdve a hírlapok tudósítóiig, jó nagy gyalogsztát tehettek, míg egy széles mezőre juthattak, ahonnan azután láthatták az operaház énekkarát.

Eképpen a nagy, díszes publikum elaprozódott és mindenfelé zugolódást lehetett hallani, hogy még a Nemzeti Múzeum küldöttségének vezetője is elvesztette a türelmét és tiltakozott:

— Kikérem magamnak, hogy a Nemzeti Múzeumot olyan távolra tegyék.

— De kérem — mentegetőzik az egyik főrendező — más nagy testület is ott van.

— Kikérem magamnak . . .

Dehát az is bizonyos, hogy a szoborleleplezést nem lehet színházban csinálni és a szabad területen igen bajos aképpen elrendezni a helyeket, hogy mindenki meg legyen elégedve. Aztán pedig, aki nagyon igyekezett s akinek volt díszmagyarja vagy frakkja, avagy legalább fekete kaiserrokja, az egy kis bátorsággal odamehetett ahová akart s a végén a király nem is csinálhatta hosszadalmasabb cerclét, annyian voltak körülötte olyanok, akiket nem akart megszólítani.

Kevésbé királyinak és udvarinak, mint inkább családiasnak látszott az ünnepély.

A közönség mintha egy szentimentális regény részletét tanulmányozná. Itt van, aki a királyi család tagjai közül legelőször érkezik: Erzsébet főhercegnő, a király unokája, Rudolf trónörökös és Stefánia leánya. A férjével jön, Windischgrätz herceggel. Ehhez a frigyhez is a király különös engedelmé volt szükséges és őket nem igen lehet udvari ünnepélyeken látni.

— Vajjon eljön-e Stefánia? — kérdezik a szomszédunkban.

Stefániáról, a Rudolf trónörökös feleségéről van szó, aki azóta férjhez ment gróf Lónyay Elemérhez és akinek most már nincs bejárata a főhercegnők sorába.

— Eljön, — hangzik a felelet. — Stefánia megérkezett, benne van a lapokban, hogy az Angolkirályné-szállodába szállott

Persze: szállodába. A királyi várakban mások laknak.

Már itt is van Stefánia. Szép. Hervadás nélküli. Karcsu alakja könnyedén hajlik. Rózsás arca mosolyog. Téglaszin hosszúuszályos ruha van rajta s ugyanilyen színű széles kálap.

Most már négyen vannak a sátorban, mert a főhercegnővel együtt eljött Luitpold bajor herceg is. Az udvarhölgyek a sátor mögött állanak meg. Az urak a háttérbe vonulnak.

Aztán jön a király. Hogy viaskodik az udvari etikett a lélekbeli ösztönökkel. A király előbb az unokájával fog kezét s aztán lép Stefániához. Megáll mellette, a keze megrándul, ahogy meg akarja csókolni. Öreges szemével belenéz az asszony arcába. Mond valamit és még se mond semmit.

Mennyi mindent kellene mondania, például eképpen:

— Látod, leányom, csak mi vagyunk itten. Az én fiainak a rokonai, atyafiai és nénei elmaradtak, nem jöttek el. Fáj nekem nagyon, hogy ők nem lehetnek itten áldozni a kegyeletnek. Se aki az örökséget átveszi, se más. Már azt mi így szoktuk. Nincs kétféle etikettünk és nem tudnók megcsinálni a szertartások rendjét. De hát mi, ugy-e, szeretjük őt, akiért eljöttünk.

És Stefánia mosolyog. Rudolf trónörökös egykori hitvese mosolyog. Így néz körül a díszbe öltözött urak sokaságán, a kormány tagjai felé még köszön is. S a mosolygásával egy rég eltemetett álom suhan át az őszi verőfényben ragyogó lombok között. Rudolf lett volna Magyarország királya és Stefánia a királyné. S mind ő előttük hajlongának főhercegek és főhercegasszonyok, akik most nincsenek itten.

A király így oldotta meg a kérdést. Inkább ne jöjjön el egy se, semhogy Stefániának el kelljen maradnia!

Nem volt politika és mégis volt. A király beszédében mindig a nemzetre hivatkozott és Isten áldását a magyar királyságra kérte.

És a király maga meghosszabbította a programot, kijelentette, hogy mielőtt eltávozna, egy pár koszorúnak a letevését látni akarja.

Eképpen meghallgatta Justh Gyula képviselőházi elnök beszédét.

— Siratja őt a magyar, — mond Justh Gyula, — és fájó szívvel őrizi meg szívében, lelkében szent emlékét.

A király bólintva intett Justh Gyulának s a körülötte lévők lelkesülten éjeneztek.

S a király arcán meghatottság látszott. Justh Gyulához lépett, kezét szorított vele és beszélgetett. A miniszterek közül csak Wekerlét szólította meg.

— Ez mégis politika — szölköztek az urak. — Justh Gyulát feltűnően becézgetik, udvari bálon, fogadtatásoknál és mindenütt, ahol alkalom nyílik rá.

Justh Gyula azonban keményen áll és a nap melegét győzi.

Jegyezzük még ide, hogy az utca hangulata kiszámíthatatlan.

A sorfalat álló iskolás gyermekek minden diszruhás urat megéjleneznek válogatás nélkül.

De az Andrássy-ut belső részén, a Vörösmarty-utca tájékán felnöttek állottak, férfiak és asszonyok, ifjak és öregek. És amikor mellettük elhaladt egy fogat, melyben báró Fejérváryt látták, olyan viharos éljenzés kerekedett, hogy tüntetésnek is beillt volna.

Avagy talán tüntetés is volt. Itt szoktak verekedni a szociálisták a rendőrökkel.

Bosznia annexiója.

— A szkupstina ülése. —

Budapest, október 12.

Az érdeklődés előterében ma a szerb szkupstina ülése van. A szerb képviselőtestület — az egész ország harci lázához viszonyítva — elég mérsékelt magatartást tanúsít. A szkupstina főajánlotta a kormánynak mindazokat az eszközöket, amelyek a szerb érdekek megvédéséhez szükségesek, de óvakodott attól, hogy a háboru megindítását követelje.

Nem lehetetlen, hogy súlyos komplikációt fog okozni György trónörökös viselkedése, aki folytonosan a monarchia legvéresebb száju gyalázóinak az élén van és minden alkalmat megragad arra, hogy a háborut hirdesse.

Részletes tudósításunk a következő:

A szkupstina ülése.

A szerb képviselőház vasárnapi ülését természetesen óriási izgalommal várták Belgrádban. Bár az ülés csak reggel kilenc órakor kezdődik, már órákkal előbb nagy tömegek gyülekeznek és vonulnak föl a főváros utcáin. Különösen nagy néptömeg foglalt állást a szkupstina rozoga épülete előtt, hogy tanuja legyen a történelmi eseményeknek, amelyek itt lejátszódnak.

Az utcái demonstrációk már a kora délelőtti órákban megkezdődtek. A tüntetők, akikhez erre a napra a belgrádi szociálisták is csatlakoztak, a Mihály-téren gyülekeztek és onnan vonultak zászlók alatt a szkupstinához, közben a konak előtt a királyt lelkes ovációban részécsítették. A tüntető tömeg hosszabb ideig demonstrált a szkupstina előtt, majd bejárta a várost. Délután és este a demonstrációk megismétlődtek, de rendezésük sehol sem történt.

Közben a szkupstina épületében már gyülekeznek a képviselők és hírlapírók. A hírlapírók társasága ezúttal szokatlanul nagy és tekintélyes, amennyiben a szerb lapudósítókön kívül jelen vannak itt a nagy külföldi lapok képviselői, főképp orosz, olasz és francia újságírók és magyarok is. A hírlapírói karzat azonban csak tizenkét helyre van berendezve és Risztics, a szerb sajtófőnök, szívélyesen igyekszik ezen a szűk helyen lehető „kényelmet” biztosítani a külföldi kollégáknak; ami, ha nem is teljesen sikerül, valóban nem az ő igyekezetén mulik. A szerb sajtófőnök egyébként is tüntetőleg készséges; tolmácsul szegődik, intézi a táviratok továbbítását, hozat székeket, stb.

A képviselők, magyar kollégáiktól abban is különböznek, hogy már félórával az ülés előtt teljes számmal összegyülekeznek. Nagy csoportban veszik körül Pasics volt és leendő miniszterelnököt, aki élénk gesztusokkal beszél és helyesli a háboru eszméjét. Általában: a képviselők hangulata nagyon harcias.

Milovánovics külügyminiszter a folyosón Velimirovics miniszterelnökkel tárgyal, míg Stjepanovics hadügyminiszter, aki tábornoki egyenruhában jelent meg, Jovanovitscsal, a szkupstina elnökével beszélget.

Jovanovits Lyubomir pontban kilenc órakor megnyitja az ülést. Ugyanakkor bevonulnak az ülésterembe a kormány tagjai Velimirovics miniszterelnök vezetésével. Élénk mozgódás támad ekkor a teremben. Az érdeklődés főleg Milovánovics külügyminiszter felé fordul. Magas, szikár férfi; erélyes arcvonásokkal.

A jegyzőkönyv felolvasása után az elnök nagy tetszés közben bejelenti, hogy a szkupstinához sok üdvözlő sürgöny érkezett, melyek arra szólítják fel a képviselőket, hogy minden körülmények közepette védelmezzék Szerbia érdekeit. A táviratokat a jegyző felolvasta, nagy zsvívózás közepette.

Stjepanovics hadügyminiszter siri csöndben emelkedik szólásra. Bejelenti, hogy tekintettel a rendkívüli állapotokra, elrendelte a katonai foglyoknak szabadlábra helyezését.

A bejelentés óriási lelkesedést keltett és nagyban növelte a hadügyminiszter népszerűségeit.

gét. Különben ő az egyedüli a kormány tagjai sorában, aki megtarthatja tárczáját és az új kabinetnek is tagja lesz.

Dr. Milovanovics külügyminiszter általános figyelem közben mondotta el több óra hosszan át tartó exposéját. Beszédében teljes részletességgel nyilatkozott a külügyi helyzetről, valamint báró Aehrenthal Lexa Alajos osztrák-magyar és Izvolszki orosz külügyminiszterekkel tartott tanácskozásairól. Hosszasan foglalkozott Bulgária függetlenítésének és királysággá való proklamálásának ügyével, majd rátért Bosznia-Hercegovina annexiójára, ismertette Szerbiának ezzel szemben követett magatartását, mely kifejezésre jut a berlini szerződést aláírt nagyhatalmakhoz intézett ösmert tiltakozó jegyzékben. Kimerítően foglalkozott a nagyhatalmak állásfoglalásával és ezzel szemben Szerbiának követendő magatartásával. Bö magyarzáttal szolgált végül a szkupstina tagjainak arról is, hogy minő szempontok vezették Szerbiát arra, hogy a szignatárius nagyhatalmakhoz a jegyzéket ösmert formákban intézze. A külügyminiszter beszéde a szkupstina tagjaira nagy hatással volt. Az elnök ezután berekesztette az ülést és annak folytatását délután 3 órára tűzte ki. Délután ismét titkos ülés volt, amelyen megkezdődött a vita a külügyminiszter exposéja felett.

Este a pártok vezetői hosszas értekezletet tartottak, amelyen az ó-radikálisok részéről Pasic, az új-radikálisok részéről Sztojanovics Ljuba, a haladópartiak részéről Marinkovics és Sztoja Novakovics, a liberálisok részéről pedig Ribarac és dr. Veljkovics pártvezérek vettek részt. A tanácskozás tárgya a külügyminiszter exposéja volt.

Ma a szkupstinában a hadügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be, amelyben a hadsereg felszerelésének kiegészítése céljára 16 millió dinár megszavazását kéri. Az elnök Ljuba Jovanovics ezután azt indítványozta, hogy a szkupstina küldje testvéri üdvözlését az éppen összeülő montenegrói szkupstinának, amely indítványt viharos lelkesedéssel elfogadták. Jovanovics elnök ezután hosszabb beszédet mondott, amelyben konstatació, hogy a szkupstina a tegnapi titkos ülésen csodálatraméltó egyöntetűséget tanúsított. Ebben az ülésben a kormány ismertette a politikai helyzetet és azon intézkedéseket, melyeket eddig tett. A szkupstina ezen egyhangú állásfoglalása megnyilatkozott, mikor elfogadta Ribarac nacionalista határozati javaslatát, mely szerint a szkupstina helyesli a kormány eddigi magatartását és a szerb nép nevében egy szívvel, egy lélekkel felajánlja a kormány mindenét. Ezt a határozati javaslatot Kacelerovic szociáldemokrata egyetlen szavazata kivételével az egész ház viharos lelkesedés és tapsolás közben elfogadta, mire az ülés véget ért.

Az a nyugalom, amelyvel a szkupstina tárgyalja Szerbia állásfoglalását a politikai helyzetre való tekintettel, nagy mértékben járult hozzá az általános megnyugtatáshoz. Míg a harcias elemek azt várták, hogy a szkupstina azonnal a háborus akció mellett foglal állást, komolyabb körökben nagy meglepedésül szolgál, hogy a népképviselő a szerb nép szempontjából oly nagyfontosságú votumát nem az első benyomások hatása alatt tisztán személyes fel fogások után adta le, hanem higgadt megfontolás és a felelős kormányoknak a helyzetre vonatkozó beható fejtegetései és előterjesztései után hozza meg döntését. A képviselők ezen böles magatartását biztosítéknak tekintik arra nézve, hogy elsiertett döntéstől nincs mit tartani. Ugyanebből az okból az esetleges bizalmatlansági szavazat nem tekinthető a képviselők harci kedvének jelölésére, hanem tisztán és kizárólag rosszalásnak azért, hogy a kormány a Bosznia és Hercegovina annexiója tárgyában a hatalmakhoz intézett tiltakozó jegyzékében a nép érzelmeinek tekintetben nem adott teljes mértékben kifejezést. Politikai körökben az a nézet uralkodik, hogy az ó-radikálisok, mint a vezérlő politikai párt, csak a kormány rekonstrukciójához ragaszkodnak, Bosznia kérdésében pedig amellet foglalnak majd állást, hogy e kérdés rendezése legközelebb egybehívandó európai konferencia elé terjesztessék bizalommal az iránt, hogy e konferencia számolni fog a szerb nép jogos igényeivel.

A szkupstina tegnapi titkos üléséről kiszl-

várgott, hogy a radikálisok nevében Radovics indítványozta a katonaszökevények és politikai elitéltek amnesztiáját, aztán az elnök felolvastatta a vidékről érkezett táviratokat, amelyekben a népgyűlések tiltakoztak az annexió ellen és felszólították a kormányt, hogy védje meg Szerbia becsületét.

A szerbek harci készülődése.

Szombat délelött azok a tüntető diákok, akik előzőleg a szkupstina előtt gyülekeztek, a királyi palotához vonultak s kiáltásaikra György trónörökös megjelent az ablaknál. A tüntetők viharosan üdvözölték és azt kiáltották: Zsivió Bosznia! Zsivió György király, minden szerbek czárja! Zsivió a szerb önkéntesek vezére! A trónörökös a zaj csillapulása után a következőket mondotta:

— Testvéreim, fogadjatok köszönetemet hazafias érzelmeitekért, amelyekben teljesen osztozom. Remélem, hogy már néhány nap múlva harcolni fogtok a királyért és a hazáért!

A tömeg, amely tomboló tappsal és zsiviózással fogadta ezeket a szavakat, a Mihály-szoborhoz ment, ahol hamarosan két új fekete-sárga zászló került elő. A zászlókat föl vitték a szobor lépcsőjére, ahol meggyújtották, a zászlók nyelét pedig darabokra törték és a szilánkokat szét hajigálták. Közben ezt kiáltották:

— Vesszen Ausztria! Menjünk háborúba!

Az újságok tele vannak ujjonnan költött hazafias és harci dalokkal és elkészült már az önkéntes légiók számára az új induló is.

A szkupstina épülete és a trónörökös palotája előtt tüntetés volt. A trónörökös megjelent az ablaknál és megköszönte az ovációt. A tüntetők ezután a nemzeti színház elé mentek, ahol egy osztrák és egy magyar zászlót.

Vasárnap délután a tüntetések folytatódtak. György trónörökös az utcai tüntetésekért a következő beszéddel mondott köszönetet:

— Kedves testvéreim! Boldognak érzem magam, hogy alkalmat adtatok arra, hogy az egész szerb nemzet érzelmeihez csatlakozzam. Büszke vagyok arra, hogy katona vagyok és hogy szükség esetén vezetője leszek a nép önkénteseinek, akik készek nemzetükért és nemzetük becsületéért vértüket ontani. Népem tekintélyéért és becsületéért veletek vonulok a harcba és ha kell, veletek halok meg. Boldog vagyok, hogy a szerb nemzet fia közé tartozom, a szlávok e virágos kertjének virágai közé. Éljen az, aki halni kész és haljon meg az, aki gyáván élni kíván. Éljen a szerb nép!

Belgrádban komoly politikai körökben kínos feltűnést kelt a trónörökös magatartása. A trónörökös, aki valósággal védnöke az Ausztria-Magyarország elleni tüntetéseknek, tegnap délelött a tüntetések rendezőinek ezer dinárt ajánlódokozott.

Tegnap több banda, melyek mindegyike hatvan emberből állt, a Drinához ment.

Nenadovics szerb követ tegnap az itteni nagykövetségnek, az osztrák-magyar nagykövet kivételével, átnyújtotta Szerbia tiltakozó körjegyzékét Bosznia és Hercegovina dolgában.

A politikai izgatás az országra nézve veszedelmes gazdasági következményekkel fenyeget, melyek jelei már is mutatkoznak. A bizonytalan helyzet arra indította a bankokat, hogy az összes szerb kereskedőknek felmondják a hitelt, aminek előbb vagy utóbb számos bukás lesz a következménye. Más, ellenőrizhetetlen hírek szerint a szerb nemzeti bank harmincz millió frank tartalékkal rendelkezik.

Karagyorgyevics Sándor herceg, aki az orosz gárdahadtestben szolgált, a finnországi vizekre utazott, hogy a czárnak átadja Péter király sajátkezű levelét, amelyben segítséget kér Ausztria-Magyarország ellen.

A szerb hadsereg általános mozgósításáról, továbbá az első osztályú tartalékos legénység egybehívásáról szóló e hó 6-án kelt ukáz félre-magyarázásáról a külföldön elterjedt hírekkel szemben szerb hivatalos forrásból kijelentik, hogy az ezen ukáz által egybehívott legénységen kívül más katonaság egybehívására nézve nem történik intézkedés. Ez idő szerint

összesen 40.000 ember áll fegyverben, ami azt bizonyítja, hogy mozgósításról szó sem lehet.

Belgrádban ma újból nagy tüntetések voltak. Egy csoport diák lobogók alatt és nemzeti dalokat énekelve a konak elé vonult. A kereskedő-ijuság, miután a székesegyházban istentiszteletet hallgatott meg, egyleti lobogója alatt a főiskolához vonult, hol egyesült a diákokkal. A színháztéren újból egy fekete-sárga lobogót égettek el, miközben a tömeg gyalázta Ausztria-Magyarországot és György királyt éltette. Tegnap délután kisebb tüntetések voltak. A legionáriusok a szép őszi napot arra használták fel, hogy a Topcsider-hegyen gyűlést tartottak. A kedélyek kezdenek lecsillapodni.

A párisi szerb követség határozottan megczáfolja az állítólag komoly belgrádi helyzetről szóló pesszimisztikus lapjelentéseket. Szerbia jogában bizva és érdekeinek éber őrzésének szempontjából tette le ügyét a hatalmak kezébe.

Az Amerikában élő szerbek között mozgalom indult meg, hogy háboru esetre támogassák hazájukat. Felhívást bocsátottak ki s már eddig is körülbelül 20.000 szerb jelentkezett az önkéntes légióba való belépésre.

Belgrádban ma az a hír terjedt el, hogy Péter király lemondott. Nagy néptömeg ezzel a kiáltással járta be az utcákat: „Éljen György király!”

Dr. Miladinovics szerb külügyminiszter a legközelebbi napokban külföldre utazik.

György trónörökös viselkedése könnyen veszedelmes következményeket vonhat maga után, egyrészt azért, mert szítja a harcias kedvet, másrészt félt, hogy Ausztria-Magyarország nem fogja tűrni a provokációt ilyen felelős helyzetben lévő részről, annál is kevésbé, mert a fővárosban lépten-nyomon sértegetik a monarchia uralkodóját. Attól is lehet tartani, hogy még ha a szkupstina a háboru ellen dönt is, György trónörökös háborus bonyodalmakat támaszthat, ha egy önkéntes sereg élén Bosznia ellen vonul. A trónörökös szereplése belső zavarokat is idézhet elő a mostani körülmények között, amikor Péter király ellen nöttön-nő az elkedvetlenedés, mert ingadozó és nem mer határozni.

A Sabáczbán állomásozó 6. gyalogezred parancsnoka, mikor az ezredet a gyakorlatokról hazatérőben a nép lelkesen éltette, harcias hangú beszédet intézett a tömeghez, aztán a tüntetők egy fekete-sárga zászlót elégettek. Szerb pénzügyőrök a Drinán lévő Buluklica-szigetéről elkergették az osztrák pénzügyőröket.

Belgrádból Zágrábba az a hír érkezett, hogy ötszáz komitációs a Drinához indult. Ezeket a bandákat Belgrádban a trónörökös költségén fegyverezték fel és látták el municzióval. Hajnal-tájit kerekedtek föl a komitációs s állítólag az a feladatuk, hogy a boszniai határon zendülést keltsenek, de a határt ne lépik át. A bandákat Rifailovics hirhert bandavezér vezeti.

A Narodni Listinek táviratozzák Belgrádból: Statovic képviselő, az orosz дума tagja táviratozott a szerb Vöröskereszt egyesületnek, hogy 1000 rubelt küld a háboru céljaira és maga is belép az önkéntes légióba. Együttal közölte azt is, hogy a városi дума fel fogja szolítani a szerb kormányt Bosznia-Hercegovina teljes autonómiájának követelésére.

Ugyancsak belgrádi jelentés szerint a szerb határ mentén, Bosznia területén az osztrák-magyar monarchia elrendeli a hadi-állapotot.

A monarchia készülődése.

A torpedó-flotilla szombat délelött a pólai kikötőből Dalmácia felé elindult.

Erre a hirre vonatkozólag a tengerészeti parancsnokság azt az értesítést adta, hogy ez a hír nem felel meg a tényeknek és hogy Pólában semmiféle rendelkezés nem történt hadihajók elküldése tekintetében.

Egy máramarosszigeti jelentés szerint a 85. gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságát táviratban értesítette a hatodik hadtest parancsnoksága, hogy a hadtest mozgósítva lévén, a tartalékosok behívandók.

Klofac ifju-cseh képviselő kijelentette egy belgrádi lap munkatársa előtt, hogy a cseh nép elleni Bosznia annexióját.

Szerb államiérők a helyzetről.

Egy újságíró ma Velimirovics miniszterelnökkel beszélgetett, aki a következőket mondta:

— A körülmények jelen állásában nincs módomban nyilatkozhatni. A szkupstina élni fog jogaival, — de az a hír, hogy már határozott volna a fölmerült kérdések valamelyikében, teljesen alaptalan. A kormány feltétlenül a szkupstina votuma szerint fog cselekedni. A kormányválság jelenleg nem valószínű. Nézetem szerint csupán a kabinet rekonstrukciójáról lehet szó. A minisztérium két tagját fogják új személyiségekkel kicserélni. Még arra kérem önt, sziveskedjék konstatálni, miszerint a szerb nép valamennyi pártja közt a legteljesebb egyetértés áll fenn.

Stefanovits hadügyminiszter egy újságíróval való beszélgetésében nagyon szükségesnek bizonyult és a következőket mondta:

— Az én exponált állásom megtilt nekem mindennemű nyilatkozatot. Arról azonban biztosíthatom, hogy a fejlemények a szerbeket a legnagyobb egyetértésben találják.

A hatalmak álláspontja.

Rómában a volt garibaldisták elhatározták, hogy ha Szerbia megüzeni a háborút, akkor felszólítják Ricciotti Garibaldit, hogy álljon a fölkelők élére és szabadítsa meg a trieszti testvéreket az osztrák járomtól.

A Matin szerkesztősége gyűjtést indított meg a szerbiai önkéntesek javára és a lap maga 1000 frankot írt alá.

A Petit Journal külön tudósítójának Belgrádból küldött távirata szerint a francia ügyvivő kijelentette előtte, hogy nyomatékosan tanácsolni fogja a szerb kormánynak a csillapító lépést, miután a háboru Szerbiára katasztrófát zúdítana.

Asquith angol miniszterelnök a nyári szünetek után ma első ízben összeült angol alsóházban a balkán-ügyekről a következőket mondta: Amint Gray államtitkár és magam már nyilvánosan megállapítottuk, országunkra nézve lehetetlen a szerződéses értéke érdekében oly változtatást elismerni valamely szerződés szövegében, amelyet valamely állam a többi szerződő állam hozzájárulása nélkül fogadatosított. Ezen az alapon kitartunk és az a nézetünk, hogy azok az események, amelyek a legutóbb Keleten történtek, szükségessé teszik a hatalmak tanácskozását. Eddig nem sikerült véglegesen megállapodni konferencia tárgyában és az a kérdés, hogy e tárgyban miként lehetne megegyezésre jutni és mit kellene e konferencia programjára tűzni, ezidőszent a tárgyalások anyagát képezik.

Montenegró.

Cettinjéből ellenséges tüntetések híre érkezik Magyarország-Ausztria ellen. A tüntetők beverték a követség ablakait és a fejedelem palotája és az orosz követség épülete elé vonultak és ott hazafias dalokat énekeltek. Attól tartanak, hogy a vidék lakói a fővárosba özönlenek és a tüntetések fokozott mértékben megújulnak.

A Cettinjében tapasztalható háborus mozgalmat a következőleg magyarázzák: A Bosznia annexiójáról szóló jelentéssel együtt híre terjedt, hogy ehhez sikerült megnyerni Nikita fejedelem hozzájárulását, miután a monarchiától szokásos évi járandóságát szűzötven ezer koronával felemelte a király. A hírt főképp ellenzéki körök terjesztik, akiknek véleménye szerint Nikita tiltakozó jegyzéke csupán szemfényvesztés. Az annexió miatti mozgolódás egyébiránt a fővárosból lassanként átterjed a vidékre is, ahonnan szintén háborus mozgalmakról érkezik híradás. Több százán fellegyverkezve Cettinje felé sietnek. Komolyabb politikai körökben azonban ennek nem tulajdonítanak jelentőséget.

Belgrádban nagy meglepetést kelt az a Montenegróból érkező híre, hogy Nikita fejedelem megkegyelmezett a bombapörben hazaérülés miatt elítélteknek.

A hivatalos lap írja: Montenegró örül a Balkánállamok felébredésének. A Balkán államok

sikereiben Montenegró mindenkor közös és saját eredményt látott. Ezért Montenegró örömmel üdvözli Bulgária függetlenné nyilvánítását és Krétának Görögországhoz való csatlakozását, mint a nemzetiségi elv győzelmét, amely elven nyugszik a szláv nép üdve. Ezen örömet azonban részben megrontotta Ausztria-Magyarország azon határozata, hogy a szerb nép szívét, amelyet Bosznia és Hercegovina képvisel, bekebelezte. Fájdalom és izgatottság nyomozta az egész szerb népet és elsősorban Montenegrót. E súlyos helyzetre nincs szó és a mostani komoly idők hideg vért és bölcs eljárást tesznek kötelességünkkel.

Boszniai hírek.

Beérkező jelentések szerint az annexió a vidéken még sokkal kedvezőbb hatást tett, mint a fővárosban. Egyes helyeken eleinte a meglepetés következtében bizonytalan és nyomott hangulat uralkodott a muzulmánok között. Ezt azonban most mindenütt a bizalom váltja föl. A szerb lakosság, különösen a tuzlai kerületben igen elégedett. A tuzlai kerületi székházban történt kihirdetés alkalmával Ilija Pilics elüljáró beszédet mondott, amelyben köszönetet mondott ő felségének az annexióért, amelyet a parasztság, mint a béke biztosítékát, már régen óhajtott. A parasztek lelkesedése magával ragadta a muzulmánokat is. Szrbnica bányavárosban, amely Szerbia közelében van, a szerb templomra harangzúgás mellett fekete-sárga lobogót tűztek ki. A községi elüljáróság előtt gyülekezett a helység lakossága, mely a szerb egyházközség elnökségének vezetésével alatt fáklýásmenetet rendezett. Miladinovics alpolgármester, Popovics főpap és Genjatics tanító lojalis beszédeket mondtak. A szerb egyházi dalosegyesület az osztrák himnuszt énekelte. A lakosság mindenfelé rendesen végzi napi munkáját. A nyugalom mindenfelé biztosítva van.

Törökország.

A higgadtabb török körök élesen elítélik a török lakosság között indult sovinszta propagandát és utalnak az abból származható bajokra és veszélyekre. Ugy látszik azonban, hogy nézeteiknek nem mernek hangosabb kifejezést adni, minthogy gyanúsításoktól tartanak. A helyzetnek az a képe, mintha az ifju-törökök eddigi megfontoltsága elmúlt volna és ifju-sovinszta, politikailag éretlen elemek kerülnének felszínre, akik a Törökországnak kedvező angol, francia és orosz lapvéleményekre utalva és azokra támaszkodnak. Ugy látszik, hogy kiadták azt a jelszót: tiltakozó népgyűléseket, bojkottokat kell rendezni és hasonló eszközök felhasználásával meg kell félemlíteni a monarchiát, mindez abban a feltevésben, hogy az annexió tárgyában hozott határozat valamiképpen megvalósul. Az ifju-török bizottság mára Monasztirba, Szalonikibe és több más helyre népgyűléseket hívott egybe, amelyeknek napirendje a berlini egyezmény megsértése a legutóbbi események által. Mitroviczában, a vilajet hatóságának rendelkezésére a népgyűlés elmaradt. A rendet sehol sem zavarták, csak a szerbek felette izgatottak, izgalmaikban azonban a török lakosság csak igen csekély mértékben osztozik.

A legutóbbi mai lap izgatott, heves hangon szólítja fel a lakosságot az Ausztriából és Magyarországból hozott áruk elleni bojkottra. Ma reggel óta ismét kezdetét vette a visszaélés, hogy megakadályozzák a vásárlókat abban, hogy osztrák kereskedők üzleteit felkeressék.

A „Jeni Gazetta”, a nagyvezér lapja igen éles hangon vezércikket hoz, amelynek az a címe: „A balkáni föderációra vezető út”. E cikk hevesen támadva a monarchiát, kifejti, hogy Olaszország ugy is Franciaországhoz hallik és az összes hatalmak Törökország mellett állanak, ideje tehát hogy Németország most megmutassa, mennyire barátja Törökországnak.

Az ifju-törökök tegnap a bolgár királyság proklamációja és Bosznia és Hercegovina annexiója ügyében Koraában, Brüsszában, Kasztamuniban és egyebütt is népgyűléseket tartottak, amelyekből tiltakozó táviratokat intéztek a nagyhatalmakhoz és köszönő táviratokat az angol kormánynak. A török

lapok ma is az osztrák áruk és kereskedők ellen bojkottot hirdetnek, de arra intik a lakosságot, tartózkodjék erőszakosságoktól.

Budapest, október 12.

Összeférhetlenségek. A képviselőház állandó összeférhetlenségi bizottsága október hó 16-án, délelőtt 10 órakor ülést tart, amelyen Ertl János és Maczky Emil ellen bejelentett összeférhetlenségi ügyeket fogja tárgyalni.

Beszámoló. Farkasházy Zsigmond orsz. képviselő tegnap, vasárnap tartotta beszámolóját Élesden. Farkasházy sötét színekkel vázolta a politikai helyzetet. Azt kell látnunk — ugymond — hogy a mai kormány és többség uralma alatt az öszszirodalmi eszme jobban hódít tért, mint az elmúlt harmincz év alatt bármikor. A házszabály-revizió, a szégyenletes kiegyezés, a kvótaemelés, a delegáció szolgálalkülsége, a kitüntetések és czimek által való lekenyerezések, legujabban pedig a magyar tisztviselőknek osztrák jubileumi kereszttel való feldiszítése és mindennél kirívóbban Bosznia bekebelezésénél követett eljárás bizonyítja, hogy az osztrák császári abszolutizmussal szemben a magyar állami önállóság és alkotmányosság ellenálló erejét elvesztette. Az az út, melyen a többség és a kormány halad, egyenesen a Reichsrathba vezet. A trónbeszéd, melylyel a király Bosznia annexióját bejelentette, a legridegebb önkényuralmi magatartásról tanuskodik. A czár beszélhet így a birodalmi tanácsával, alkotmányos kormánynak ezért felelősséget vállalnia nem lett volna szabad.

Farkasházy beszédét a nagy számmal egybegyűlt választók nagy tetszéssel, éljenzéssel és tapssal fogadták. A népgyűlés ezután határozati javaslatot fogadott el, mely szerint helyesli Farkasházy képviselő magatartását, személye iránt bizalmát és ragaszkodását fejezi ki és végül elítéli a jelenlegi kormány és többség politikáját.

Marosvásárhely város országgyűlési képviselői: Bedőházy János és Fenyvesi Soma vasárnap délután beszámolót tartottak, a melyen óriási közönség vett részt. Elsőnek Bedőházy János mondotta el beszámolóját. Ismertette a politikai helyzetet és a kormány iránt bizalommal viseltetik. Ezután Fenyvesi Soma tartotta meg beszámolóját. A választói jog kérdésével foglalkozva kijelenti, hogy szívesen támogat minden olyan választási rendszert, amely a magyarság hegemoniáját biztosítja. A beszámoló alkalmából Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert, a függetlenségi párt elnökét a pártvezetőség táviratilag üdvözölte. — Lányi Mór, a regőczi kerület orsz. képviselője vasárnap mondott beszámoló-beszédet Regőczen, a választóközönség élénk részvételével. Beszámoló-beszédében foglalkozott az aktuális politikai kérdésekkel és különösen az önálló bank kérdését fejtegette hosszasan. A beszámolót lelkesedéssel fogadta a választóközönség. Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert, a függetlenségi párt elnökét táviratilag üdvözölték.

KÜLFÖLD.

Az új kormány Dániában. Az új kormány a következőképpen alakult meg: Neergaard eddigi pénzügyminiszter elnökség és honvédelem. Ahlefeldt-Laurvik gróf, volt bécsi követ, külügyminiszterium, Klaus-Berntzen igazgató helyügy, Hansen János eddigi kopenhágai osztrák-alkonzul kereskedelemügy és hajózási, Brunx kormányelnök pénzügy, Sørensen igazságügyminiszter, Högsbro kultuszminiszter, Jensen Sönderup forgalmi miniszter és Nielsen földmívelésügyi miniszter megtartják hivatalukat.

EGYHÁZAK.

— (A boszniai metropolita beiktatása.) Tegnap történt meg Banyalukában Vaso Popovics újonnan kinevezett metropolita ünneplés beiktatása. Az istentisztelet folyamán a patriárka megbízásából Leticia szerajevói metropolita végezte a beszentelést, amely alkalommal a zifkoviczi, tuzlai, zimoniczi és mosztari metropoliták segítettek.

Keleti bonyodalom.

— A Dardanella-kérdés. —

Budapest, október 12.

A balkáni újabb fejlemények által támasztott zavarok, ugylátszik, lassanként mégis csak a rendes diplomáciai tárgyalások medrébe terelődnek. Az illetékes körök ma leginkább az a kérdés izgatja, hogy a tervbe vett európai konferenciának sikerülni fog-e összeülni. Legutóbbi számunkban megírtuk, hogy a konferencia megtartása azon mulik, hogy sikerül-e oly tárgysorozatot megállapítani, melyet az összes hatalmak elfogadnak. A tárgyalások az egyes hatalmak diplomáciai között megkezdődtek s állítólag Oroszország, Anglia, Franciaország és Olaszország már hivatalosan el is fogadták a konferencia tervét.

Ehhez ugyan még kétség fér, mert a konferencia összehívásának éppen az az egyik ütköző pontja, hogy Oroszország a Dardanella kérdését is vita tárgyává akarja tenni az értekezleten. Ettől pedig még Anglia is fázik a már megemlített indoknál fogva. Izvolszki londoni látogatása éppen emiatt keltett érthető izgalmat diplomáciai körökben, mert bizonyos, hogy az orosz külügyminiszter és Grey államtitkár megbeszélésének súlypontját a Dardanella-kérdés képezi.

A Dardanella-szerződést még 1841-ben kötötte az öt nagyhatalom a portával. E szerződés szerint idegen hatalom hadihajói csak a porta engedélyével hajózhatnak át a Dardanellákon. Az orosz-japán háború idején is Oroszország előbb a porta engedélyét kérte ki a feketetengeri önkéntes orosz flotta átkelésére. Emiatt Tokióban nagy volt a felháborodás. 1856 márczius 30-iki párisi és az 1871 márczius 13-iki londoni egyezsége is fenntartották a maga teljes egészében a Dardanella-egyezséget. Mikor Oroszország mellőzte a párisi konferencia határozmányait, melyek meghatározták, hogy Oroszország hány hadihajót tarthat a Feketetengeren, az 1871-iki londoni konferencia megerősítette a Dardanella átkelési tilalmát.

Az orosz-török háborút követő berlini kongresszuson nagy szerepet játszott a kisázsiai parton fekvő Batum kikötőnek Oroszország részére való átengedése. Ez a kikötő — eltekintve a közelében levő gazdag petroleum-forrásoktól — fontos stratégiai pont volt, ahonnan Oroszország teljesen uralta volna a Fekete Tengert. Éppen ezért Anglia kiküldöttei a leghatározottabban elleneztek, hogy Törökország e fontos kikötőt átadja Oroszországnak. Szenvedélyes viták indultak meg e pont körül, melyeknek Bismarck herceg javaslata vetett véget. E javaslat szerint Oroszországnak köteleznie kell magát, Batumot szabad kikötővé nyilvánítani. Ezt az angol küldöttek is elfogadhatónak jelentették ki és ugyanakkor Salisbury kijelentette, hogy Anglia állásfoglalása e tengerszoros mellett, a szultánnak tett ígéretnél alapul és semmi kifogása sem lesz a lövőben, ha a szultán függetlenül, semmiféle nagyhatalom által befolyásolva, szabad utat enged valamely hajóhad átkelésére. Az orosz delegátusok átérzve e kijelentés fontosságát, ellenindítványt tettek, hogy a hatalmak ne csak a szultánnal, hanem az összes szerződést kötő felekkel szemben kötelesek a Dardanella-szerződést megtartani.

Oroszország azonban nem tartotta be a berlini szerződés határozmányait, mert például Batumot ennek ellenére megerősítette és mint hadikikötőt használja. Pressziót gyakorolt a portára arra nézve is, hogy hadihajóit áthajózni engedje a Dardanellákon, ha azok kereskedelmi lobozó alatt hajózn-

Oroszország most azt szeretné, hogy az újabb konferencián a Dardanella-szerződés érvényességét csakis Oroszországra nézve helyezzék hatályon kívül. Ebbe természetesen Anglia semmi körülmények között sem fog belelenni és dacára a revali egyezségnek, nem lehetetlen, hogy Oroszország és Anglia között a Dardanella-kérdés miatt elhidegülés fog bekövetkezni.

Ma a következő híreket kaptuk:

Izvolszki Londonban.

Az angol király tegnap délután kihallgatáson fogadta Izvolszki orosz külügyminisztert a Buckingham-palotában. Izvolszki a külügyi hivatalban Grey államtitkárral hosszas tanácskozott. Ezután Hardinge államtitkár-helyettesel konferált. A tanácskozásról hivatalos jelentést nem adtak ki. A Reuter-ügynökség azonban azt hiszi, hogy ez előzetes eszmecserék a jelen válság békés megoldására reményt nyújtanak. Izvolszki miniszter ma résztvesz az udvari ebéden és ez alkalommal ismét találkozik Grey államtitkárral.

Londoni jelentések szerint az egész földközi tengeri flotta, amelynek nagyrésze most Málta előtt vesztegel, lassankint elindul az égei tengerre.

A Times konstatálja, hogy az általános politikai helyzet az utóbbi két nap alatt jelentékenyen javult, bizonyos tekintetben azonban még mindig a rendesnél nyugtalanabb marad. Közben azonban elvitathatlan és fontos jelek arra mutatnak, hogy igen jelentékeny hatalom foglal állást a béke mellett, miután Európának majdnem minden részéből azt jelentik, hogy a közvélemény helyesli a nyugati hatalmak magatartását. Grey államtitkár kijelentései a legtöbb kontinentális főváros művelt osztályainál kedvező megítélésben részesültek. A törvény uralma, mondja a lap, a nép legjobb védelme és e törvény fenntartása legfontosabb célunk a jelen válságban. Még két más célt szolgálunk: A béke fenntartását és rokonszenvünk nyilvánítását a törökországi reformkormány iránt.

Ferdinánd király Filippopoliszban.

Ferdinánd király Filippopoliszban a polgármester üdvözlő beszédére következőképpen válaszolt:

— Ismerem polgártársaimnak szeretetét és hálás köszönetemet fejezem ki odaadásukért. Éljen Bulgária!

A király ugyanazon napon a katonai klub banketjén a következő beszédet mondta:

— Mindig örültem, amikor meglátogattam Filippopoliszt, az én második székvárosomat. Drága nekem ez a város, mert itt nyugszik felejtethetetlen feleségem, gyermekeimnek anyja. Itt tartózkodott hosszabb ideig anyám is s mélyen sajnálom, hogy ezek ketten nem vehetnek részt mai örömközlésben s nem lehettek jelen azon a nagy aktuson, amely Tirnovóban végbement. Ez az aktus a nép akaratának és az állami szükségnek eredménye s a népi méltósága megnyilvánult abban az ünnepies fogadásban, amelyben Tirnovótól egészen idáig részesültem. Az összes délbolgároknak hálás köszönetemet fejezem ki azokért az érzelmekért, amelyeket nekem és dinasztámnak kifejeztek.

A beszédet az összes jelenlévők nagy tetszéssel és a császár viharos élettelisével fogadták.

Ferdinánd király a „Temps” egyik tudósítójával szemben csodálkozásának adott kifejezést, hogy az angol sajtó Bulgária függetlenségi nyilatkozatán annyira fellázad. A dolog egyszerűen elkerülhetetlen volt. Csodálatos az a lármá, amelyet ennek dacára mégis keltett. Vajjon hol maradnak — kérdezte a király — a Gladstone-féle liberalizmus hagyományai? Vajjon Bulgária 22 év óta nem valósította-e meg a liberális Európa reményeit?

Törökország álláspontja.

Konstantinápolyi jelentések szerint a porta rendkívüli minisztertanácsán elhatározta, hogy beleegyeznek a nemzetközi konferenciába, anélkül, hogy a konferencián Bosznia annexiója kérdésének a tárgyalását követelné, mert Törökország érdekeit főképpen a bolgár kérdés érinti. Ausztria-Magyarország és Törökország közt a tárgyalá-

sok a legutóbbi napokban megegyezésre vezettek és így nagy kilátás van arra, hogy a konferencia létrejön, hacsak a konferencia eszméjének felvetői között áthidalhatatlan ellentéték nem támadnak.

A román király tegnap fogadta Seifet bejtörök diplomáciai ügyvivőt, aki átadta megbízólevelét. A király ez alkalommal megemlékezett a Törökország és Románia között fennálló kitünő viszonyról, amely elvégre a két állam közös érdeke s azután azon reményének és óhajának adott kifejezést, hogy a szultán egészségesben és jólétben továbbra is működni fog nepe és birodalma békés és boldog fejlődése érdekében. Meg van győződve arról, hogy a török birodalom még jobban megszilárdul, mihelyt a jelen izgató kérdések el lesznek intézve, amikhez nagyban hozzájárul majd az egész világot eltöltő békés szellem és az a barátság, a melyben Törökország szomszédaival áll.

Szaloniki konzuli távirat szerint a tegnapi meetingen, amelyen nyolcz szónok beszélt, tiltakozó határozatot hoztak Ausztria-Magyarország és Bulgária ellen. A monasztiri tiltakozó meeting nyugodtan folyt le. Határozati javaslatot fogadtak el, amely Ausztria-Magyarország és Bulgária ellen irányul, a portának táviratilag bizalmukat fejezték ki. A tiltakozó határozat másolatát megküldötték a konstantinápolyi nagykövetségeknek.

Konstantinápolyban ma délután folyamán szerb, montenegrói és török részvevőkből álló tömeg több diplomáciai képviselő előtt tüntetést rendezett egyesített zászlók alatt, miközben: Le Ausztria-Magyarországgal! kiáltások voltak hallhatók.

Kréta csatlakozása Görögországhoz.

A Havas-ügynökség athéni jelentése szerint Kánaéből az a hír érkezik, hogy a kamarát rendkívüli ülészakra hívták egybe. Az ülészakot állítólag a király nevében fogják megnyitni. Az idegen hatalmak konzulait, valamint a katonai hatóságokat meghívták a megnyitó ülésre. Az egész szigeten nagy a lelkesedés. Minden hatóság a függetlenség mellett és a Görögországhoz való annexió mellett foglal állást. Az ülészak megnyitását, minthogy több képviselő még nem érkezett meg, holnapra halasztották.

Az Athénben és Pyreusban lakó krétaiak tegnap gyűlést tartottak, amelyen határozati javaslatot fogadtak el, amelyben a Krétát védő hatalmakat arra kérik, hogy a krétai nép hő óhajának eleget téve, járuljanak hozzá Krétának Görögországhoz való csatlakozásához. A határozatot a védőhatalmak athéni diplomáciai képviselőinek is megküldték és a krétai kamara elnökének megtáviratozták.

Az Ikdám szerint a porta az itteni görög követésnek jegyzéket fog átnyújtani, amelyben ki fogja jelenteni, hogy ha Görögország elfogadja Kréta csatlakozását, ezt a porta agresszív ténynek fogja tekinteni.

A szófiái bevonulás.

Ferdinánd király ma délután három órakor vonult be ünnepélyesen Szófiába. Az ünnepies fogadtatást a község képviselői és nem a kormány rendezték, ami annak népies jellegét adott. Az egész város, különösen a bevonulási utmenet pazar díszben fellebögözve várta a királyt. Az egész út mentén a helyőrség csapatai álltak sorfalat. A csári köruton a sportegyesületek és egyéb testületek foglaltak helyet lobogóik alatt. A szomszédos utcáiban a tanulóifjuság jelent meg tanítóikkal és tanáraikkal. A főiskolai hallgatók a szobranje lépcsőzetén, a hadastyánok a szabadító császár szobránál álltak. A király mögött óriási számú közönség gyülekezett. A király néhány kilométernyire a várostól kiszállt a vonatból és a Carigradska-uton indult Szófia felé. A Boris-park előtti lovaskaszárnyánál a királyt a tábornokok és csapatparancsnokok fogadták, akik ezután a király kíséretéhez csatlakoztak. Egy tábori üteg és egy hegyi üteg egyenkint 31 ágyulóvést tett. A diadalkapuhoz érkeve, a király a helyőrség parancsnokának jelentését vette át. Ezután egy énekkar az ez alkalomra készült királyhimnuszt énekelte. Itt gyűltek egybe a miniszterek, a szobranje elnöke, a polgármester a községtanácsosokkal, a minisztériumok és a rendfőnökök, valamint a főváros volt polgár-

mesterei. A polgármester a királyt szívélyesen üdvözölte, majd pedig kenyéret és sőt nyújtott át. Karavelov asszony, a volt miniszterelnök özvegye, a szófiai hölgyek nevében bokréta nyújtott át a királynak, Malinov miniszterelnök felesége pedig a kormány nevében virágüzért adott át. Ferdinánd király ezután a székesegyházba ment, ahol az egész papság, a metropolitával az élén, fogadta. Az egyházi ünnepség után a metropolita beszédet mondott, mire a király a palotába hajtatott. Később a Sándortéren csapatszemle volt. A fogadtatás alkalmából a vidékről egybesereglett néptömeget 50.000-re becsülték.

A konstantinápolyi Surai Umet szerint három bolgár tartalékos hadtestet, az Ikdam szerint 100.000 embert holnap be fognak hívni.

A berlini szerződés revíziója.

A „Petit Parisien“ mai száma közli a Balkán-konferencia programjának tervezetét, amelyet párisi diplomáciai körökben és illetékes helyen állítottak össze, természetesen Angolország jóváhagyásáért. E közlés szerint a konferencia tárgysorozata a következő lenne: 1. Bulgária függetlensége. 2. Bosznia-Hercegovina annexiója. 3. Kréta egyesülése Görögországgal. 4. Szerbia igényei. 5. Montenegró viszonya Ausztria-Magyarországhoz. 6. Törökország pénzügyi kompenzációja és a Dardanella-kérdés.

Az idézett lap szerint a béke még egyáltalán nincs biztosítva, de szívesen jelek arra valának, hogy létre fog jönni a megegyezés. A diplomácia minden tőle telhető módon siettetni a konferenciát, hogy esetleges bonyodalmaknak elejét vegye.

A „Temps“ pénzügyi rovatában tiltakozik azon felfogás ellen, hogy Franciaország a berlini szerződés revíziója alkalmával ne kérjen semmit a maga számára. Franciaországnak a jövő konferencián a többi között arról is kell gondoskodnia, hogy állampolgárainak a Balkán-államokkal szemben fennálló követeléseit biztosítsa. A francia tőkepénzesek által jegyzett török, bolgár és szerb kölcsönügyletek feltételét, a kölcsönbiztonság, illetőleg az intézetek delegátusai és a bonholderek által való ellenőrzést nemzetközi aktában kell regisztrálni.

Legújabb híreink.

Angol lapjelentések szerint a Gibraltár-kikötőben horgonyozó angol atlanti flotta, amely most kezdte volna tüzési gyakorlatait, azt a parancsot kapta, hogy a gyakorlatokat halasztva el. A hajók négy hónapra való eleséget rakodnak és keleti utazásra szóló parancsot várnak.

Az Ikdam mai száma felszólítja a magyar vérrokonokat, hogy ne szavazzák meg a közös köljességvetést. A Millec Zápolya János arcképet közli a czimlapon a szultán által adományozott Sz. István-koronával fején. Az ifjútörök komité organuma, a Surai Unmet Barabás képviselőnek nyilatkozatát közli, amelyben sajnálkozását fejezi azon, hogy Magyarország keze meg van kötve.

Egész határozottsággal híresztelik, hogy a novibazari szandzsákban állomásozó katonaságnak a sejkül Islam fölmentést adott a ramazani böjt alól, ami a mozgósításnak előjele. A szandzsákban szerb betöréstől félnek és a lakosság sajnálja, hogy az osztrák-magyar helyőrség kivonult. Már most veszedelemben van a közbiztonság és a közjóvédelmek csökkenése 3 millióra rug. A virágzó Plevlje lassankint el fog pusztulni.

AZ EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

Háborgás a monarchia ellen.

— Tüntetés Cettinijében. —

Cettinje, október 7.

Mint a vadember pottyantam Cettinijébe. Két napot tengeren töltöttem, egyet a sziklák közt és így természetesen fogalmam sem volt, hogy mi történik a világban. Reggel, amikor Cattaróból indultam, a városnak rendes képe volt, semmi sem sejtette velem, hogy a Balkánon nagy dolgok készülnek.

Az apró lovacskák nyugodtan kapaszkodtak föl a szédítő magasságu sziklára, amelybe csodálatos türelemmel és óriási pénzen pompás utat vágtak; alulról derülten nevetett föl a catarói öböl és a szomszéd hegyekről, mint a nyugodtan figyelő szemek, néztek át az erődítések, rejtett páncéltornyok, maszkírozott útegek.

Csodálatosan szép panoráma tárult elém. Balról hegyek közt az Adriának három öble kéklik és a napfényben megvillan egy-egy vakítóan fehér vitorla. Fölöttem a hatalmas sziklák, amelyeken keresztül kell jutnom, mindent befogva pedig a kék égboltozat, amelyen nincs egyetlen foltocska sem. Négy órai ügés után elérjük Nyegust, az első montenegrói falut. Itt is derült és csendes minden. Egy kis tiszta vendéglőben jó sonkát és vörös bort adnak és a katonai őrség parancsnoka odalép az asztalomhoz:

— Osztrák vagy?

Tagadó válaszomra nem kér se passzust, se irást, hanem csöndesen elköszön. Néhány percz múlva montenegróiak jönnek az asztalomhoz, akikkel kezelek. Szép szál legények, festői öltözetükben pompás megjelenésűek, csak övükben az óriási pisztoly nem nagyon bizalomgerjesztő. Olaszul és németül nagynehezen megértjük egymást, azután — elbucszom tőlük és folytatom az utamat Montenegró fővárosa felé.

Vad és szomorú a vidék. Olyan, mint egy hirtelen kővé fagyott viharzó tenger. Határozatlan formájú, teljesen kopár sziklák szinte egymásra tornyosodnak, csak fönt a hegyek legtetelén kinálkozik derüesebb látvány: két szomorú csucs közt felénk kéklik a skuteri-i tó. Délután négy órakerüléssel megérjük a katlan, amelyben Cettinje meglapul. A hegyről egy csomó cseréptetejű házra látok, az egész olyan, mint valami nagyobb hegyi falu.

A város bejáratánál már látszik, hogy valami baj van. Egy lovas legény vágat elénk és harsány hangon közöl velem valamit, amit természetesen nem értek s ezért nem is igen hederitek a szavára. Közvetlen utána porfelhő kekedik és nagy csodálkozásomra automobil közeledik. A kormánykeréknél Mirkó herceg ül, mellette egy kövér, jóképű ur: Nikita fejedelem. Köszöntésemet szívesen fogadja, sőt vissza is fordul, hogy a kocsij után nézzen.

Cettinijében azután apránként zavaros előadásból megtudtam, hogy Bulgáriából királyság lett és délután sürgöny érkezett, amely Bosznia-Hercegovina annektálását jelentette Ausztria-Magyarország által. Az álmélkodásra persze nem maradt sok idő, mert a mészporos utakon ordító csepportok rohantak végig, amelyek lekötötték figyelmemet. Egy csoporttal elszaladtam én is és így az államnyomda előtt — viskó, amelyben egy ember olyan lapos gépet hajt, amilyennel nálunk a névjegyeket nyomják — nekem is a kezembe nyomtak egy kiáltványt, amelyet délután bocsátott ki a fejedelem. A kiáltvány beszámol azzal, hogy hir szerint Ausztria-Magyarország annektálja Boszniát és értesíti a népeket, hogy ebben az esetben meg lévén sértve a szerződés — Montenegró sem respek-

tálja többé a rá vonatkozó pontokat és Antivári kikötőjéből számüzi az osztrák felügyeletet, az egészségügyi rendőrséget és elzárja a kikötőt az osztrák hajók elől. A kiáltvány fájdalmasan így végződik:

Testvérek! Az Ur sulyos csapást mért ránk. Bosznia-Hercegovina elveszett és akikkel együtt mi ontottuk vérünket, elvesztettük függetlenségünket. Viseljük a csapást nyugalommal és őrizkedjünk minden hevességtől. Majd megsegít az isten!

A kis utcákra alig ragasztották ki a nagy fehér papirlapokat, kunyhóikból, apró kőházaikból kisiettek a fölfegyverezett montenegróiak és csoportokba verődtek a plakátok előtt. Egy ember olvasta a kiáltványt, a többi dühösen gesztikulált és óriási revolverét markolászta, (soha ilyen nagy revolvért nem láttam.) Nem teit bele egy fél óra, ismerte a kiáltvány tartalmát az egész fővárosnak nevezett fészek. Az apró gyerekek asszonyoknak és öregeknek magyarázták nagy hévvel, hogy mi történt és néhány percz múlva minden ponton fölhasant:

— Dolje Austria! Le az osztrákokkal!

Mindig több és több nép gyűlt a kis piacra, a primitív színházépület elé és hire ment, hogy tiltakozó gyűlés lesz. Üvöltve, ordítva, ugrálva jött a gyerekhad és kipirultan, hadonászva a késsel, pisztolyal fölfegyverezett nép. Fűlsiketítő zürzavar közben hozzák a montenegrói lobogót, ugyanilyen kiáltás fogadja a félholdas török zászlót.

Gyönyörű a kép a kopár hegyek között. A kutnál ijedten meglapulva a montenegrói leányok, fejükön apró, fekete, arannyal himzett sapkákkal, a színház előtt a két lobogó körül rongyos koldus, aranyhimes ruhájú nemes együtt kiabál, háborút követel és magasra emeli fegyvereit. Szakállas papok sűrűgve-forogva járnak a sorok közt és látszólag izgatnak. Minden perczben fölhasant:

— Dolje Austria! Le Ausztriával! Háborút, háborút!

Széklet tesznek a piac közepére és a székre fölkapaszkodik egy sovány, alacsony emberke, úgy mondják, képviselő. Jellemző, hogy az első, aki dühösen fölmondul, magyar születésű szerb. Káromkodva követeli, hogy nyomban vonuljanak a határra és kezdjék meg a háborút a monarchiával. Zsíviózza helyeselnék a legények. A szónok roppant harsány hangon beszél:

— Egyszer már véreztünk testvéreinkért, vérezni akarunk újra. Menjünk tönkre, ha kell, de borítson dicsőség!

— Zsívió! — zúgja a tömeg és megindul a két zászló után. Sűrű porfelhő száll föl és az átláthatatlan porban eldördül egy lövés. A levegőbe lött a legharciasabb montenegrói és példáját követik ketten-hárman. Egy kicsit kényelmetlen a lövöldözés ebben az izgatott perczben és a vezetőik, akik általános lövöldözéstől tartanak, nagy erőfeszítéssel kiragadják a fegyvereket a lövöldözők kezéből. Megindító jelenetek játszódnak le: siró asszonyok és gyermekek apjukhoz rohannak és könyörögnek, hogy hagyja ott a tömeget és térjen haza. A tömeg azonban ebben a perczben nem ismer mérsékletet. A zászlók után tódulva, a fejedelem palotája elé vonul. Nikita, nemzetének ragyogó öltözetében kint cigarettázik a kis terrasszon, amely a ház előtt vonul végig. Körülötte fiai és néhány tiszt, akikkel élénken beszélget. A ház, amelyben lakik, egyszerű, emeletes épület, amelynek lépcsőháza egyenesen az utcára torkollik. Semmi dísz, semmi pompa, egyszerű sárgára meszelt épület, amelynek fehér zsalugáteres ablakai olyanféle poros, akácós utcára nyílnak, amilyen tucatzájával van akármilyen alföldi faluban. A ház előtt piros-pruszlikos őr, akinek katona

volta csak az oldalán függő szuronyból tűnik ki.

A tömeg zsviódva vonul el a ház előtt és a kapu alatt üldögélő fejedelem — akinek zsupfődeles szülőházát Nyegusban láttam — fölkel székeről és katonásan szalutál a népnek. A tömeg tovább rohan, lökdösve, orditva és egy percze megáll a trónörökös háza előtt. Mindenütt Ausztriát abczugolják és a háborút követelik. Közbe-közbe eldördül egy lövés és elhangzanak új jelszavak.

— A követségek elé — harsogják — és a csapat sorba járja az összes követségeket. A szerb ház előtt zsviódznak, a török előtt rokonszenvet tolmácsol egy fezes öreg ur, az orosz előtt a követ neje mond néhány buzdító szót.

— Az osztrák követség elé — adják ki a parancsot a vezetők és a tömeget kimondhatatlan düh fogja el. Ennek most már a fele se tréfa. Ha a követséget nem védik meg, kész a vérontás. A fele uton azonban vörös pruszlikos legények rohanják meg a tömeget. Rendőrök, akiknek parancsuk van, hogy a zászlókat kerítsék hatalmukba. Valóságos küzdelem fejlődik ki a lobogók körül. A rendőrök támadják a zászlótartókat és elragadják a lobogókat. A földre zuhant emberek helyett mások kaparintják meg a zászlórudat. A rendőrök végre összetörik a léczeket, amelyeken a zászlók lobognak és magukhoz veszik a trikolt. Csodálatos, hogy a legvadabb dulakodásban senki sem használja fegyverét, holott minden suhancnál van töltött pisztoly. A legnagyobb verekedésből hirtelen kiválik egy látszólag tisztforma montenegrói és futva megindul a közeli kaszárnya felé. Ekkor látom csak, hogy körülbelül száz vörös ujjasu legény áll az épület előtt, puská és főszerelés nélkül, egyszerűen revolverrel felfegyverkezve. A tiszt int és körülbelül huszonöt vörös a tömeg közé rohan és úgy pofoz, mint a gép. A fölzigzattott nép ennek daczára tovább nyomul az országuton fekvő követségi épület felé. A katonaság másik fele ezalatt párhuzamos utcán rohan előre. Nem a mi fogalmaink szerint való haderő ez a csapat, az előnyomulásuk sem reglement-szerű. A párhuzamos utakon a vörösök rendetlenül úgy futnak, mint a nyulak és hamarabb érnek a követség elé, mint mi. Mire az első odaérkeznek, a vörösök macskaüggyességgel sorakoztak és kivonva pisztolyaikat, fölálltak az osztrák-magyar követség elé.

Nem volt kellemes pillanat az összetalálkozás pillanata. A rohanó tömeg úgy pattant vissza a pisztolycsovék elől, mint ahogy a tenger hullámai visszacsapnak a part szikláiról.

A vezetők tüzelték a népet, de a montenegrói tiszték nem tréfáltak. Iszonyu visítás közben katonákat az emberekre uszították és szétkergették a tömeget. Az elégedetlenek üvöltve vonultak a fejedelem kapuja elé, de ott is katonaság fogadta őket. Elkeseredésükben kisiettek a hegyek alá és harci indulókat énekeltek. A kórus behallatszik Czettinijébe, amelyre időközben sötétség borul. A kis kunyhókban azonban nem alszik ki a mécses, mert holnap születésnapja van a fejedelemnek és azt ünnepelni szokás. A holdfényes utcák — teljesen falusi kép — megjelnek sötét alakokkal, mind a három czettinjei csapszékkel ellepik a fegyveres polgárok és harci dalok hangzanak az éjszakában. Közbe-közbe eldördül egy lövés, anélkül, hogy kárt tenné valakiben. Majd teljesen elcsöndesednek a petróleummal világított utcák, amelyeken kemény léptekkel tíz-tíz legényből álló őrszolgák sietnek végig. A czettinjei harcosok azzal a boldog tudattal fekszenek le, hogy holnap harcba indulnak és mi, idegenek a fejedelem írásával, csendőri fedezet alatt törekszünk, hogy átjussunk a montenegrói határon.

október 8.

Az éjszaka elmúlt, anélkül, hogy különösebb rendzavarás történt volna. A csapszék hangosak voltak és az éj csöndjét rekedt ordítás, kutyaugatás és pisztolydurranás törte meg. Az erős katonai őrszolgák azonban megakadályozták minden verekedést.

Reggelre a fejedelem háza elé gyűltek az ország első emberei. Miniszterek, nemesek szerencsét kívántak Nikitának születésnapja alkalmából és ugyanezt tették a követek is. Föltűnt, hogy az osztrák-magyar követért, báró Klumiért a fejedelem hadsegédet küldött, aki Nikita kocsiján hozta el a követet. Külügyi képviselőnk körülbelül háromnegyed óráig maradt a fejedelemnél és a gratuláción kívül állítólag erélyesen tiltakozott a tegnapihoz hasonló tüntetések ellen.

Déli tizenkét órakor előálltak a gárdisták, akiket a fejedelem kirendelt, hogy minket átkísérjenek a határon. Baj nélkül jutottunk el Nyegusig, ahol a testőrtiszt irást vett tőlünk, hogy bántódás nélkül léptük át a határt. Négy órával később Cattaróban voltunk, ahol már izgatottan vártak. Közöltük megfigyeléseinket, hogy odafenn az utmenti őrszolgák megkettőztették és az asszonyok is kivonultak kémszolgálatra. Cattaróból azonnal utnak indult egy zászlóalj és mire a hold lefelében halló volt, a mi erődítéseinkről is kettőzött őrszolgák néztek le a fehér utra, amely fölkiyozott a sziklaországba.

Mielőtt hajóra szálltam volna, megérkezett a czettinjei posta és az utasok beszélték, hogy délután négy órakor a miniszteri tisztviselők az osztrák-magyar követ háza elé vezették a tömeget, amely bevérte az összes ablakokat.

Gondolom ezzel az eredménnyel egyelőre be is fejeződött a czettinjei forradalom.

Urai Dezső.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pest vármegye közgyűlése.

Budapest, október 12.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt rendes közgyűlést tartott Gulner Gyula főispán elnöklésével. A főispán üdvözölte a nagyszámban megjelent bizottsági tagokat és bejelentette, hogy a vármegye küldöttségileg vesz részt néhai Rudolf trónörökös szoborleleplezési ünnepén.

Ezután Agorasztó Tivadar főjegyző bemutatta az alispáni jelentést, amely számot ad a múlt közgyűlés óta tett fontosabb intézkedéseiről. A vármegye felhívta a földmivelségi miniszter figyelmét a takarmányinségre és a miniszter ez irányban folyamatba tette a szükséges eljárást. Sok kellemetlenséget okoz a községekben a gépkocsiközlekedés. A vármegye felkérte a kormányt, hogy az automobilközlekedést szabályozza. Intézkedett az alispán, hogy a földmivelségi miniszter rendelete értelmében a huszvizsgálat figyelemmel egységesen rendeztesse. Tudatta a jelentés, hogy a kivándorlás ez idő szerint szünetel. A vármegye közegészségügyi és állategészségügyi állapota kielégítő volt. Mezőgazdasági munkásmozgalmak nem voltak. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette.

Ezután az árvaszéknél újonnan szervezett ünnepi és két jegyzői állást töltötték be. Árvaszéki főispánok egyhangulag dr. Bakó Imre árvaszéki jegyzőt, árvaszéki jegyzőkké pedig dr. Huszár Dezső és dr. Tarnai Lajos árvaszéki fogalmazókat választották meg. Az újonnan választott tisztviselők nyomban letették a hivatalos esküjüket.

A dusnoki, fülöpszállási, pilisszántói, turai, alberti, nagykovácsi és veresegyházi törvényhatósági választókerületekben részint elhalálozások, részint a választások megsemmisítése miatt új választás vált szükségessé. A közgyűlés a választások megejtését november hó 10-ére tűzte ki. Több törvényhatósági bizottsági tag indítványt adott be, hogy a vármegyében tervezett helyi érdekű vasutak segélyezésére egy százalékos pótdadót vessen ki a vármegye. Az alispán azt a javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy egyelőre csak elvileg döntse el a kérdést.

Gulner Gyula főispán figyelmezteti a közgyűlést, hogy az elvi megszavazás, mielőtt a konkrét czélok ismertetésére, egyértelmű volna a sötétbe való ugrással. Ezért az a véleménye, hogy az ügyet le kellene venni a mai közgyűlés napirendjéről s döntő határozatot csak akkor hozni, amikor majd a konkrét adatok és czélok rendelkezésre állanak. Förster Aurél hozzájárul a főispán indítványához s az új megadózottság ellen szól. Holló Lajos helyesli a főispán indítványát és nézete szerint sokkal czélszerűbb, ha az alispán részletes adatokat járul a közgyűlés elé. Adót megszavazni akkor sem lesz kellemes, de ilyen nagy vármegyénél nem lehet a fejlődést teljesen megkötni. A közgyűlés Pozsgay Miklós felszólalása után egyhangulag magáévá tette a főispán javaslatát és az ügyet a mai közgyűlés napirendjéről levette.

A közigazgatási bíróság Csapó Lórándnak, a törvénytelen kormány alispánjának, Hindy Kálmán árvaszéki elnöknek, ugyszintén a törvénytelen kormány több megyei tisztviselőjének nyugdíjigóságát tudvalevőleg megállapította. Ez ítélet ellen a vármegye ujralfelvételi kérelemmel élt. Agorasztó főjegyző bejelentette, hogy a közigazgatási bíróság az ujralfelvétel iránt beadott kérelmet elutasította.

Végül több kisebb jelentőségű ügyet intézett el a közgyűlés.

Esztergom vármegye közönsége legközelebb a vármegye népszerű alispánjának, Perényi Kálmán huszonöt éves szolgálati jubileumát szándékozik megünnepelni. Az ünnepiesség előkészületei már nagyban folynak.

Budapest, a stréber.

Magyarország ifjú fővárosa, ez a nagyvágyó, erősen akarnok, lokálszovinizmusban duzzadt metropolis, berugott önértéssel áll ma a világesemények középpontján. A rászakadt álmok valósultán, némileg esetlen fölénnyel állja a rászegzett tekinteteket és bebalzsamozott kamaszi-moslylyal kőarczán igyekszik a természetesség látszatát keltetni.

Budapest kamasz-város, a fejlődésben-lét minden külső és belső jellegével, úgy az arányai aránytalanságában, mint a belső életének nagyszerű nekilödulásaiban és keletiesen lomha visszacsuszásaiban. Kamasz-város minden megnyilatkozásában, a disztinkciót nem ismerő kulturéhségében, kielégíthetetlen ambícióiban csak úgy, mint a minden nagyok és modernnek elismert utánozni törekvésében és lázasan stréberi pozíció-keresésében a világvárosok rendjében.

Még alig néhány esztendeie, hogy a mezővárosok kurtanadrágiából kinőtt és máris a Párisok és Berlinek pantalonja után vágyódik. S ami néhány hét előtt még lehetetlenségnek tetszett, ma rideg valóság. Budapest kéjes gyönyörűséggel élvezheti a saját nevét a világsajtó hasábjain és szédült boldogsággal lesheti a közérdeklődés ajkáról nevének rebesztését. Ez az álmok álma. Pótlás mindazért a hiábavaló erőlködésért, melylyel az idegenforgalmat akartuk kiforszírozni, amiért a londoni olimpiáson futottunk, ugrottunk, másztunk, pusztá kézzel és karddal verekedtünk és mindazért a lihegő stréberkedésért, melylyel csapatát akartunk állítani az idegenek inváziójának. Budapest ma bennfeszeng az említett pantalonban, melybe a balkáni események belerángatták és nem fest rosszabbul, mint a napoleoni álmokkal éppenséggel nem telített praktikáns, akit október elsején uniformisba gyömöszöl az „allgemeine Wehrvorschrift.”

Eszembe jut az a sápadt arcú, rosszulszabott ferenczjózseféről jól ismert író-Sámson, akinek irodalmi kvalitásait mindenki csak a hajáról ismerte a kávéházi parnasszuson. S aztán egyszer csak, honnan, honnan nem, beütött a siker. A vértelen fiziognómia kipirult, a kusza tincsbokrokot a hajkertes nyeste simára és a zöldbe játszó ferenczjózsef helyett, kinosan elegáns

frakkban hajlongott előttünk a — szerző. Tap-soltunk, ámultunk, érdeklődtünk, csóváltuk fe-jünket, de minden sikeren, zajos tetszésen tul és a vakítóan fehér ingmellen innen, mi csak a fakó ferenczjózsefet láttuk és szigorú kritikai szemmel a félszeg hajlongását vizsgáltuk és les-tük a megrögzített mosolyt, melynek fölényes-sége mögött is ott láttuk Sámson, borzas üstö-kével, vértelen arczával, ahogyan a pikkolója mögöl ismertük. A szerzőnek sikere volt, de Sámson megbukott. A hajlongását, a mosolyát, úgy befelé, kifütyültük.

Ma úgy tetszik nekem, mintha Sámson Bu-dapest lenne és ott hajlongana, mosolyogna a világpolitika kulisszái között, a színpadon. A világ kukkerezik, lorgneonon át vizsgál. Vigyáz-zunk!

Elle.

A Rudolf-szobor leleplezése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 12.

Régi vágya teljesült ma a magyar nemzet-nek. Közel két évtizeddel a szörnyű emlékü mayerlingi tragédia után szobra áll néhai Ru-dolf trónörökösnek a magyar fővárosban. Az emlékművet, amely Ligeti Miklós szobrász-művész alkotása, ma délelőtt leleplezték le fényes ünnepség keretében. A leleplezésen jelen volt a király és Lónyay Stefánia grófnő leányával, Windischgrätz Erzsébet hercegnővel. Ott volt a magyar országgyűlés, a kormány, a törvényhatóságok, szóval az egész magyar tár-sadalom.

Tudósításunk az ünnepségről a következő:

Szokatlan fényvel és ünnepséggel ment végbe ma délután egy órakor boldog emlékü Rudolf trón-örökös emléksobrának a leleplezése, gyönyörű szép verőfényes őszi időben. Az ünnepély a király, a német császár képviselője, gróf Kageneck Károly, Lónyayné-Stefánia főhercegnő, Win-dischgrätz Ottóné szül. Erzsébet főher-cegnő, az udvar, a diplomáciai testületek, a magyar és az osztrák kormány tagjainak je-lenlétében, nagy pompával és díszszel folyt le. Meg-jelentek a főrendiház és a képviselőház tagjai is, a tudományos és közhasznú intézetek vezetői, számos törvényhatóság és város küldöttsége. Az ud-var tagjai közül azok, akik a mai ünnepségen nem jelenhettek meg, rendkívül szívélyes és meleghangú levéllel keresték fel Molnár Viktor államtitkár-t és megköszönve a szíves meghívást, mentették ki magukat.

Már jóval az ünnepély kezdete előtt egészen megteltek a külön felállított tribünök, amelyeken arisztokrata világunk és társadalmunk előkelőségei foglaltak helyet.

Fél 1 óra után érkeztek meg a magyar kor-mány tagjai gróf Andrássy Gyula belügyminiszter ki-vételével teljes számban. A belügyminisztert gr. Ha-dik János államtitkár képviselte. Az osztrák kor-mányt Schönaich tábornagy, közös had-miniszter képviselte.

A király megérkezése előtt, a királyi sátor kör-ül helyezkedtek el a megjelent notabilitások, kik-nek sorában ott voltak többek között Várossy Gyula kalocsa érsek, Fehér Ipoly pannonhalmi főpát, báró Hornig Károly veszprémi püspök, Párny Sándor szepesi püspök, Csernoch Já-nos csanádi püspök, Antal Gábor, dr. Baltik Frigyes, Scholtz Gusztáv, Zelenka Pál püs-pökök, Letics György görög-keleti püspök, Vaj-da Ödön zirczi apát, lovag Madeyszki, az osztrák delegáció elnöke, Schönburg-Wal-denburger herceg német konzul, valamint Fü-lepp Kálmán főpolgármester, Bárczy István polgármester, nemkülönben a főispánok közül Bor-nemissza Hunyad-, Bottka Béla Torontál-, Fáy Gömör-Kishont, gróf Almássy Imre, gróf Apponyi Géza Tolna-, Glatz Antal Bihar-, Gyapay Pál Esztergom-, Lippai Géza Győr-,

Justh Ferencz Turóc-, Kálmán Rudolf Komá-rom-, Kelemen Szeged-, Návay Tamás Csa-nád-, dr. Nehrebeczky György Pancsova-és Versecz-, Patay András Bereg-, Szalay László Abauj-Torna, Széll Fogaras-, gróf Szé-chenyi Viktor Fejér-, Smialovszky Valér Trencsén, Ugron Ákos Udvarhely- és Vesz-prém Zoltán Hajdúvármegye főispánjai.

Háromnegyed egy órakor érkeztek meg Lónyay Stefánia grófné és Windischgrätz Erzsébet hercegnő. Mindketten a király sátorában foglaltak helyet. A bejáratnál a király fogadására alakult bizottság foglalt helyet Molnár Viktor államtitkár vezetésével. A bizottságnak tagjai vol-tak: Zsilinszky Mihály v. b. t. t., Stróbl Ala-jos szobrász, báró Skerlecz Iván min. oszt. tan., Almády Géza városi tanácsnok, Illosvay Lajos műegyetemi tanár, Klupthy Jenő egyetemi tanár, Szűcs István min. titkár, dr. Szekeres Kálmán főreáliskolai igazgató, Déri Gyula és Rácz Jenő.

A fogadás után a szoborbizottság a királyt a diszatórba vezette. Amint az udvar elhelyezkedett, a m. kir. Operaház énekkara elénekelt a Himnusz-t, amelyet a közönség levett kalappal hallgatott végig.

Az ének elhangzása után Molnár Viktor állam-titkár, az Uránia Magyar Tudományos Egyesület ügyvezető elnöke a következő beszéddel kérte a kí-rály engedélyét a szobor leleplezéséhez:

Császári és apostoli királyi Felséged!

Ezt a szobrot a nép állította; a népszerűet finom és ragyogó sugaraiból szövődött glóriája! Mi, az Uránia Magyar Tudományos Egyesület, melynek küldetése, hogy a szentírás szavai szerint elmenvén, tanítsunk minden népeket, ezzel a tanításunkkal, mely a népet megoktatta egy derékon ketté tört kí-rályi pálya jelentőségére, teljes sikert arattunk. Mű-vész kézzel emelve áll a szobor, új eszmét ércz-nyelven hirdetve. Hirdeti hálánkat a fejedelmi ifju iránt, aki otthon volt tudásaink körében, kulturánk tizhelyein és nemzetünk szívében. Hirdetni fogja a magyar nép egységes és egyetemes meghódolását a dinasztikus eszme előtt, melynek világtörténeti hiva-tását felségedben látja megtestesülve legtündöklőbb fényében. A mult és jelen, melynek áldásért felsé-gednek vagyunk adósai, e szoborban szimbolikus-an találkozik a jövővel. Alattvalói hódolattal kérem cs. és ap. királyi felségedet, kegyeskedjék megadni az engedelmét a szobor leleplezéséhez, hogy megállva a nap fényében, elárasztva a nézők csodálatától, új fényre derítse Rudolf trónörökös emlékezetét. (Lel-kes éljenzés.)

Molnár Viktor államtitkár üdvözlő beszéde után ő felsége a király messze hallható hangon így szólt:

Szivem mélyéből mondom köszönetet a nem-zetnek azért a kegyeletért és szeretetért, ame-lyet ezen szobor létesítése által Istenben nyugvó fiam iránt tanusított és amely által újabb jelét adta annak, hogy jó és balsorsban velem együtt érez. Azon hő óhaitól áthatva, hogy ez az együttérzés a magyar szent korona viselője és a nemzet közt úgy mint a multban, úgy a jö-vőben is Isten gazdag áldását hozza szeretett magyar királyságomra — megengedem, hogy e szoborról hulljon le a lepel.

Alig hangzott el a király engedélye, a szobrot körülfontó lobogók föllebbentek és látható lett a trón-örökös alakja. A szobor vadásruhában ábrázolja a megboldogult trónörökös, amint vállára vetett pus-kával elindult a máramarosi rengetegbe...

Az operai énekkar elénekelt a Szózatot, azután Molnár Viktor államtitkár felkérte a polgármes-tert, hogy a szobrot vegye át, mire Bárczy István beszéd kíséretében átvette a szobrot.

Ezután a szobor megkoszorúzása következett, amelynek során először Vilmos császár képvise-lője, gróf Kageneck Károly katonai attasé tette le a német császár koszoruját. Ezután Justh Gyula, a képviselőház elnöke a Ház koszoruját a következő szavak kíséretében helyezte el:

Magyarország képviselőháza, a magyar nemzet nevében lelkem mélyéig meghatva koszoruzom meg a szobrot, felejtethetlen Rudolf trónörökös szobrát. A szomorú végzet élete tavaszán kérlelhetetlenül ragadta el őt mitőlünk; siratja őt a magyar és fájó szívvel őrizi meg szívében, lelkében szent emlékét.

Wekerle Sándor a kormány képviseletében a következőket mondotta a kormány koszorujának elhelyezésekor:

Mély tisztelettel helyezem el e koszorút kegye-

letünk jeléül korán elhunyt, felejtethetlen trónörökös-szobrának talapzatára.

Molnár Viktor államtitkár a nagyszámu kö-szoruk elhelyezése után bemutatta a királynak a szobor alkotóját, Ligeti Miklóst, akivel a király barátságosan beszélgetett és a szoborról a legdicse-rőbbben emlékezett meg.

A király végezetül az udvar kíséretében körül-járta a szobrot, hosszasan szemlélte Rudolf trón-örökös vonásait, azután udvarias köszönnel elbu-csuzott mindenkitől s a közönség lelkes éljenzése és az Operaház énekkarának hangjai mellett eltá-vozott.

A szoborra a következő testületek és törvény-hatóságok helyeztek még koszorút:

Nemzeti Kaszinó, Vöröskereszt Egyesület, bécsi Concordia írók és hírlapírók egyesülete, Magy. Tu-dományos Akadémia, Kir. Tudományegyetem. Kir. József Műegyetem, Kolozsvári Ferencz József Egye-tem, Nemzeti Múzeum, Kisfaludy Társaság, Pöld-rajzi Társaság, Természettudományi Társaság, Kép-zőművészeti Társulat, Abauj-Tornamegye, Békés vm., Bács-Bodrog vm., Gömör-Kis-Hont vm., Krassó-Szörény vm., Maros-Torda vm., Szepes vm., Veszprém vm., Zemplén vm., Kecskemét város, Ko-lozsvár, Nagyvárad, Pancsova, Pozsony, Sopron, Te-mesvár, Versecz, Pesti Lloyd Társaság, Mária Do-rothea Egyesület, Egyetemi Könyvtár, Ferencz Jó-zsef Nevelő Intézet, Középiskolai Tanáregyesület, Kath. Tanáregyesület, budapesti középiskolák, Ru-dolf trónörökös Jótékonyági Egylet, Magyarországi Testedző Egyesületek Szövetsége és az Egyetemi Olvasókör.

Nagy Ferencz és K. Jónás Ödön Máramaros vármegye nevében tett le koszorút, Szabolcs vár-megye törvényhatósága képviseletében Kállay Lipót, Sopron város nevében pedig Csizmazia Endre országgyűlési képviselő helyezte koszorút a szoborra.

A király huszártábornoki egyenruhát viselt. Az egész leleplezés alatt látni lehetett, hogy a kegye-letes aktus mélyen megindítja. Amikor a lepel le-hullott a szoborról s a Szózat hangjai zúgtak, hosz-szasan elmélyedt a szobor szemlélésében. Aztán két-szer is körüljárta a szobrot Molnár Viktor állam-titkár kíséretében, akinek ezt mondta:

ismerhettem. Pesten öntötték a szobrot?

ismerhettem. Pesten öntötték a szobrot?

Az államtitkár megmagyarázta ezután, hogy a talapzat vajdahunyadi termésköböl készült.

— Nagyon szép — jegyezte meg a király. — És nagyon sok a koszorú!

— A törvényhatóságok, a testületek és kulturális intézetek mind elhozták kegyeletük virágait, vála-szolta az államtitkár.

— És kiket hívtak meg az ünnepre, — kérdezte végül a király.

— A társadalom minden rétegéből vannak itt, mondotta Molnár Viktor.

Féltetőkor ért véget a szép ünnep.

Mindazoknak, akik a szobor létesítése körül még érdemeket szereztek, jutott valami kitüntetés.

A király Ligeti Miklós szobrászművésznek a Rudolf-szobor megalkotása körül szerzett érdemei elismerésül, III. osztályú vaskorona-rendet s az Uránia Magyar Tudományos Egyesület kebelében, a szobor létesítése érdekében kifejtett buzgó munkás-ságukkal szerzett érdemeik elismerésül: dr. Klupathy Jenő budapesti tudományegyetemi nyilvános rendes tanárnak, az egyesület főtitkárának, III. osztályú vaskorona-rendet s dr. Szűcs István val-lás- és közoktatásügyi minisztériumi miniszteri segéd-titkárnak, az egyesület jegyzőjének pedig Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

Molnár Viktor államtitkárnak a Rudolf-szobor létesítése körül szerzett kiváló érdemeért a király elismerését fejezte ki. Az erre vonatkozó királyi kézirat, amelyet gróf Zichy Aladárhoz, a király személye körüli miniszterhez intézett, vasárnap reg-gel jelent meg a hivatalos lapban s így hangzik:

Kedves gróf Zichy! Megbízom önt, hogy Mol-nár Viktornak, vallás- és közoktatásügyi magyar minisztériumom államtitkára, az Uránia Magyar Tu-dományos Egyesület ügyvezető elnökének, a Rudolf-szobor létesítése körül szerzett kiváló érdemeiért, elismerésem tudtul adassék.

Kelt Budapesten, 1908. október 10-én.

Ferencz József s. k.
Zichy Aladár gróf s. k.

Amikor a király ma délelőtt félgyórakor fogadtán a Várból a Rudolf-szobor leleplezési ünnepélyére hajtattott, a Fürdő-utczában egy fekete ruhás férfi a Járda széléről kérvényt dobott a kocsijába. A rendőrök rögtön körülfogták és előállították a főkapitányságon, ahol megállapították, hogy az illető Havas Sámuel pozsonyi születésű, 46 éves kereskedő. A király kocsijába dobott kérvényben elpanaszolja, hogy egy Gelber nevű bécsi ügyvéd elsikkasztotta 4000 koronáját és most a király közbenjárását kéri, hogy pénzét visszakapja. Kihallgatás után hazaigazolták Rákóczi-ut 34. szám alatti lakására és kihágás címén megindították ellene az eljárást.

A szombathelyi kulturünnep.

— A Vasvármegyei Múzeum felavatása. —

Budapest, október 12.

Impozáns ünnep keretében tartotta közgyűlését vasárnap Szombathelyen a Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége és ugyanerre a napra tűzték ki a Dunántúl virágzó magyar kultúrája egyik legszebb új alkotásának, a Vasvármegyei Múzeumnak felavatási ünnepségét. E kiemelkedő két fontos mozzanata a magyar kulturális életnek számos kitűnőségét hozta össze Szombathely város falai között és a város intelligens közönsége az ünnepi alkalomhoz méltó fényvel fogadta és ünnepelte vendégeit.

Tündéri fényárban uszott a város, amikor szombathelyen este a magyar kulturális világ sok előkelősége dr. Wlassics Gyula szövetségi elnök vezetése mellett Szombathelyre megérkezett.

Délelőtt tíz órakor kezdődött a Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének közgyűlése a vármegyei háza dísztermében. Általános figyelem és várakozás közben nyitotta meg a közgyűlést Wlassics Gyula elnök nagyszabású beszéddel, melyet a lelkes éljenzés, több ízben zajosan megnyilvánult helyes és tüntetőszóval övezte meg.

Nagyszabású beszédét így fejezte be:

Mi a teljes igazságok hirdetésétől nem riadunk vissza. Sőt minden erőnk a teljes igazságok hirdetésében áll. Eppen ezzel akarjuk elérni, hogy a nép legszelebb rétege is a műveltség szárnyain fölébe emelkedjék, értelmi és erkölcsi készsége úgy tökéletesedjék, hogy az egyént saját gondolata, szíve érzése és jelleme vezesse és gyakran mesterségesen, vagy lelkiismeret nélkül készített utvesztő között is találja meg az emberi hárdásnak folyton emelkedő útját és kerülje el a sülyedést, a visszaesés ösvényeit.

„Valamint Istenben, úgy hiszek én az emberi perfectibilitásban.”

Széchenyi Istvánnak e szavaiban foglalt hitvallásában kifejezett szellemben nyitom meg a Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetsége mai közgyűlését.

Dr. Wlassics Gyula megnyitó beszéde után perczekig tartott a meleg ünneplés. Az elnök indítványára azután a közgyűlés gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszterhez írvölzölő táviratot küldött. A napirendre áttérve a közgyűlés tudomásul vette a tanács és a felügyelőség 1907. évi működéséről szóló jelentését, ugyszintén az 1907. évi zárszámadásokat és kiküldte az új számvizsgálókat.

Dr. Gulyás Pál előadó ismerteti a főfelügyelőség állásfoglalását dr. Katona Lajos azon indítványában, hogy az ösnyomatványok összeírassanak. A felügyelőség ezen katalógus elkészítését szükségesnek tartja azon tördással, hogy a munka keretében a középkori kódexek is felvéssenek. A kivített Varju Elemér segédőrrre bízták, Katona Lajos hozzászólása után ezt a közgyűlés helyeslőleg tudomásul vette. Ugyszintén tudomásul vette a közgyűlés, hogy dr. Gerecz Péter indítványa értelmében az ingó és ingatlan műemlékek védelme iránt az erre vonatkozó törvényjavaslat elkészítése és előterjesztése alkalmával a tanács hathatósan közre fog működni.

A szövetség szervezeti szabályzatának egyhangulag elfogadott módosítása után a tisztikar megválasztása következett. Elnökké közfelkiáltással és egyértelmű lelkesedés mellett újból megválasztották dr. Wlassics Gyulát, alelnökké dr. Thaly Kálmánt és gróf Teleky Sándort. Ugy a megválasztott elnök, mint Thaly Kálmán alelnök meleg hangon köszönték meg a közgyűlés kitüntető bizalmát és ígérték, hogy odaadó munkássággal igyekeznek azt kiérdemelni.

Ezután dr. Szendrey János honvédelmi minisztériumi osztálytanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia tagja tartott előadást Magyarország középkori várainak. Az előadás igen tetszett és külön jegyzőkönyvi köszönettel tüntették ki az előadót.

A szövetség legközelebbi közgyűlésének megtartására három város meghívója érkezett: Nagy-

enyed, Szeged, Szekszárd. Több felszólalás után, melyekben a meghívó városok képviselői szálltak sikra meghívásuk elfogadása mellett, a közgyűlés akként határozott, hogy a jövő évben Nagyenyeden tartja a szövetség közgyűlését. A közgyűlésről az egész ünneplő közönség a megnyitandó új múzeum előtti térre ment, ahol már százakra menő tömeg várta a vendégek érkezését és a felavatási ünnepség kezdetét.

K. Lippich Elek lelkes hatást keltő szavakkal nyitotta meg gróf Apponyi Albert kultuszminiszter képviselőletében a múzeumot, kívánva, hogy az nagy misszióját mindig áldásosan teljesítse.

Az új Vasvármegyei Múzeum Czizler György tervei szerint épült. Van benne régiségtár, etnografiai szakosztály, természetrajzi osztály és képtár.

A múzeum megnyitása után délután két órakor Szombathely város közönsége nagy díszlakomán látta vendégül a szövetség tagjait a Szabária-szállodában.

Rudolf királyi szobra.

Budapest, október 12.

Szobor, amelynek leleplezésén király és főherczegek képviselték a megörökített családját s amelyhez mégis az istenadta nép szeretete vitte el koszu-ruit. Jelentős szobor. Históriai szobor. És azok állították, akiknek még élénk emlékezetében, eleven szeretetében élt a megörökített, Rudolf, a királyfi.

Ismét egy nagyszerű szobor-téma, melyből egy rossz szoborral lón negatív gazdagodásunk. Egy nagyon rossz szoborral. Ha Ligeti Miklós, e szobor készítője, semmi egyéb nem volna, mint kortárs, Rudolf királyfi kortársa, evel az egyetlen kvalitásával különb, sokkal különb szoborral kellett volna megajándékoznia a magyar fantáziát, mely annyi meleg, intim képzettel veszi körül Rudolf királyfi alakját. Nem beszélünk most a szobrászról, főként nem keressük egy jelentősebb szobrászegyén kvalitásait. Csak a kortársról beszélünk egyelőre, akitől joga van minden laikusnak számonkérni valamit Rudolf királyfiól, akit ő magának elképzelt.

Hát ez a szerény polgári számonkérés is szomorú csalódással tér meg a Városliget új szobrától. Ligeti Miklós, a magyar ember, a kortárs, egy sílány, lélek nélkül való vadász-zsánerképet tudott csak adni Rudolf királyfiról. Olyat, aminőt Andrásy-uti díszmükereskedésekben árulnak, színes gipszben és olcsó bronzöntvényekben. Mondjuk csak ki, a megörökített iránt való egész kegyelettel, de őszintén és markánsan, úgy, ahogy a néphumor — ezuttal kissé keserű kedvvel — markol a dolgok lényegébe: egy szomorúan komikus stüsszi-vadászt kapunk Rudolf királyfinak...

Itt még nincs is szó művészetéről; egyelőre csak ezeket a köztudatbeli szempontokat engedjük előtérbe. Szobortól, melyet a kegyelet állít, nem lehet elvitatnunk a szobrot állító laikus nyilvánosságának a jogait sem. Az esztétika szempontjaival azonban alig merünk közeledni ehhez a szoborhoz. Mikor több hónappal ezelőtt a mű modelljét kiállítási helyiségben láttuk, megdöbbenünk azon a léhaságon, melyvel Ligeti e témához merészkedett. Akkor még csak rossz kiállítási tárgy volt; még nem nyilvános szobor, mely kegyeletet sért. Ligetit senki sem tartotta mélyenjáró, értékesebb tehetségnek, de használható, izléses szobrásznak, akinek Anonymusa egy nagyon sikerült szobor-ötletet jelöl. Nem ugyan plasztikai ötletet, de legalább ügyes, tetszetős irodalmi megoldást. A Rudolf-szobor modellje azonban azzal lepott meg, hogy merő izléstelenység és a zsánerszobrok legrosszabb korát idézi.

Az alak nyakán függő vadász-trofeumok szinte szimbolumai annak a fantáziátlan kicsinyességnek, mely az ilyen zsánerszobrokat jellemzi. Egy pontosan megmintázott messzelátón a mű legfőbb hangsúlya. Mereven, minden plasztikai összefüggés nélkül lóg le Rudolf királyfi mellére és csak úgy kiátja: ime, milyen kitűnő megfigyelő a szobrászom, tudja, akár egy kaszinói tag, hogy a főherczegek messzelátóval mennek vadászatra... Ilyen értékű megfigyelések eredője ez a szomorú kis szobor a finom posztóból való, angol gyártmányú vadászkalaptól egészen az elegáns, udvari szállító-szabta cipőig. Sneidig. Ami fő: a kaszinóban semmi kívánnivalót, semmi inkorrektet nem fognak találni rajta. Bizonyos, hogy a puska is a legjobb minőségű Lancaster...

A szobrász ilyen és ehhez hasonló czélzataival szembe ne állítsuk az artisztikum magasabb mértékeit. A kritika önmagát kompromittáná, amely csontkonstrukciót, egyéni formanyelvet, eleven felületeket vagy plasztikai egységet kérne számon ettől a szobortól. Nincs egyéb hátra, konstatáljuk megadás-sal: egy rossz szoborral több van Budapesten. Kár, hogy ez éppen Rudolf királyfi szobra.

Bárdos Artur.

A király Lónyay grófnénál.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 12.

Ma délután nagy tömeg verődött össze az „Angol királynő”-szálloda előtt, ahol pontban négy órakor egy nyitott udvari fogat állott meg. Az emberek egy pillanattal kérdő tekintettel néztek egymásra és nem tudták kitalálni, hogy kinek szól a királyi látogatás. Egy pillanattal arra sem gondoltak, hogy ellen-nel üdvözöljék az uralkodót. Csak, amikor a király, aki magyar tábornoki egyenruhát viselt, kiszállt kocsijából és meghallgatta Palkovics igazgató üdvözlését, tudták meg, hogy a látogatás Lónyay Stefánia grófnének és leányának Windischgraetz Erzsébet herczegnének szól. Az egybegyűltek ekkor lelkesen éltették a királyt, aki Margutti őrnagy szárnysegéd kíséretében belépett a szálloda kapuján.

A félelemlen Windischgraetz herczeg fogadta a királyt, akivel az uralkodó szívélyesen kezelt szoritott. Az első emeleten pedig Lónyay Stefánia grófné sietett eléje. A király meleg szeretettel üdvözölte a grófnét, akivel azután a szalonba vonult, ahol több mint félóra hosszat maradt. A szalonban már ott várta az uralkodót Windischgraetz Erzsébet herczegné, a király unokája is, akit az ősz uralkodó meghatottan szoritott a karjába.

A király ezután behatottan érdeklődött Lónyay grófnének és leányának hogyléte iránt, akiknek kérdéseire kijelentette, hogy a maga egészségi állapotával teljesen meg van elégedve. Ezután a király Lónyay grófnétől és annak lányától szívélyesen elbucszott s ismét visszahajtatott a királyi várba. A királyt Windisch-Graetz Ottó herczeg és Palkovics igazgató kísérte kocsijához.

A szálló előtt ezalatt annyira felszaporodott a tömeg, hogy az egész utcát elöntötte és a szomszéd utcában is csak nehezen lehetett lebonnyolítani a forgalmat. Amikor a király alakja a szálló kapujában megjelent, harsány éljen hangzott fel, mely jó darabon utána zugott még az uralkodónak, akit egyébként az egész utvonalon lelkesen éljenzett a közönség.

Lónyay Stefánia grófné ma délután öt órakor visszautazott Oroszvárra, Windisch-Graetz Ottó herczeg és neje pedig holnap reggel indulnak Bécsbe.

A király ma délelőtt a budai királyi várpalotában általános kihallgatást tartott, a melyen megjelentek a következő titkos tanácsosok: báró Eötvös Lóránt, Hanskari Sándor nyugalmazott tábornok-hadbíró, Molnár Viktor, gróf Paar Alajos lovassági tábornok, testőrkapitány, őrgrof Pallavicini Ede, Párty Sándor szepesi püspök, herczeg Schönburg-Hartenstein Alajos, gróf Széchenyi Sándor és Várogy Gyula kalocsai érsek, Szegedy Gina csillagkeresztos hölgy, gróf Nádasdy Tamás, Sárközy Aurél és Zmeskál Zoltán kamarások, Pott Emil altábornagy, Guvaj Szlavko zágrábi főpolgármester, Márkus Miksa udvari tanácsos, Schay Gusztáv ezredes, Vitéz Kornélia, ezredes özvegye, dr. Oberschall Pál, jogakadémiai tanár, Veress Sámuel főgimnáziumi igazgató, Somogyi Irén, főgimnáziumi igazgató, tanár leánya. Együttesen jelentek meg a király előtt: gróf Zichy Nándor, titkos tanácsos, m. kir. tárnokmester, őrgrof Pallavicini Ede neje, született Mailáth Adél palotahölgy és Cziráky Lujza grófnő. Végül Bosznia és Hercegovina horvát lakosságának küldöttsége, melynek tagjai voltak: dr. Mandics Miklós, szarajevói polgármester, dr. Sunarics József, dr. Pilar Ivo és dr. Katicsics Milán ügyvédek, Dra-

monia Gy
kereskedő
Cvijetics
Dane és

A No
király ne
dapesti ta

Bécs,

tárgyalás
visejői k
végleges
hogy mos
akadályo
még e hét
jén a Nor
bindungs
dások ne
tárgyalás
kintben
megegyez

U

Élete

korában s
ves kollég
tiz órakor
melyet mi
gyöngélke
mely gyás
seget, mely
nek minde
dám, kedv
szerette, r
lom terén

Aki ő
érintkezés
volna, hog
izgalmasn
meg. Pedig
lebegett a
hogy neki
tenetes be
volna mag
ségbe.

Ismerő
sem tudtal
légánk vol
volt a sze
vidám esz
ménykedő
jövő vár n
jogosítottá
író és min
volt előtte
és a társas
volt.

Most a
reménynek
derék koll
szeretett n
lőtlen kara
Szivba

A mul
ágyának es
ázóta nap
Már-m
hogy a m
és ujra ke
nap este u
méletlen á
tán magáh
Maid u
óráig tartó
halál.

A Log
gyors szár
amely mel
szág” szer

monja Gyuró, Grgics Pávó és Zelenika Péro kereskedők, Bekavac Mátó travniki lelkész, Cvjetics Alexa, Budimirovics Ivo, Czubehlics Dane és Subasics Styepó kereskedők.

A Neue Freie Presse értesülése szerint a király november 15-ig meghosszabbította budapesti tartózkodását.

TÁVIRATOK.

Az osztrák vasutak államosítása.

Bécs, október 12. (Saját tudósítónktól.) A tárgyalások a kormány és az államvasutak képviselői között az államosítás szerződésének végleges szövegezése körül annyira haladtak, hogy most már nem kell tartani jelentékenyebb akadályoktól és a tárgyalások előreláthatólag még e héten be fognak végződni. Az annak idején a Nordwestbahn és a Süd-Norddeutsche Verbindungsbahn társaságaival létrejött megállapodások nem tesznek szükségessé újabb részletes tárgyalásokat, mint az államvasutaknál s e tekintetben is mihamarabb várható a végleges megegyezés.

UJDONSÁGOK.

Zboray Aladár meghalt.

Budapest, október 12.

Élete derekán, munkaképességének virágkorában szakadt el körinkből örökre egy kedves kollégánk: Zboray Aladár. Vasárnap este tíz órakor, alig egy hét óta tartó betegség után, melyet mindenki — még az orvos is — muló gyöngélgedésnek tekintettek, hirtelen meghalt, mely gyászba borítván családját, a szerkesztőséget, melyhez tartozott és az írói világot, melynek minden egyes tagja Zboray Aladárban a vidám, kedves modoru, szeretetreméltó kollégát szerette, mint írói nagyrabecsülte s az irodalom terén még sokat és jelentőst várt tőle.

Aki ősmerte s még a legutóbbi időben is érintkezett Zboray Aladárval, de hogy is hitte volna, hogy szerkesztését, mely oly frissnek s izgalmasnak látszott, halálos betegség szállta meg. Pedig úgy volt. Zboray Aladár fölött ott lebegett a halál árnyéka: szivbaja volt. Lehet, hogy neki magának sem volt tudomása a rettenetes betegségről, különben talán nem vetette volna magát bele az idegölő újságírói tevékenységbe.

Ismerősei és számtalan barátja semmiesetre sem tudtak betegségről. Kevés oly vidám kollégánk volt, mint Zboray Aladár. Mindig készen volt a szelid tréfára, a jókedvű csevegésre, a vidám eszmecserére. Egyike volt a nagy reménykedőknek. Szilárd hite volt, hogy fényes jövő vár rá az irodalom terén. Erre a hitre feljogosították sikerei, amelyeket mint szépprózai író és mint színműíró aratott. Minden ajtó tárva volt előtte: a színházak és szerkesztőségek aítói és a társaságnak is kedvelt, sőt becézett alakja volt.

Most a halál hirtelen közbelépett s minden reménynek örökre véget vetett. Gyászoljuk a derék kollégát, régebbi időben az „Egyetértés” szeretett munkatársát, a tehetséges író, a szep-lőtlen karaktert, a kifogástalan embert.

Szivbaja egy hét előtt jelentkezett újra.

A múlt héten hirtelen szivgörcse támadt és ágyának esett, de már másnapra jobban lett és azóta napról-napra javult az állapota.

Már-már azt hittük, és jogosan reméltük, hogy a muló rosszullét után visszatér közénk és újra kezébe veszi a tollát. Azonban vasárnap este egy kilenc óra tájban elájult. Az eszméletlen állapot hat-nyolcz perczig tartott, aztán magához tért, beszélt hozzátartozóival.

Majd újabb roham lepte meg és hosszú, félórásig tartó szenvedés után bekövetkezett a halál.

A Logódy-utcai gyászszobából még az este gyors szárnyakon repült szét a városban a hír, amely mély gyászba döntötte a „Magyarország” szerkesztőségét is, amelynek tolla dicső-

séget szerzett és ahol élete javát hírlapírói munkával töltötte. De a legmélyebben azt a két apróságot érte a gyászeset, akiket anyátlan, apátlan hagyott hátra a sors. A Zboray két kicsinyét egy öt, meg egy hét éves gyermeket.

Zboray Aladár holttestét ma délután kiszállították a Logódy-utca 29. szám alatti gyászszobából a kerepesi-uti temető halottasházába. A Budapesti Újságírók Egyesülete diszes koszorut helyezett Zboray Aladár ravatalára és a holnap délután végbemenő temetésen az egyesület nevében Purjesz Lajos, az „Egyetértés” felelős szerkesztője fogja elbucsztatni. A megboldogult lelkiüdvéért október 15-én, csütörtökön a krisztinavárosi plébánia-templomban gyászmisét tartanak.

Zboray haláláról a „Magyarország” gyászjelentést adott ki.

Zboray Aladár a „Fiumei Estilap”-ot szerkesztette az utóbbi időben. Három héttel ezelőtt tért vissza a kikötővárosból és már akkor gyöngélgedésről panaszkodott. Megviselte a fiumei lap szerkesztésével járó óriási munka.

Halálát edesatyja Zboray Béla ügyvéd és két gyermeke Ádám és Éva, valamint a kiterjedt, előkelő rokonság gyászolja.

Az irodalomban elért legnagyobb sikere „Mie báró” című vígjátékának volt, amelyet a Vígyszínház adott elő. Ugyanott került színre „Lia” című egyfelvonásos darabja is, míg „Semlegesek” című színművét a Nemzeti Színházban adták elő. Közvetlenül halála előtt fejezte be egy új színdarabját, amely „Aranyhal” címmel fog színre kerülni. Lapunk mai számában közölt igen szép tárczáját néhány héttel ezelőtt küldte be szerkesztőségünkbe.

NAPIREND. Naptár. Kedd, október 13. — Róm. kat.: Kálmán. — Prot.: Kálmán. — Görög-orosz: szept. 30. Gergely pk. — Zsidó: Thisri 18. — A nap két reggel 6 óra 17 perczkor, nyugszikeste 5 óra 15 perczkor. — A hold két este 7 óra 37 perczkor, nyugszik délelőtt 10 óra 56 perczkor.

A közoktatási államtitkár fogad 12—2-ig. — A kereskedelmi államtitkár fogad 4 órakor. — Löverseny utolsó napja délután egynegyed 8 órakor.

Szélyi-kiállítás és Pálfi hagyatékának kiállítása a Múcsarnokban nyitva. Belépődíj együttesen 60 fillér. A tagsági jegyek érvényesek. — A Nemzeti Szalon ősi fárlata nyitva. Belépő-díj 1 korona. — A Józsa Károly kiállítása a Könyves Kálmán Nagymező-utcai szalonjában nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Fialat művészek kiállítása az Uránia Gyógy-léti szalonjában nyitva. Belépődíj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtára nyitva 9—12-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum nyitva. — A Fővárosi Múzeum nyitva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A Történelmi Képesarnok nyitva. — A földtani intézet múzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum zárva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— Személyi hírek. Bogdánovics Luczián karlóczai szerb pátriárka ma délbén Karlóczáról Budapestre érkezett. — Montenuovo herceg, a király második főudvarmestere, Budapestre érkezett.

— József Ágost főherceg beteg. Salzburgból jelentik éjjel, hogy József Ágost főherceg Abtenauban, ahol vadászaton tartózkodik, megbetegedett és kénytelen az ágyat őrizni.

— Gróf Andrássy Gyula gyengélkedik. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter, aki ezidőszerint birtokán, Töketerében tartózkodik, meghűtötte magát és két nap óta a szobát őrzi. Gróf Andrássy Gyula a mai Rudolf-szobor leleplezésére Budapestre készült, gyengélkedése miatt azonban kénytelen volt az ünnepélyen való részvételtől lemondani.

— Új magyar báró. A király orlovnjaki Pfeiffer Károly Lipót nagybirtokos, eszéki lakosnak, valamint törvényes utódainak, a közigazdaság és közjótékonyosság terén szerzett kiváló érdemei elismerésül, a magyar bárói méltóságot adományozta.

— A trónörökös fővédnök. Ferencz Ferdinánd trónörökös, dr. Günther Antal igazságügyminiszter előterjesztésére elfogadta az összes magyar állami emberbaráti intézményeknek, mint a „Gyermekevdő Ligá”-nak és a „Kiszabadult rókát segélyző egyesület”-nek fővédnökségét.

— Az olasz király életveszélyben. Könynyen végzetessé válhatott volna az a baleset, mely Viktor Emanuel olasz királyt érte csütörtökön. A király ugyanis Brusatti és Ferretti tábornokokkal automobilon Piacenzából Vogherába készült. Utközben az automobil légkamrájában robbanás történt, minek következtében a kocsit az utszéli árokba fordult. A szerencsétlenség folytán Brusatti tábornok könnyebben, a két soffőr súlyosabban megsebesültek. A király, akinek semmi baja nem esett, bérkocsin visszatért Piacenzába és onnan vasuton utazott el Vogherába.

— A beteg román király. A félhivatalos romániai távirati iroda az alábbiakban demontálja a román király betegségről forgalomba jutott híreket: Több lap egy idő óta hamis, rosszakaratu híresztelést közöl a romániai helyzetről és a király egészségi állapotáról. A király a teljes javulás útján van és állapota semminő aggodalomra nem ad okot. Károly király szakadatlanul dolgozik, fogadja az államférfikat, továbbá több idegen állam képviselőjét.

— A honvédelmi miniszter kihallgatása. Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter ezentul minden hét csütörtökén kihallgatást fog tartani.

— Az aradi vértanúk emléke. A Budapesti Iparos és Kereskedő Ifjak Közművelődési Egyesülete vasárnap a szokott ünnepélyességgel megtartotta az aradi vértanúk emlékére rendezett estélyt. Az ünnepi prologust Altmann Imre egyesületi titkár és az ünnepi emlékbeszédet Frimel János egyesületi igazgató mondotta. Utána színielőadás volt. A hazafias iparos és kereskedő ifjuság zsufolóság megtöltötte a termet.

— Erzsébet-rend. A király cziráki és dénesfalvi Cziráky Mária grófné született Esterházy grófnő palotahölgynek az első osztályu Erzsébet-rendet adományozta.

— A spanyol királyi pár Eszterházán. A spanyol királyi pár Frigyes főherceggel és Izabella főhercegnővel több spanyol főméltóság kíséretében vasárnap délbén négy gépkocsin a mosonmegyei Féltoronyból Eszterházára érkezett Eszterházy Miklós herceg és neje, Cziráky Margit grófnő látogatására. A fejedelmi vendégek déli 1 órakor érkeztek Eszterházára, hol a kastély bejárata előtt nagy néptömeg lelkesen megéljenzte a vendégeket. A hercegi pár a kastélyba vezető főlép. alján tídvözölte a vendégeket, kik egyszerű turista ruhában érkeztek, egyedül Frigyes főherceg volt tábornoki egyenruhában. Fogadtatás után díszebéd volt, mely után megtekintették a kastélyt. Később sétakocsizást tettek a kastélyt övező parkban és háromnegyed ötkor automobilon visszamentek Féltoronyba, hol a királyi pár még néhány napig fog tartózkodni. Eszterházy herceg és neje ma reggel szintén Féltoronyba érkeztek, hogy a spanyol királyi pár látogatását viszonzózzák. Eszterházy Antalné hercegnő, ki szintén a vendégek sorában van, lefotografálta a spanyol királyi párt. A spanyol király nagyon derült és a közönség lelkes éljenzését szives köszönetéssel viszonzozza. A hatóság részéről a közbiztonságra felügyeltek Hajjas Antal Sopronmegye alispánja, Pleininger főszolgabíró, Budapestről Palágyi főfelügyelő több titkos rendőrrel s végül a soproni csendőrség és rendőrség kiküldöttéi.

— Márkus Miksa ünneplése. Az Otthon Írók és Hírlapírók Köre abból az alkalomból, hogy a király Márkus Miksát, a kör főtitkárát udvari tanácsossá nevezte ki, e hó 25-én déli egy órakor áldomást rendez az Otthon dísztermében. Akik az ünneplésen részt kívánnak venni, azok legkésőbb 23-án, déltán 4 óráig, jelentsék be ezt a szándékukat az Otthon helyiségében, ahol részvételi jegyüket, melynek ára 12 korona, szintén átvehetik.

— Újabb zavargás Laibachban. Laibachban még mindig ellenséges a viszony katonaság és polgárság között. Ma is összeütközés támadt a Radetzky-uton a 27. gyalogezred néhány katonájával, akik bajonettjeikkel védekeztek. Mind a két részen sokan megsebesültek. Két szakaszvezetőt és egy boltiszolgát súlyosan sebesülve szállítottak kórházba. Mayer hadnagy, aki még mindig gyűlöletes a szlovének szemében, ma elhagyta Laibach városát.

— **Tolsztoj egyetemi dísztag.** Pétervárról jelentik, hogy a népfelvilágosítási miniszter helyben hagyta gróf Tolsztoj Leónek az egyetem dísztagjává történt megválasztását.

— **Magyar zarándokok a pápánál.** X. Pius pápa — mint Rómából jelentik — vasárnap fogadta a Katolikus Írók és Hírlapírók Pázmány-Egyesülete által rendezett zarándoklat hatszázötven tagját. A Szent Péter-templomban tíz óra körül mise volt, amelyet Csernoch csanádi püspök tartott és amelyen a zarándokok megáldoztak. Utána Prohászka székesfehérvári püspök mondott hazafias lelkesedéstől áthatott beszédet a magyarok Nagyszombatjának ünnepe alkalmából. A fogadás féltizenkettő óra körül a Sala Regiában és az ahhoz vezető termekben, amelyeken fényes kísérettel áthaladva, a pápa egyenként megáldotta a sorfalat képező zarándokokat, majd trónján ülve, bemutatatta magának a zarándoklat előkelőségeit, kiknek sorában volt Rakovszky István, a képviselőház alelnöke, Brestyenszky Ernst és Markos országgyűlési képviselők, Kirchner tábornok és neje, Diószeghy Mentsik, Radisics miniszteri tanácsosok, báró Vecsey és leánya, Náray Kálmáné, a papság számos tagja. A bemutatás után, amelyen a szentatyja többekkel elbeszélgetett, Prohászka püspök klasszikus latinságu beszédében üdvözölte a pápát a magyar katolikusok nevében jubileuma alkalmából. Beszédét magyarul fejezte be és élte a pápát, aki a lelkesedés megnyilatkozásaitól meghatva elszólta felelt:

— Meleg szavaid — mondotta — nemesak szívem mélyéig megindított azért is, mert megérintett abban a vigasztaló tudatban, amelylyel teljesen osztozom azon jó fiainknak örömeiben, akik nem félve a fáradságtól, eljöttek Rómába, hogy hódolatukat bemutassák Jézus Krisztus helytartója előtt. Ma azért jöttetek, hogy kifejezzétek szerencsekívánatokat áldozópapi jubileumom alkalmából és imádkoztatok az apostolok sírja felett, miután annyiszor tanúsítottátok hálátokat és elismeréseket otthon, saját hazátokban. És ti mindnyájan, akik megjelentetek, különösen pedig azok, akik a tudomány, az irodalom, a sajtó szolgálatára szenteltétek magatokat, folytassátok mindig ilyen bátran a hit védelmét az ellenséges támadásokkal szemben.

Az egyházat ma már nem a Kelet ellen kell védelmezni, ahol úgy látszik, már felkelt a béke, a nyugalom és a polgárosodás napja, hanem védelmezni kell a Nyugat ellen, ahonnan annyi támadás történik a lelkek ellen, amaz alattomos kritikája által, amely nemesak azokat téveszti meg, akik kezei ügyében vannak, hanem kétkedéseibe ejti a legjámorabbakat és szentebbeket is íróitoknak és hírlapíróitoknak.

Áldásomat adom Magyarországnak főmagasságu bíborosaira, érsekeire, püspökeire, akik oly buzgósággal ápolják a gondjaikra bízott lelkek érdekeit, áldásomat Magyarországnak egész papságára, bármelyik ritushoz tartozzanak, akár latinok, akár ruthénok, vagy mások. Áldásomat adom felséges apostoli királyokra, hogy az isten tartsa meg még sokáig, hogy védelmezője lehessen a katolikus hitnek és áldásomat az ő királyi családjának minden tagjára és végül áldásomat adom ti rátok, szeretett fiaim, az atyákra, hogy jól neveljék fiaikat, ezek pedig tiszteljék szüleiket, az összes családokra, hogy béke és nyugalom honoljon közöttük és a Boldogságos Szűznek, Magyarországnak Nagyszombatjának — Magna hungarorum domina — akiknek, mint égi patronusoknak, éppen ma ülték ünnepeit.

A beszéd után a pápai himnusz elénekelésével a fogadás véget ért. A különféle érdekes népviseletek láthatólag tetszettek a pápának.

— **A párisi utkongresszus.** Ma nyitották meg a párisi Sorbonne nagytermében az első nemzetközi utkongresszust. Barthou közmunkaügyi miniszter üdvözölte a jelenlévőket, akik résztvesznek a kongresszuson, hogy a szőnyegen lévő ügyeket fejlesztve, a népek közötti érintkezést és közeledést előmozdítsák. Beszédet mondtak a külföldi delegátusok.

— **Szerencsétlenség vadászaton.** Tegnap a Nagyberek közelében lévő Sabácson az odaváló földbirtokosok közül többen vadászatot rendeztek, miközben Bauer Miklós földbirtokos fegyverét igazgatta, amely közben elsült. A golyó Neurohr Miklós földbirtokos nyakába fúródott és életveszélyes sebet ejtett.

— **A tábori tüzérezredek gyakorlatai.** Veszprém közelében fekvő hajmáskéri tüzérségi lövőtéren most nyerne befejezést azok a tanfolyamok, amelyeket a hadvezetőség abból a célból rendezett, hogy egyrészt a tüzértiszteket, másrészt pedig a magasbbrangu parancsnokokat a korszerű tüzérség igazi rendeltetéséről és alkalmazásáról kioktassa. Ezeknek a tanfolyamoknak a fő célja az volt, hogy 8-csenti-méteres, ötös modellű teljesen harcszerűen felszerelt ágyu működését bemutassák és minthogy ez év nyarán a sajtóban élénk polémia kerekedett az ágyu-kérdés körül, ezek elé a bemutatások elé nagy várakozással tekintettek. Az elért eredmények kielégítették a tanfolyamok összes résztvevőit: a csapatfőfelügyelőket, a hadtestparancsnokokat, valamennyi vezérkari főnököt és az egész tüzérséget.

— **Tréfa marólyuggal.** Pancsován Paskesz Miklós magtáros tíz hónapos fiacskáját Nagy Rozália tizennégy éves cselédre bízta. A cseléd tréfából marólyuggot adott a csecsemőnek, miből a gyermek meghalt. A cselédet a csendőrség letartóztatta.

— **Bucus a Terézvárosban.** A jövő vasárnap, október 18-án tartják meg a főváros legnépesebb buscját a Terézvárosban. E héten, október 15-én van ugyanis a Terézvárosi templom patronájának, Szt. Teréziának a névünnepe és így a bucsu, hagyományos szokás szerint, a következő vasárnapon lesz. Az egyházi ájtatosságok reggel hatkor kezdődnek és délelőtt tíz óra körül lesz az ünnepi nagymise. A templom körül és a Nagymező-utca során e hét végén állítják fel az árusátrakat.

— **A levegő meghódítása.** A ballonos léghajók tegnap Smargendorfban versenyt rendeztek. Versenyüknek kedvezett a gyönyörű napfényes idő és az enyhe nyugati szél. A versenyzők a városi gázgyár udvarán, nagyszámu érdeklődő közönség jelenlétében gyülekeztek. Huszonhárom léggömb vett részt a versenyen. A Couquer amerikai léggömb kivételével minden egyesnek utja szerencsés volt. Az amerikai léggömb már a felszálláskor akadályba ütközött és így az emelkedés nehézkes volt. Később a léghajósok az egész ballasztot kidobták, mire a gömb nyíltbesben emelkedett. Egyszerre csak szakadást észlelték a gömbön, mely egyre növekedett, mire a léggömb lefelé esett. Közben a bura kiterült és így nem történt baj. A léghajóversenyről eddig a következő eredmények ismeretesek: a La Radio Solare léghajó, amelynek vezetője de Bryano, körülbelül 1700 méternyire a célponttól délnyugati irányban tudott leszállni. Az Elberfeld (német) Meckle vezetésével 302 méternyire Kientől északra simán leszállt. A Podewils (német) dr. Fellming vezetővel 426, a Rhein (német) Rapard kapitánnyal 306, a Bezold (német) báró Hadaln főhadnaggyal 800, az Aero (belga) Liefmanssal 905, a Pegnitz (német) Schott főhadnaggyal 420, az Erst (német) gróf Einsiedel főhadnaggyal 1400 méternyire a céltól szálltak le. A Köln (német) Rönneberg vezetővel 900 méternyire északra a céltól igen simán ért földet. A Radetzky (osztrák) Hinterstoisser vezetésével 2000 méternyire a céltól kötött ki. A Tschudi (német) Benetzke vezetővel 1590, a Zeppelin (német) Griesbach vezetővel 1689, a Banler (német) Ströder vezetővel 1200, a Graudens (német) Wehrle vezetővel Gehlendorfnál és a Solnke (német) Bletschacher vezetővel 304 méternyire a céltól igen simán földet ért. A ma délelőtt távutazásra felszállt léghajók délkeleti szél következtében északnyugati irányban indultak el. A Montara nevű léghajó burkolata délelőtt tizenegy óra körül 2000 méter magasságban megrepedt és az utasok a szárszországi Meitzendorfi közelében szálltak le sértetlenül. A Ville de Bruxelles nevű léggömb a szelepek sérülése következtében háromnegyed három óra körül délután kénytelen volt Gollzownál (Brandenburg) leszállni.

— **Bíró és ügyvéd párbaja.** Weisz Aladár szabadkai bíró nagy társaság előtt kijelentette, hogy dr. Bilitz Hugó ügyvéd feleségének öngyilkossága, mely tavasszal történt, a férj lelkiismeretét terheli. Ezért szombaton este a város legforgalmasabb utcáján Bilitz Hugó ügyvéd az utcán sétáló dr. Weisz Aladár törvénytudó bíró tetteleg inzultálta. Ma a felek előbb pisztoly-, majd kardpárbajt vívtak. A kardpárbajban Weisz Aladár bíró súlyosan megsérült. Az eset Szabadkán érthető feltűnést keltett.

— **Érsekujvár ünnepe.** Kétszáz esztendő előtt, 1708. évi október hó 4-én Heister labancz főgenerális három heti kemény ostrom után szegényszemre kénytelen volt elvonulni a Berttöthy kurucz generális védte Érsekujvár falai alól. Érsekujvár hazafias közönsége vasárnap kegyelettel ünnepelte meg a dicsőséges nap évfordulóját. Az utcák lobogódiszt öltöttek s hajnaltól, amikor a vasutasok zenekara hangos zeneszóval bejárta a várost, késő éjszakáig ünnepi hangulatban tolongott a nép az utcákon. Reggel hat óra körül taracklövések jelezték az ünnep kezdetét. Kilenc óra körül valamennyi templomban hálaadó istentisztelet volt. A hivatalos istentiszteletet a Kossuthi Lajos-téren lévő plébániatemplomban rendezték. A misét itt Erhardt Viktor esperes mondta fényes papi segédlettel. A mise zenei részét Dubrovay János karmester intezte. A férfi- és nőkar Geider Géza és Geider Sárika hegedűkísérettel Gounod „Ave Máriá“-ját énekelte, a férfiak „Rákóczi imá“-ját és a „Boldogságos Anyánk“ kezdetű régi egyházi éneket adta elő. A magánzólamokat Filó Antalné és Papácsy Elemér énekeltek. Az utóbbi Hangos István kísérte tárogatón. A mise végén az egész közönség elénekelte a Himnuszt. Tíz óra körül Erhardt Viktor esperes szentbeszéd keretében ismertette a nap jelentőségét. Az egyházi ünnepségek végén a közönség, amelynek sorában ott volt Érsekujvár egész előkelősége, továbbá Nagyszombat szabadkirályi város küldöttei, Schwedt János városi főjegyző és dr. Lorincz Gyula hitoktató, Komárom város küldöttsége dr. Peredy Géza ügyvéd vezetésével, Nyitra vármegye képviselőjében Turhányi Ödön alispán és még számosan, a Kossuth Lajos-térre vonult. A Kossuth-szobor mellett mintegy három ezer főnyi hallgatóság jelenlétében folyt le a szép ünnep, amelyet dr. Rabár Endre királyi közjegyző nyitott meg rövid beszéddel. Rákóczi emléke köszönti ezen a helyen az ünneplőket, mondta, akik nem feledkeztek meg a nagyok között is a legnagyobbakról. Áldozunk nagyjaink emlékének azok helyett is, akik nem akarnak ünnepelni. A megnyitó beszéd végén Érsekujvár énekkara elénekelte a Himnuszt, majd Druga József városi tanácsos mondta el nagyszabású ünnepi beszédét. A tetszéssel fogadott beszéd után a küldöttségek letették koszorúikat a Kossuth-szobor talpzatára. Az érsekujvári leányok hatalmas virágos koszorújának széles, nemzetiszíni selyemszalagján ez a fölírás volt: „Érsekujvár 1708. évi hős kurucz védőinek — az érsekujvári honleányok.“ Nagyszombat szabadkirályi város babérkoszorúját Schwedt János városi főjegyző tette le. Az ünneplő közönség ezután a tarackok folytonos üdvözléseiben élénkelte a Szózatot. Még Geleta Géza adótszót szavalt a Novotny Henrik főgimnáziumi tanár alkalmi költeményét s dr. Rabár Endre mondott rövid záróbeszédet, azután elszólt a közönség. Délután négy óra körül térzene, este hét óra körül toronyzene, utána az Aranyoroszlán-szálló dísztermében, ahol délelőtt 150 terítékű lakomát rendeztek, a Rákóczi-szobor javára hangverseny volt. A hangversenyen résztvettek: Ölvéczy Jánosné alkalmi verssel, Hangos István tárogató-szóval, Berkes János, Balázs Izidor, Dubrovay János és dr. Klizák Imre melodramával, továbbá Bihari Gézáé és a férfiak kurucznotákkal.

— **Szociális biztosítások kongresszusa.** Rómában ma nyitották meg a Capitoliumon a szociális biztosítások nemzetközi kongresszusát Tittoni és Cocco-Ortu miniszterek. Luzatti képviselő, a hatóságok képviselői és számos előkelőség jelenlétében. Cocco-Ortu miniszter tartotta a megnyitó beszédet. Beszélt még több külföldi kormány képviselője, közöttük Mataja osztályfőnök (osztrák) és Mentsik miniszteri tanácsos (magyar). A kongresszus elnöke Baernreither (osztrák), Mentsik (magyar) és Subolic (szerb) választott meg.

— **Dinamittal játszó gyermekek szerencsétlensége.** Nagyváradról borzasztó szerencsétlenséget jelentenek, melynek két gyermek lett az áldozata. Andrassy Bálint vasuti fiút két gyermeke a pályaudvar körül játszadozott. Játás közben egy dinamitpatron került a kezükbe, amely fölrobbant és mind a két gyermeket borzalmasan szétszaggatta. A vizsgálatot megindították, hogy miképpen került a dinamit a gyermekek kezébe.

son. A
jelét a
aki re
uj zsi
dátlan
lakoss
ünnepe
a zav
nak. F
ját, ho
rült, h
kamoc
hogy
Ezért
lelkész
átnyit
díszite
legnag
szárny
emelve

—
küldött
naxioja
tott, ho
dapestre
összeesk
resztelés
látás és
madt ké
nton lev
zett, ak
ügyvédn
lának,
akkor is
tűnt fel
a főkap
Jóba és
urhoz, a
tívek igaz
gát, társ
szerajev
Kéleti pá
ték. Az
kérdezős
nevű ide
erre be
A nyom
szálló po
jelentette
jelentő h
ket hivat
fányságró

— Ü
ribilló vo
Hunyadi-
segéd eg
ban hirtel
A mentő
Szabó
Tettének

—
még most
gása dolg
gyilkosság
leni erősz
szőlődi sz
szaki mun
vallomásh
törtöki za
gyár közé
össze a m
kások szá
vasbotoka
fűni, vágn
nevezett.
akinél rev
ták ezt a
szívesen e
nyegették

— Éle
tett Altm
aljai-ut 25
haszszur
Gyógyítá
Látó Mih
kötő vasu
halászk a
számu lak
mes élnie,

— **Református lelkész zsidó templomavatásán.** A felekezeti türelem és emberszeretet szép jelét adta Boross Kálmán kamocsai lelkész, aki református pap léte felavatta a kamocsai új zsidó templomot. A maga nemében talán példátlan eset így történt: Kamocsa község zsidó lakossága templomot építtetett. A fölszentelési ünnepet most szombatra tűzték ki. De nagy volt a zavar. Papijuk még nincs a kamocsai zsidóknak. Föl akarták tehát kérni Guta község rabbiját, hogy ő avassa föl a templomot. Amde kiderült, hogy a gutai rabbi nem tud magyarul. A kamocsai zsidók pedig semmi áron sem akarták, hogy templomukat német nyelven avassák fel. Ezért hát fölkérték Boross Kálmán református lelkészt, hogy avassa ő fel a templomot. Egyben átnyújtották neki a nemzeti színű szalaggal feldíszített templomkulcsot. A református lelkész a legnagyobb készséggel vállalkozott a dologra; szárnyaló beszédben avatta föl a templomot, kiemelve a kamocsai zsidóság hazafiasságát.

— **Bosnyákok a rendőrségen.** Mialatt a bosnyák küldöttség javában készülődött, hogy Bosznia annexiója alkalmából tisztelegjen a király előtt, híre futott, hogy más bosnyák alattvalók is érkeztek Budapestre, de ezek nem tisztelegni akarnak, hanem összeesküvést készítenek elő az annexió miatt. A híresztelés persze valótlanak bizonyult. Alapja rémlátás és tévedés volt, amiből kellemetlen kalandja támadt két bosnyák urnak. A minap ugyanis a Rákóczi-úton levő Metropol-szállóba egy bosnyák ur érkezett, aki dr. Sztójánovics Nikolaj szerajevói ügyvédnek jelentette be magát s meghagyta a portásnak, hogy ha valaki dr. Kruly orvost keresné, akkor is ő hozzá utasítsák. A szállóban gyanusnak tünt fel a két nevű idegen s nyomban telefonoztak a főkapitányságra. Onnan detektívek mentek a szállóba és épp abban a pillanatban léptek be a bosnyák urhoz, amikor egy honfitársaival tárgyalt. A detektívek igazolást kértek. Sztójánovics igazolta is magát, társa pedig azt mondta, hogy ő dr. Kruly Uzor szerajevói orvos. Igazolni nem tudja magát, de a Keleti pályaudvar-szállóban lakik s ott be is jelentették. Az egyik detektív erre a bejelentő hivatalnál kérdezősködött, de azt a választ kapta, hogy olyan nevű idegenről nem tudnak. A két bosnyák urnak erre be kellett menni a főkapitányságra. Megindult a nyomozás s kiderült, hogy a Keleti pályaudvar-szálló portása dr. Kruly Uzort dr. Uzor Károlynak jelentette be. Így persze nem is találhatták rá a bejelentő hivatalban. A két bosnyák ur, miután kilétek hivatalosan megállapították, távozott a főkapitányságról.

— **Üngylikosságl kísérlet a kávéházban.** Nagy ribillió volt az éjszaka a Király-utca 88. szám alatti Hunyadi-kávéházban. Szabó Rikárd droguista-ségét egész éjszaka mulatott a kávéházban. Éjjeltájban hirtelen rosszul lett és eszméletlenül esett össze. A mentőket hívták hozzá, akik konstátálák, hogy Szabó morfiumot ivott. A Rókus-kórházba vitték. Tettéknek okát nem tudják.

— **A zavargó szociálisták.** A főkapitányságon még most is folyik a vizsgálat a szociálisták zavargása dolgában. A vizsgálat újabb eseménye, hogy gyilkosság büntetőre való felbújtás és hatóság eleni erőszak miatt letartóztatták Payer Károly városi születésű huszonkét éves munkást, a gépészeti munkások szakszervezetének titkárát. Több vallomásból ugyanis megállapították, hogy a csüförtöki zavargás előtt a Magyar-belga fémiparüzgyár közelében levő kis erdőben Payer gyűjtötte össze a munkásokat. Ő hozatta oda a gépgyári munkások szakszervezetének gömb-utcai helyiségéből a vasbotokat és azzal az utasítással osztotta ki, hogy lőni, vágni kell a rendőröket, akiket éhrendőglőknek nevezett. Meghagyta egyúttal az embereknek, hogy akinél revolver van, az lölje le őket. Többen vallották ezt a munkások közül s hozzátették, hogy nem szívesen egyeztek bele a dologba, de kizárással fenyegették őket. A vizsgálat tovább folyik.

— **Életuntak.** Özvegy Lipták Lajosné, született Altmann Erzsébet 55 éves mosónő a Hegyaljai-ut 25. számú lakásán konyhakéssel kétszer hasbaszurta magát. A Rókus-kórházban ápolják. Gyógyíthatatlan betegsége miatt akart meghalni. — **Látó Mihály** 30 éves muzsikusz cigány az összekötő vasúti hídról a Dunába ugrott. A közelben levő halászházak azonban kimentették és Angyal-utca 19. számú lakásába vitték. Azt mondja, hogy nem érdekes élnie, mert nem kell már a muzsikája senkinek.

— **Egy bookmaker hirtelen halála.** Lackenbacher Felix, lóverseny-könyvfogadási iroda-tulajdonos ma reggel a Hungaria-szállóában levő lakásán szívizshüvelyben hirtelen meghalt. A 60 éves öreg ur a turf egyik legrégebb és legkedveltebb alakja volt, akinek legnagyobb része volt a könyvfogadási oddsok irányításában s aki mint a legrégebb bookmaker társai között is nagy tiszteletnek örvendett. Lackenbacher Felix nagykanizsai születésű magyar ember volt, állandó lakása Bécsben van s a lóversenyek idején szokott csak Budapestten tartózkodni, amikor is mindig a Hungaria-szállóban lakott. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Aki megunt a betörést.** A főkapitányságon tegnap önként jelentkezett Hegyi Géza huszonkét esztendő urasági inas.

— **Meguntam a betöréseket** — mondta — és nem akarok tovább bujkálni. Kérem, csukjanak le.

A bűnbánó ifju, aki legutóbb két esztendőt töltött a lipótvári fogházban, augusztusban szabadult ki s azóta egész sereg betörést hajtott végre. Beismerte, hogy Budapestten és Miskolczon tizenöt lopást, betörést, csalást sikerült elkövetnie. Fűrdőben is járt, ahol kabinokat tört fel, vagy nyitott ki alkulcs segítségével, aztán elvitte az értékes tárgyakat. Egy miskolczi szállóban ellopta valamelyik utazótól az Általános Bank Részvénytársaság prospektusait. Ezeket borította tette, megczizmezte, maga vitte el különböző helyekre s míg a cseléd bent járt a házigazdánál, az előszobából mindent ellopott, ami a kezéigébe esett. Kihallgatása után letartóztatták Hegyi Gézát.

— **Felrobbant puskapor.** Újpesten az Árpád-ut 11. sz. ház előtt vasárnap délután puskapor robbant fel. A robbanás könnyebben megsebesítette Balogh Árpád 17, Balogh János 15, Parkó Béla 15, Petrovits Gyula 14 és Lutz Ágoston 15 éves tanoncokat. Valószínűleg játszottak a puskaporral s eközben robbant fel.

— **Titokzatos banktolválás.** Titokzatos és a maga nemében páratlan család foglalkoztatja a londoni rendőrséget. A szenzációs eset a következő: A közelmúlt napokban az első reggeli postával egyik legnagyobb londoni bank, amelynek 13 fiókja van, mindegyik fiókja értesítést kapott, hogy Mr. Darod Sámuel Windel nevére 20.000 korona lett letéve a főponti intézetnél, ha jelentkezik a tulajdonosa, fizessék ki. A levél a rendes kellekkel volt el látva, rajta a bélyegző és a két cégjegyző szignatúrája. Azonkívül a bank megállapított, titkos chifre jelzése a levélen. A fiókpénztárak vezetősége így rendben találván az átiratot, annak rendje és módja szerint elkönyvelte a letétet. Mind a tizenhárom intézetben, anélkül, hogy egyik tudott volna a másikkól. A napokban aztán ragyogó, piros automobil állott meg az egyik fiók előtt. Kiszállott belőle egy elegáns külsejű fiatal ur. Világos felöltőben, kezében aranyfogantus bot. Bement a pénztárhoz, bemutatva magát „Sámuel Windel vagyok” és kérte a letét lefizetését. A hivatalnok az aláírását összehasonlította a letétnél elfekvő eredetivel és mivel egyezőnek találta, kifizette a tételt. Az illető fél még udvariasan arra kérte a pénztárnokot, hogy felét aranyban fizesse ki. Ez megtörtént és erre Sámuel Windel eltávozott. Beült automobiljába és elviharzott a másik intézetbe. Ott megint felvette a pénzt és így tovább két óra alatt végigkilincselte az összes intézeteket. A csalásra másnap persze rájöttek, mikor betérleztették a főintézetbe a napi jegyzéket. Rögtön megindult a nyomozás. Az automobil bérbe volt véve, a sofőrnek fogalma sem volt róla, hogy bűntársa volt a furfangos szélhámosnak. A bankban pedig folyik a nyomozás az eset titokzatoságának felderítése után, hogyan tudhatta meg idegen a bank titkos chifrejét, amelynek segítségével a csalást elkövetette.

— **A Beketow-czirkuszban** folyó nemzetközi versenybirkózások mai 12-ik napján a mérkőzések rendkívül izgalmasan és őriási érdeklődés mellett folytak le. Különösen izgalmassá tette az estét Sullivan, John ausztráliai őriás és Koch német világbanok mérkőzése. Ugyanis Sullivan a mérkőzés második perczében boxolásra fordította a dolgot, mire Koch ugyancsak boxolással felelt. A boxolókat, kiket a közönség nagy érdeklődéssel figyelt, a zsüri választotta szőjjel. A mérkőzés ezután rendben folyt és 30 percznyi küzdés után elődöntetlen maradt. A mai nap folyamán győztek: Jose van Dem hollandi—Holubán magyar ellen 8 percz 26 mp. alatt, Jackson angol—Riccardo olasz ellen 3 percz 5 mp. alatt,

Petroff bolgár—Sándorffy magyar ellen 16 percz 15 mp. alatt.

— **Halott a vágányokon.** Az éjszaka Kőbányán, a salgótarjáni vasúti áthidalásnál a vágányokon egy 20—22 éves munkáskülsejű fiatal ember összeroncsolt holttestét találták. Kiletét nem lehetett megállapítani, valamint azt sem, hogy melyik vonat gázolta el. Holttestét a bonczani intézetbe vitték. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Halálozások.** Kerner Péter állami felsőbb leányiskolai igazgató Besztercebányán rövid szenvedés után elhunyt.

Török Gábor életének hetvenhatodik évében tegnap Gyöngyösen elhunyt. Az elhunytban Török Kálmán országgyűlési képviselő édesatyját gyászolja. A köztiszteletben álló férfi halála széles körben kelt általános és mély részvétet.

Fónagy Samu Máv. főmérnök ötvenöt éves korában Budapestten elhunyt.

Böhm János nyugalmazott királyi telekkönyvvezető életének hatvanegyedik évében meghalt.

Dr. Blayer Samu budapesti ügyvédet és író Ibrányban vasárnap helyezték el örök nyugalomra.

A külvonaton érkezett és mintegy száz koszorúval borított koporsó felett az elhunyt bizalmas barátja, Szikszay András ibrányai kálvinista pap mondott magasröptű beszédet. A „Borsszem Jankó” szerkesztősége nevében pedig jeles munkatársát, Lipcsy Ádám szerkesztő bucsuztatta el. Érdekes körülmény, hogy a zsidó vallású Blayer Samut úgy, mint pár évvel ezelőtt elhalt atyját is, kálvinista szertartással temette el az odaváló pap.

Tóth József, a debreczeni kollégium országos hírű mathézis tanárának temetése tegnap ment végbe a közönség óriási részvétele mellett.

Czédler János, Szabadka és Zombor volt főkapitánya a szabadkai tébolydában meghalt.

— **Nászajándékok,** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerüzletében, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Zászlók,** czimerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

— **Bob-hashajtó a legkellemebb,** 10 fillér.

— **Fodor-féle vívőterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

— **Röntgen-sugarakkal** a modern orvosi tudományban számos betegségeknek kedvező hatást lehet elérni. Így fehérvértség (lenkaemia), Basedow-féle betegség, a dűlmirigy (prostata) túltengése és bármely okból nem operálható rák vagy más rosszindulatú daganat esetében bevált a Röntgenezés. Ezenkívül szőrtelenítés céljából (nőknél szakál vagy bajusz eltávolítása), makacs bőrbajoknál, hajhullás vagy kopaszoságnál és hőrvizketegnél is jó eredménnyel kerülnek a Röntgen-sugarak alkalmazásba dr. Hönig Izsó elektroterápiail intézetében (Károly-körút 24.).

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Opera.** Puccini „Manon”-ját tegnap este ismét felülítették. A dalmi ezuttal sem aratott igazi Puccini-sikert. A közönség nem tudott lelkesedni. Manon a nagy Puccininek egy kisebb műve, amelyből hiányzik a drámai zenének az a hatalmas nagyszerű koncepcziója, amely magával ragad és elszedít. Ez a Manon rövid életű a mi repertoírunkon is. Nem kelt igazi szimpátiát, nem sajnáljuk, amikor elmegy és nem hagy maradandó emléket sem a lelkünkben, sem a szívünkben. Ez annál szomorubb, mert a czimszerében M. Szoyer Ilonka olyan alakítást nyújt, amelyet nagyra kell becsülni. A legapróbb nuanceokban finoman kidolgozott Manon volt, aki tudta, hogy hol kell bájosnak és hol kell művészinnek lennie. Hangja gyönyörűen csengett, olyan volt, mint a kristály: átlátszó, tiszta és világos. Többet kell foglalkoztatni ezt a művésznőt, mert az ilyen talentumot ki kell használni. A rányai mint Grioux ismét előkelő művésznak bizonyult. A zenekar élén Márkus Dezső mester jeleskedett.

e. a.

(*) **Nemzeti Színház.** Az „Arany ember” mai repriének különös érdekességet kölcsönzött az a körülmény, hogy a színház fiatal erői működtek benne dicsőrelesen, elsősorban a régi rezsim által méltatlanul mellőzött fiatal művésznő, Váradai Aranka, aki a hosszas mellőzés és pihentetés alatt nem esügedt, hanem tanult, haladt s most, amikor az új igazgató körültekintő bölcsesége teret ad neki, mint számottevő, kész művésznő mutatkozik be minden új szerepében. Noémije, melyben ma láttuk, egy tökéletesen felfogott, minden ízében művészileg konstruált

alak, melylyel méltón lép minden eddigi elődének nyomába, nemcsak, de fiatalos bájban, a beszéd és játék nagy művészetében felül is haladja őket. Váradi Arankán kívül, akinek pompás művészi alakítását sűrűn tapsolta a közönség, Jászai M., Török Irma, Helvey Laura, Paulay Erzs, Gabányi és Pálffy voltak az est főerősségei.

(*) **A Vígyszínházban** tegnap, vasárnap, a „Tatárjárás” délutáni előadására és este a „Virraszt a szerelem” előadására az utolsó állóhelyig az összes jegyek elkelték. Holnap, kedden, az „Ördög”, Molnár Ferencz diadalmos vígjátéka kerül színre. Az „Ördög”-öt New-Yorkban most már nemcsak Savage és Fiske társulatai játszzák, hanem legújabbán két külvárosi színházban is adják, úgy, hogy a magyar vígjáték ugyanabban a városban egyszerre négy színház műsorát tölti be. Ezenkívül Savage külön társulatokat szervezett, amelyek Philadelphában, Bostonban és Chicagóban fogják az „Ördög”-öt bemutatni.

(*) **Ünnepi előadás az Urániában.** Ünnepi előadás volt ma az Urániában gyér számú közönség jelenlétében. Szunyay Károly „Tisza mentén” című darabját adták. Az előadásnak azzal adták meg az ünnepi színezetet, hogy a darab első felvonását megtoldották a Rudolf trónörökösre vonatkozó képekkel, melyeket hazafias és kegyeletes hangu magyarázattal kísérték. Egyébként aktualitása az volt az előadásnak, hogy bemutatták a mai szoborleplezésnek egyes mozzanatait is mozgóképpben.

(*) **A hollandi lány első jubileuma.** A Király-Színház nagyszerű operett-újonsága, Rubens Pál daljátéka, a hollandi lány, holnap, kedden éri meg egysorjában való 25-ik előadását. A kiváló operett, amely, úgy látszik, ezzel a jubiléris előadásával csak budapesti pályafutásának elejére érkezett meg, a holnapi előadáson is ugyanabban a szereposztásban és köntösben kerül színre, mint a bemutatón.

(*) **Felolvasások az Akadémián.** A Magy. Tud. Akadémia I. osztálya ma délután Thaly Kálmán elnöke alatt felolvasó ülést tartott. Elsőnek Szádeczky Lajos kolozsvári egyetemi tanár, levelező tag „A székely határőrség szervezése 1764-ben” értekezett. A tetszéssel fogadott előadás után Medveczky Frigyes udvari tanácsos „Tanulmányok Pascalról I.” címen oivasott fel. Az előadó Pascal jellemzi eme dolgozatában s a nagy gondolkodó munkáiban megnyilatkozó pesszimizmust ismerteti, összehasonlítván azt az ott felfedező skeptizizmussal. Kritikai értekezésében új adatokkal óhajta Pascal valódi jellemét megvilágítani. Az előadás után zárt-ülést tartott az osztály.

6 visít **Fénykép 1 f 50**
HUNNIA FÉNYKÉPESZ.
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közigazgatási bizottsága** ma délelőtt Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklése mellett tartotta meg rendes havi ülését. Az elnök megnyitván az ülést, bejelentette, hogy úgy a főpolgármester, mint a polgármester egyéb elfoglaltságuk miatt kimentették elmaradásukat.

Az elnöki bejelentések után Sipőcz László árvászéki elnök, Sélly Barnabás kir. ügyész, Mosdóssy Imre kir. tanfelügyelő és Melha Kálmán tiszti főügyész tették meg jelentéseiket, amelyek a szokásos statisztikai adatokat tartalmazzák. A kir. adófelügyelő jelenti, hogy 1908. szeptember 13. folyamán 3,227.210 korona és 71 fillért fizettek be közvetlenül az állampénztárnál, az elmúlt év szeptember havában befizetett 3,250.474 korona 12 fillérral szemben; a székelyfővárosi adópenztárnál befizetett 1908. szeptember havában 1,311.943 korona 60 fillér, a múlt évi szeptember havi 928.033 korona 60 fillérral szemben. Az összes bevétel tehát 354.646 korona 59 fillérral több volt ez év szeptember havában, mint a múlt év szeptember havában. Dr. Magyarevits Mladen tiszti főorvos jelentése szerint a főváros közegészségi állapota a múlt hónap kielégítő volt. A fertőző betegségek száma 36 esettel szaporodott. Élve

született 1863 gyermek. A halálozások száma ugyanannyi, mint a múlt évben. A kórházakban 10.384 fekvő és 11.998 járó beteg gyógykezelést. A hajléktalankok menhelyeiben összesen 20.044 személy kapott szállást.

(*) **A fővárosi demokraták és az általános választási jog.** A demokrata körben dr. Vázsonyi Vilmos orsz. képviselő elnöklésével népes értekezlet volt, a melyen elhatározták, hogy az általános, egyenlő és titkos választói jog érdekében széleskörű agitációt indítanak a polgárság körében. Legközelebb népgyűlést is rendeznek. Előkészítő bizottságot alakítottak, a melynek feladatává tették, hogy a rokon irányú köröket vonja be a mozgalomba.

(*) **Gyógyszertár- és drogéria-vizsgálatok.** Az elmúlt hónapban a tiszti orvosok körülbelül 25 fővárosi gyógyszertárt és 20 drogériát vizsgáltak meg. A drogéria-vizsgálatoknál több szabálytalanságra jöttek rá s például a VIII. kerületben egy különlegeségi készítmény gyártói ellen kihágási eljárást tettek folyamatba. Több, az új belügyminiszteri rendelet értelmében titkos szernek nevezett különlegeségi készítményt elkoboztak, különösen a különféle sóbar-szesz-készítményeket.

EGYESÜLETEK.

(—) **Than Károly emlékezete.** A Magyar Filozófiai Társaság vasárnap délelőtt a Műegyetem kémiai termében nagy és előkelő közönség részvételével ülést tartott, amelyen dr. Medveczky Frigyes udvari tanácsos, egyetemi tanár és a társaság elnöke rendkívül melegen emlékezett meg a nemrégien elhunyt kiváló tudósról, Than Károlyról, méltatta mint embert, mint karaktert, mint tudóst és barátot. Elmondta, mekkora hatást gyakorolt Than Károly filozófiája gondolkodásunkra, aztán így folytatta:

— Than Károly igazi filozófus volt, a gyakorlati bölcsesség nagy mestere. Nemcsak a tudomány-ethikai eszméknek adott irányt, hanem kiváló természetűdős is volt. A népszerűséget sohasem kereste, annyira, hogy gyakran szembe is helyezkedett a népszerű elméletekkel.

Az elnök indítványára Than Károly emlékét jegyzőkönyvben örököltette meg a társaság. Az ülésen ezután Kövesligethy Radó egyetemi tanár tartott rendkívül érdekes felolvasást a Pechner-féle pszichofizikai törvényről és a szeizmológiáról.

(—) **Az Országos Polgárisokai Egyesület Dévidéki Köre** tegnap tartotta rendes évi közgyűlést Temesváron. A gyűlés főtárgya a polgári iskolák reformja volt. A látogatott gyűlést Szenes Adolf elnök nyitotta meg. Elnöki megnyitójában örömet fejezte ki, hogy sikerült az egyesület vezetésére dr. Ságghy Gyula országgyűlési képviselőt megnyerni. Oberst József pénztáros jelentése és a költségvetés elfogadása után igen érdekes vitára adott alkalmat Jéromos Róbert tanár előadása a jellem képzéséről. Donszky Lukács, a központ képviselője, ismerteti a kormány fizetésrendezési tervét, mely szerint megnyitják a polgári iskolai tanárok előtt a VIII. fizetési osztályt, az igazgatók díját is emelik 200 koronával. Tisztújítással fejezték be a közgyűlést. Az egész tisztikart újra megválasztották. E szerint elnök Szenes Adolf, elnök Gokler Antal, titkár Jakab Dávid, jegyző Pál Sándor, pénztáros Oberst József, ellenőr Sukk Antal, a kör központi képviselői Szörényi Benő és Sukk Antal. A jövő évi közgyűlés valószínűleg Nagyhecskerekén lesz.

(—) **Nők választói joga.** Minna Caue berlini trónó vasárnap délután a „Feministák Egyesülete” meghívására az Ujvárosi háza közgyűlési termében „Warum braucht die erwerbende Frau das Wahlrecht?” címmel szabad előadást tartott. A termet szorongásig megtöltő nagy és előkelő közönség sorában ott volt Jászai Mari asszony is. Glücklich Vilma elnök rövid üdvözlő beszéde után Caue asszony nyomban megkezdte előadását. A termelésből a nő éppen úgy kiveszi részét, mint a férfi. A tanulatlan emberek, akik a nagy szociális kérdéseket nem ismerik, tudatlanságukban elítélik a nők mozgalmát. A házasság kérdésével foglalkozik ezután az előadó és fejtegetései során arra jut, hogy a technika fejlődése, a modern gépek dulták fel a társadalmi és a családi életet. A nő ma kénytelen kenyerét keresni. A megoldásra váró szociálpolitikai kérdések és az emberiség általános nagy kulturér-

dekel megkövetelik, hogy a nők számára is megnyíssák a törvényhozás teremt. A gyermekek nevelésére és védelmére szükséges törvényeket csak nők tudják megalkotni. Előadása végén Caue asszony felszólította a megjelenteket, hogy ne nyugodjanak addig, míg a nők választói joga törvénybe iktatva nincs. A tetszéssel fogadott beszéd végén Glücklich Vilma elnök köszönetet mondott az előadónak, majd Bédi-Schwimmer Rózsa a magyarországi választójogi mozgalmakat ismertette. Erősen kikelt a plurális szavazati jog ellen, de heves támadást intézett a szociáldemokrata párt ellen is, amely az általános titkos és egyenlő választói jogot csak a férfiak számára követeli.

Nyilt - tér

É rovatban kösöttékert nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTAN

jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

SPORT.

Budapesti versenyek.

— Tizenegyedik nap. —

Óriási közönség gyűlt össze vasárnap délután a Szent László-díj végignézésére, amelyen jelen volt Darányi földművelésügyi miniszter is. Nagy érdeklődés előzte meg a 40,000 koronás díj pályáozónak próbagaloppiját, mert a német lórol, Steinhammerről, nagyon jó hírek voltak forgalomban és ennek alapján a Desmond-mén volt a fogadó kedvence. Steinhammer nem nagy, de rendkívül erős és ment minden hibától. Mellette csak Hasznost és Bruhust fogadták. A német ló azonban még helyre sem jöhetett s az értékes díjat Hasznos vitte el, igazolva azokat a kedvező híreket, melyek arra indítottak minket, hogy benne keressük a Szent László-díj nyerőjét, Bruhus második lett, amelyről látszott, hogy nem állja az 1500 métert. Kahlenberg és Pityi Palkó ugyan el a starttól lezeglőször, de Kahlenberg csakhamar biztosítja magának a vezetést előttük. A rövid oldalon Bruhus megy az élre s egészen az egyenesig nem változik a helyzet, itt Steinhammer kívülről a vezető mögé nyomul; a távoszlop előtt Hasznos előretör kívülről, a vezetőt elhagyja s könnyen két és fél hosszal előzi meg a célnál Bruhust, három hosszal hátrább Kahlenberg harmadik, Steinhammer nyakhosszal negyedik.

A negyedik futamban könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt, amennyiben a könyök-nél egy csomóban jövő lovak egyikének, Onoreának, hátáról Baumartner lebukott, zúzódásokat és könnyebb agyrázkódást szenvedve. Nagy szenzációt keltett a hatodik futamban, a Janek által mesterien lovagolt és általunk is jelölt Fesztes győzelme, amennyiben tizenkétszeres osztályt kötött.

Részletes eredmény a következő:

I. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Táv 1000 méter. 1. Gróf Festetich T. 46 pher. Bajtárs 53½ kg. (Baumgartner). 2. Geist G. 46 pm. Remete 53 kg. (Ulrichshoffer). 3. Hg. Loubomirsky L. 46 pm. Ovidius 59½ kg. (Krouzil). 3 hosszal első, 4 hosszal harmadik. Tot.: 10:36.

II. **Háromévesek handicapja.** Díj 3000 korona. Táv 1500 méter. 1. Egyedi A. sm. Trombitás 56½ kg. (Janek). 2. Blaskovich E. pm. Andalgó 51½ kg. (Cockeram). 3. Gróf Arco-Zinneberg M. pk. Illustra 66 kg. (Carlslake). Futottak még: Blanche (Baumgartner), Tante Agnes (Guttman), Gigoletto (Gulyás). 1 hosszal első, 4 hosszal harmadik. Tot.: 10:25, 40:64, 86.

III. **Szt. László-díj.** 42.000 korona. Táv 1500 m. 1. Blaskovich E. sm. Hasznos 53 kg. (Carlslake). 2. Báro Springer G. sm. Bruhus 53 kg. (Tará). 3. Capt. George pm. Kahlenberg 53 kg. (Aylin). Futottak még: Steinhammer (P. Bullock), Selma (Krouzil) Pityi Palkó (Pretzner). 2½ hosszal első, 3 hosszal harmadik. Tot.: 10:37, 40:70, 88

IV. K...
Táv 1100...
raire 48...
nár 46½...
pugno 4...
Hlu (Sas)...
dusa (Izu...
elbukott...
medik. To...
V. K...
Táv 1000...
hász), 2. B...
halm), 3...
Futottak...
lake), Ma...
(Blades)...
dik. — To...
VI. N...
Táv 1000...
(Janek), 2...
kg. (Cock...
les). Futot...
Fortunatus...
raber (Kr...
(Vivian),...
hosszal P...
VII. V...
m. 1. Hol...
52½ kg. (...
leány 63...
57 kg. (C...
kenruth),...
Matsch m...
(Cockeran...
holtversen...
382, 82.

A Lov...
különösen...
mert néme...
Leger nag...
lovagoltá...
Kármontó...
Südring. A...
mint a né...
Kármontó...
hogy telje...
mutatótt f...
fogja kor...
évesek ve...
het, míg a...
Jelölti...
I...
II...
III...
IV...
V...
VI...
(*) A...
nyek tett...
meetingje...
gos rekor...
egy szere...
a fiatal...
nyörü er...
futónk, B...
teres sikk...
59% mp...
gában We...
országos...
ért el Sin...
senyt futo...
gos rekor...
ket értek...
40.58 mé...
A Duna v...
vögleges...
60 m...
7½ mp. 2...
(MTK). —
Dela 6 m...
(MTK) 9...
előny. 3...
beisz Jen...
Jach Istv...
(MTK) 8...
beisz Jen...
5 m. 54 c...
Sulydobás...
seny: 1...
56 pont. I

IV. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Táv 1100 méter. 1. Gróf Degenfeld I. pm. Temeraire 48 kg. (Juhász). 2. Gróf Festetich P. sm. Tanár 46½ kg. (Boris). 3. Zombory R. pk. Boncompagno 49 kg. (Paul). Futottak még: Gladis (Laznik), Hiu (Sas), Sába (Smutny), Colette (Taus), Medusa (Izményi) és Onorea (Baumgartner), mely elbukott. Négy hoszzsal első, rövid fejhoszzsal harmadik. Tot.: 10:19, 40:52, 112, 66.

V. Kétéves kanczák versenye. Díj 3000 korona. Táv 1000 m. 1. Szemere M. sk. Miez 51½ kg. (Juhász). 2. báró Springer G. sk. Aveline 47½ kg. (Witahalm). 3. Mr. Adrien pk. Fabelhaft 51½ kg. (Boris). Futottak még: Revision (Cockeram), Rolande (Carslake), Harum (Miles), Academie (Krouzil), Dodona (Blades). Három hoszzsal nyerve, fejhoszzsal harmadik. — Tot.: 10:76, 40:98, 174, 258.

VI. Nursery-Beaten handicap. Díj 3000 korona. Táv 1000 m. 1. Jankovich B.-Gy. pm Feszes 58 kg. (Janek). 2. Mr. C. Wood pk. Lady Cornelia 46½ kg. (Cockeram). 3. Geist G. pk. Motolla 51½ kg. (Miles). Futottak még: Titok (Aylin), Riem (Walkinton), Fortunatus (Birkenruth), Rontó Pál (Pretzner), Paraber (Krouzil), Don't care (Hollinger), Sesususa (Vivian), Pali (Gulyás). Egy hoszzsal nyerve, egy hoszzsal harmadik. — Tot.: 10:123, 40:148, 78, 68.

VII. Welter-handicap. Díj 3000 korona. Táv 1000 m. 1. Hohenlohe-Oehringen herceg pk. Geständnis 52½ kg. (Miles). 2. gróf Wenckheim D. 36 sk Varróleány 63 kg. (Fries) és Mr. C. Wood 46 pk. Agnes 57 kg. (Carslake). Futottak még: Mataswitha (Birkenruth), Vincenz Albert (Aylin), Petronella (Tara), Matsch me (Krouzil), Talanda (Janek), Remény (Cockeram), Iliade (Gulyás). Nyakhoszzsal nyerve, holtversenyben második. — Tot.: 10:73, 40:112, 382, 82.

— Tizenkettedik nap. —

A Lovaregyleti díj az utolsó nap főszáma, amely különösen nagyon érdekesnek ígérkezik. Először, mert német ló is indul, másodsor pedig, mert a St.-Leger nagy favoritját most nem Sente, hanem Janek lovagolja és így ki fog tűnni, hogy ellovagolták-e Kármentőt a St.-Legerben, vagy pedig valóban jobb Südring. A Szemere-ló most 2½ kilóval többet visz, mint a német ló, de ennek dacára is benne bízunk. Kármentő oly impozánsan nyerte a Jubileumi-díjat, hogy teljes lehetetlenségnek tartjuk a St.-Legerben mutatott formáját és azt hisszük, hogy holnap ki fogja korigálni rossz szereplését. A Nyeretlen kétévesek versenyében Barcsay vagy Ezer Vista győzhet, míg a többi futamban tyjeinkre utalunk.

Jelöltjeink:

- I. Jimmy—Illustra
- II. Reine—Day Star
- III. Kármentő—Südring
- IV. Ezer Vista—Barcsay—Herr God
- V. Royalty—Kispiczi
- VI. Hazlemimi—Livisu.

() A MTK atlétikai versenye. Jó sporteredmények tették nevezetessé a MTK vasárnap atlétikai meetingjét. Mert nem kevesebb, mint három országos rekordot döntöttek meg. Külföldi versenyző csak egy szerepelt, a cseh A. C. Spárta kitűnő atlétája, a fiatal Dworak, aki azonban igen jól futott. Gyönyörű eredményt ért el ismét legjobb középtáv futónk, Bodor Ödön (Postás) is, aki a 804½ méteres sifutás országos rekordját javította meg 1 p. 59½ mp.-es kitűnő idejével. A súlyemelés bajnokságában Weisz Richárd javította meg az általa tartott országos rekordot 140 kg.-ot emelve. Jó eredményt ért el Simon Pál, aki a 300 méteres sifutás versenyt futotta be könnyen 33½ mp., az eddigi országos rekord idő alatt. Ugyancsak pompás eredményeket értek el a diszkoszdobásban Antal Pál (MTK) 40.58 métert és dr. Radó Arthur 39.50 métert dobva. A Duna vándordíját a MTK nyerte meg, még pedig véglegesen. A részletes eredmények a következők:

60 m.-es ifjúsági sifutás. 1. Kiss Ferenc (MTK) 7½ mp. 2. Ondrus István (MTK), 3. Asztalos Gyula (MTK). — 220 yardos sifutás-handicap. 1. Rác Béla 6 m. előny (BEAC) 24 mp., 2. Hirschler József (MTK) 9 m. előny, 3. Korányi Barna (BEAC) 12 m. előny, 3 előfutam. — Ifjúsági súlydobás. 1. Steinbeisz Jenő (MTK) 9 m. 98 cm. (ifj. rekord), 2. Pellácz István (BEAC) 9 m. 97 cm. 3. Pollák István (MTK) 8 m. 64 cm. — Ifjúsági távolugrás. 1. Steinbeisz Jenő (MTK) 5 m. 58 cm. 2. Bayer Béla (BTC) 5 m. 54 cm. 3. Székely Miksa (OTE) 5 m. 49 cm. — Súlydobás ötös csapatverseny és egyéni. Csapatverseny: 1. MTK 31 pont, 2. MAC 52 pont, 3. BBTE 56 pont. Egyénileg: 1. Mudin Imre 12 m. 52 cm. 2.

Schiller Frigyes (BBTE) 12 m. 26 cm. 3. dr. László Géza 11 m. 20 cm. — Súlyemelés Magyarország 1908. évi bajnokságáért. 1. Weisz Richárd (MTK). Összeredmény 310 kg. Két kézzel 140 kg. Országos rekord. 2. Fischer Tibor (MTK), 3. Dörflinger Gyula (UTE) és Endrődy Ernő (Törekv.). — Távolugrás ötös csapatverseny és egyéni. Csapathelyezés: 1. MTK 24 pont, 2. BBTE 29 pont. Egyénileg: 1. Kovács Nándor (BBTE) 6 m. 43 cm. 2. Holics Ödön (MTK) 6 m. 35 cm. 3. Kövesdy Géza 6 m. 20 cm. — ½ ang. mértföldes sifutás. 1. Bodor Ödön (Postás) 1 p. 59½ mp. (Országos rekord.) — 2 angol mértföldes gyaloglás. 1. Patak János (MTK) 16 p. 36½ mp. 2. Maszák Károly (MTK). — Diszkoszdobás. 1. Antal Pál (MTK) 40 m. 58 cm. 2. dr. Radó Arthur (MTK) 39 m. 50 cm. 3. Jessina Ferencz (PTE) 37 m. 66 cm. — 300 yardos sifutás. 1. Simon Pál (MAC) 33½ mp. Országos rekord. 2. Gräber Géza (BTC), 3. Wiesner Frigyes (BEAC). — Magasugrás ötös csapatverseny és egyéni. Csapathelyezés: 1. MTK 30½ pont, 2. BBTE 32½ pont, 3. MAFC 40½ pont. — 4×100 m. ifj. stafétafutás. 1. MTK A) csapat (Kiss, Ondrus, Stux, Asztalos) 48½ mp. 2. MTK B) csapat. — 2 ang. mértföldes sifutás ötös csapatoknak és egyéni. Csapathelyezés: 1. MTK. Egyéni: Dworak Antal (AC Spárta Prága) 9 p. 50½ mp. 2. Lovass Antal (MTK), 3. Goldfahn Mihály (BEAC). MTK csapat: Lovass, Kun, Goldmann, Bán, Kazár.

() Football-eredmények. A vasárnapi események közt a legnagyobb volt az érdeklődés a MAC—Grazer AC mérkőzése iránt, amely a MAC előrelátható győzelmével végződött. A bajnoki turnusban a FTC nagyarányú győzelmé meglepetés. A Törekvésnek ugy látszik nem konveniálnak a kis pályák. Eredmények:

MAC—Grazer Athletiksport-Club 3:1. Gyenge játék. — Bajnoki matchek: FTC—Törekvés 6:1. (1:1). BAK—Typographia 2:1 (1:0). — II. oszt. bajnokság: Postás—MAFC 1:0 (0:0). Unalmas, egyhangú játék. NSC—KAOE 5:0 (1:0). URAK—TLE 6:2. — III. oszt. bajnokság: BLI—SKK 1:0 (0:0). ETC—ESC 0:0. BTK—Fekete FC 4:4 (3:3). Typographia—FSC 1:0 (0:0). — Szövetségi díj: FTC II.—Tör. II. 2:0. BAK II.—Typ. II. 2:0. — Ifjúsági bajnokság: Föv. TC ifj. cs.—MTE 2:1. Barátságos matchek: MTK—Győr 4:1. MTK II.—MAC II. 5:3. Egyenlő csapatok. MTK III.—MAC III. 3:1.

() A MUE. uszóversenye. Jól sikerült uszóversenyt rendezett a MUE. a mult vasárnap, amelyben számos borozói uszó is résztvett. Rómer Károly régi fejesugró rekord alatt nyerte a pluggingbajnokságot. A többi számok közül csak Donáth szép 60 m.-es uszása érdemel figyelmet. A handicapok gyengék voltak. Részletek:

I. Staféta-verseny, (3×60 m.). 1. (MUE.) 2. Sch. C. Breszlau, 2 p. 16 mp. II. Gyermekverseny, (40 m. melluszás). 1. Wenk (ATC) 1 p. 33 mp. 2. Pekin (FTC). III. Melluszás, (60 m. junioroknak). 1. Nádas (BAK) 54 mp. IV. 60 m.-es handicap. 1. Langer (Szilézia). 2. Baranszky (Szilézia). 3. Pogány (BAK). V. Magyarország fejesugró bajnoksága. 1. Römer Károly (MUE) 20.65 m. (orsz. rekord). 2. Ónody K. 3. Schafhauser (MUE). VI. Hölgyek versenye, (40 m. hátónuszás). 1. Zwillingger (MUE) 43 mp. 2. Steiner E. (MUE). 3. Steiner I. VII. Melluszás handicap, 100 méter. 1. Elek (MUE) 1 p. 32 mp. 2. Borovi (MUE). 3. Kerékgyártó (MUE). VIII. Buváruszás, 50 méter. 1. Kankovszki Arthur (FTC) schwimmover 45 mp. IX. 400 m. nagy handicap. 1. Ónody I. (MUE) 6 p. 2 mp. 2. Rémi K. (MUE). X. Hölgyek versenye, (40 m. melluszás). 1. Steiner E. 39 mp. 2. Steiner I. 3. Zwillingger H. XI. Gyermekverseny, (40 m. magyar uszás). 1. Roth H. (MTK) 29 mp. 2. Kunzt (FTC). 3. Szigeti (FTC). XII. Hátuszás, (140 m.). 1. Pois (OTE). 2. Jeltsch (Szilézia). XIII. Gyorsuzás, (60 m.). 1. Donáth (MAFC) 38 mp. 2. Zsoldos (OTE). 3. Hegner (MUE). XIV. Ifjúsági verseny, (200 m. handicap). 1. Nay I. (BUE) 1 p. 36 mp. 2. Német (FTC). 3. Adorján (BUE). XV. oldaluzás, (100 méter). 1. Apa (MUE) 1 p. 22 mp. 2. Baranszky (Szilézia). 3. Hegner (MUE). XVI. Hölgyek versenye, (magasugrás). 1. Steiner E. (MUE) 40 mp. 2. Steiner I. 3. Zwillingger H. XVII. Tányérkeresés. 1. Tauszky (MUE) 22 tányér. 2. Hegner. XVIII. Junior-verseny, (800 m.). 1. Nagy G. (Balaton) 12 p. 57 mp. 2. Pois (OTE). 3. Rickert (MUE). XIX. Staféta-verseny, 80—40—80—40. 1. (MUE) 2 p. 20 mp. XX. Műugrás. 1. Langer F. (Szilézia) 25 és fél pont. 2. Rajágh (MAFC) 21 p. XXI. Uszás ruhában. 1. Rickert I. (MUE). 2. Wagner (MUE). 3. Domonkos (FTC). A hölgyek pontversenyét Steiner Erna nyerte meg.

() A Budapesti (budai) Tornaegyletben szeptember hó elején megkezdődött már a rendszeres tornázás s az egyesület tagjai az eddiginél nagyobb számban keresik fel a tornacsarnokot, hol már most

is igen élénk élet uralkodik. Október hó elsején a vívás is megkezdődött s a budaiak kitűnő vívógárdájában nemcsak a régi jó vívók találkoznak, hanem az ifjabb generáció is nagy számban van képviselve. Az egyesület számolva e nemes sport iránt megnyilvánult nagy érdeklődéssel, most már a kard- és törvívást egyenlő mértékben ápolja s tekintettel a vívók nagy számára, Leszák Károly vívómester mellé Gellér Alfrédet, a Ludovika Akadémia segédvívómesterét is szerződtette, aki most jött a bécs-újhegyi vívó- és tornatanári tanfolyamról, hol éveken át mint segédvívómester volt alkalmazva. A vívó órák minden kedden, csütörtökön és szombaton este 6—9 óráig tartanak. Érdeklődőket az egyesület szívesen lát.

TÖRVÉNYSZÉK.

A Kardos-bank.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 12.

A tárgyalás mai negyedik napján a bíróság folytatta a tanúk kihallgatását. Ma ifj. Vécsey Tamás volt igazgatósági tag az első tanu, aki elmondta az alapítás előzményeit. A megállapodás az volt, hogy a félmillió alapítási tőkének fele részét a Vécsey-csoport, a másik felét pedig Kardosék fizetik be. Arról, hogy a szövetkezet is részt vesz az alapításban, soha nem volt szó. A maga részéről kijelenti, hogy szabálytalanságot soha sem észlelt. A 30 százalékos a tanu jelenlétében helyezték el a Belvárosi Takarékpénztárban. A tanu folytatólag elmondta, hogy a takarékpénztár szépen prosperált. Korábban ő banküggyel sohasem foglalkozott. Azt hallotta, hogy a takarékpénztár 300.000 koronát adott a szövetkezetnek, de arról, hogy ebből a szövetkezet mit fizetett vissza, nem tud semmit. Beismeri, hogy mikor már az intézet javában működött, igazgató akart lenni.

Dr. Gál Jenő: Látta a részvényjegyzéseket?

— Láttam, azon csupa Kardos-név volt, de ott volt Neu Samu neve is.

— Miután látta, hogy a másik részét nemcsak Kardosék jegyezték, beleegyezett-e ebbe?

— Igen, beleegyeztem.

— Emlékszik-e arra, hogy az üléseken részvényjegyek eladása is elhatározottat?

— Igen, a jegyzések arányában.

Kardos Árpád: Igaz-e, hogy tanu ur ígéretet tett arra még az alakuló közgyűlés előtt, hogy a szövetkezeti tagok a Vécsey-csoportot majorizálni nem fogják.

— Lehet, de nem emlékszem.

Ezután a József- és Ferencvárosi Takarékpénztár tömeggondnokát, dr. Marton Henriket hallgatta ki a bíróság. Vallomása szerint a takarékpénztár követelése felülhaladják a tartozásokat, de hogy mennyit lehet a követelésekből tényleg behajtani, azt ez idő szerint még nem lehet megállapítani. A következő tanu, Kaufmann Samu pénztáros semmit sem tud Kardosék manipulációjáról. Ő tisztviselő volt az intézetnél s a fizetések teljesítésénél Kardos Árpád utasítása szerint járt el.

A tanúk kihallgatása után a védők külön-külön hosszasan megokolt indítványokat terjesztettek a törvényszék elé. A védők abból indultak ki, hogy a tárgyalás eddigi bizonyítási anyaga nem alkalmas annak a döntő jelentőségű körülménynek megállapítására, hogy van-e és mennyi a kár? Erre a kérdésre a könyvszakértők sem tudnak felelni s a tömeggondnokok sem képesek felvilágosítást adni, mert a követelések behajtása iránti eljárás még nincs befejezve. Ezeknél fogva azt indítványozták a védők, hogy a törvényszék a mostani eljárást függesztesse fel mindaddig, míg a kár mennyisége megállapítható nem lesz, esetleg egyesítse ezt a bűnyűvet azzal a

büntető ügyvel, amelyet a pénzügyek bukása címén most indít a kir. ügyészség az igazgatóság vétkes tagjai ellen.

A védők indítványát rövid tanácskozás után elutasította a törvényszék s folytatta a tanuk kihallgatását. Dr. Horváth Ákos volt igazgatósági tag a következő tanu, aki azonban mitsem tud a bankalapítás körülményeiről. Azt hallotta, hogy az igazgatóság egyik ülésén olyan határozatot hoztak, amely szerint Kardosék szövetkezetének bármely váltóját leszámítolják.

A tárgyalást holnap délelőtt folytatja a törvényszék.

§ A Kuria restáncziája. Néhány lap minap azt írta Haupt Albert táblai bírónak a kir. Kuria való berendelése kapcsán, hogy a legfelsőbb bíróságon ijesztő mértékben szaporodik a restánczia, a minek oka a bírósági helyen van. Illetékes helyen annak konstatacióját kéri, hogy az a hír nem felel meg a valóságnak s hogy ellenkezőleg, a kir. Kurian még sohasem volt oly kevés a restánczia, mint ez idő szerint. Tény, hogy néhány tanácselnöki szék vár betöltésre, azonban ennek dacára az összes kitűzött ügyek rendszeresen kerülnek elbírálás alá.

§ Az orvos ur „gyógykezel”. Körmonfont szélhámós fölött itélkezett ma a büntetőtörvényszék dr. Füzeses bíró elnöke alatt itélkező tanácsa. A vádlott Kemény Géza faczér pinczér volt, aki két év előtt mint dr. Radóczy Géza orvos, majd mint báró Fiáth György több lopás elkövetése után Bécsbe szökött. Most került haza s csakhamar a bíróság elé került büneiért. Kemény Géza 1906. évi június havában megismerkedett a Müszinkörben Zacher Aranka nevű leánnyal, akit hazakisért Német-utcai lakására. A leány előtt báró Fiáth György néven mutatkozott be s midőn hallotta, hogy a leány álmatlanságban szenved, készséggel vállalkozott arra, hogy ő majd szerez neki olyan orvosságot, amittől meggyógyul és tud aludni. Másnap felkereste dr. Koronczay József orvost s a maga számára kért tőle álmatlanság ellen receptet. Az orvos irt neki s a báró ur a porokból csak kettőt adott be a leánynak. Ettől aztán Zacher Aranka ugy elaludt, hogy alig tudták felkelteni. Az elalvás után a báró ur a szegény leány aranyóráját és lánczát kivette a szekrényből s megszökött. Működésének színterét ezután a gróf Ráday-utczába helyezte át, ahol megismerkedett Kelár János vendéglőssel, aki előtt dr. Radóczy Géza orvosnak mutatta be magát. A vendéglősnek kapóra jött az ismeretség s mindjárt megbizta, hogy gyógykezelje öt idegeség ellen. Az orvos mesés bravúrral felelt meg ezen hivatásának. Eljárójában olyasmiféle szert kevert a szegény vendéglős sörébe, hogy az napokon át ettől az italtól folyton rémképeket látott maga előtt, sőt — amint Kelár ezt a mai főtárgyaláson mondta — még a saját temetését is látta. Ezen kezdet után szigorúan elkülönítette a „beteg” a külvilágtól, sőt még családjának tagjaitól is elzárva tartotta s folyton ásványvízzel kevert tejjel itatta. A vendéglős és családja szent áhitattal bíztak a „doktor ur” gyógykezelésének sikerében. Dr. Radóczy pedig értette, hogyan kell ezt a bizalmat kelteni s főként kiaknázni. Egy napon telefonon kérdezett maga után dr. Tauffer orvostanár által, másnap sürgönyben jelezte Breznóbányáról az apósa által, hogy az ispánt a jövő héten küldik ide hozzá pénzzel. Az sem volt utolsó meglepetés fogása, midőn ott a vendéglősben a Tulipán-szövetség orvostagjai részére fényes bankettet rendelt. Egy napon megkezdett Csehországból Kelár nővére. Ennek bebeszélte, hogy Kelár Schönau-Teplitzbe kell szállítani s külön kocsiszakarra mindjárt 200 koronát kért és kapott is. A pénzt az asszony Kelár felöltőjének zsebéből vette ki. Ezt látta a „doktor ur” is, aki aztán az asszony eltávozása után ráparancsolt Kelárra, hogy forduljon a fal felé, mert a világosság árt az egészségének s addig ne merjen visszafordulni, míg ő meg nem engedi. Kelár vesztére szót fogadott s a doktor ur minden nehézség nélkül vette ki a felöltő zsebéből a 600 korona készpénzt tartalmazó pénztárczát. Nem felejtette el azonban magához venni Kolárnának ékszerait sem s egyenesen Bécsbe szökött. Kelár fejelentésére a rendőrség csakhamar megállapította, hogy dr. Radóczy egy és ugyanazon személy báró Fiáth Györgyvel, akit tulajdonképpen névben Kemény Gézáknak hívnak s foglalkozására nézve pinczér. Rablásnak minősített lopás és lopás büntetéssel vádolta a kir. ügyész. Kemény Géza elegánsan öltözve jelent meg, akit a bíróság három évi fegyházra ítelt. Az ítélet ellen az ügyész súlyosbításért, a védő és vádlott pedig felmentés miatt feleltek.

§ Végrehajtók mozgalma. A bírósági végrehajtók országos egyesülése vasárnap délelőtt a büntető-törvényszék esküdtzéki termében rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyedüli tárgya a végrehajtási intézmény államosításának, illetve a végrehajtóknak a novelláris végrehajtási törvény követ-

keztében szükségessé vált kártalanításának megvitatása volt. Radnóti Adolf elnök ismertette a vezetőség feliratát, melyet a múlt év december havában terjesztettek az igazságügyi kormány elé s kérte ennek elfogadását annak kimondásával, hogy ezt újból küldöttség vigye a miniszter elé. Beható megvitatás után abban állapodtak meg, hogy a küldöttség, bár határozottan az államosítást kéri, de mégis felhívja a miniszter figyelmét azokra a kiszámíthatatlan károkra, mely a bírósági végrehajtókat a novelláris végrehajtási törvény életbeléptetésével érte s bízva a miniszter több ízben hangoztatott ígéréteiben, annak valóra válását sürgeti.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógytorrás
SALVATOR
vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, csukorbetegségnél és harutos bántalmaknál kitűnő hatású.
Főraktár Budapest: ÉDESKUTY L.-nél.

KÖZGAZDASÁG.

Iparfejlesztésünk 1908-ban.

Budapest, október 12.

Annak a hatalmas iparfejlesztési akciónak, melynek alapjait az 1907. évi III. t.-cz. fektette le, előkészítéséről tekinthető az a tevékenység, amelyet Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ezirányban a rendes költségvetések kereteiben is kifejt. A miniszter ugyanis iparfejlesztési czélokra az 1908-ik évben öt millió koronát vett fel, amely tételt most már állandó jellegűnek lehet tekinteni, mert hiszen annak engedélyezése tizenkét évre történt, ami így összesen 60,000,000 koronát képvisel az esetben, ha a törvényhozás ezeket az iparfejlesztési hiteleket csak az 1908. évi előirányzat mértékében hagyná meg. Ennek a hatvan millió koronának terhére 1908. október elsejei állapot szerint 1908-tól 1919-ig terjedő tizenkét évi időtartamra 38,600,000 korona lekötés van. Ezen 60,000,000 K-ból azonban levonandó a folyó évi hitel terhére már kiutalt kerek 4,500,000 K-ot, hogy a lekötendő összeg 55,500,000 K. Levonva ezen összegből a fenti kerek 38,600,000 K-át, marad még 16,900,000 K lekötendő összegként. A költségvetési hiteleken kívül az iparfejlesztés czéljaira szolgál még az ipari és kereskedelmi alap. E czélra ugyanis a beruházásokról szóló 1904. évi XIV. törvényzikk 15,750,000 K-át bocsátott a tárca rendelkezésére 96%-os árfolyam mellett 16,406,200 K névértékben 4%-os koronajáradék kötvények alakjában, melyeket a központi állam-pénztár kezel. Ez összeg az iparalapa beutaltatván, abból az 1908. évi október hó 1-én kerek 14,700,000 K állott rendelkezésre. A hazai ipar fejlesztéséről szóló 1907. évi III. t.-cz. II. §-a szerint: „A segélyek és kedvezmények engedélyezéséről, valamint a 9. §. alapján több évre lekötött segélyekről, ugyszintén a kedvezmények és segélyek megszünetéséről a kereskedelemügyi miniszter a költségvetés kapcsán évenként részletes jelentést köteles az országgyűlés elé terjeszteni.” Ezt a jelentést a miniszter meg is tette. E szerint az 1907. évi október hó 1-től az 1908. évi szeptember hó 30-ig, vagyis egy év leforgása alatt iparfejlesztési czélokra engedélyezett összeg 10,824,220 K-át tett ki, mely összegből 111,918 K még az 1907. évben kifizettetett, a fennmaradó összeg pedig tizenkét év alatt kerül a kimutatásban feltüntetett részletekben kifizetésre. Az engedélyezett 10,824,220 K-ból gyáripari czélokra 8,429,267 K esik és pedig új gyárak létesítésének biztosítására 4,051,000 K, mely összeg engedélyezésével biztosított 21 új gyár létesítése. Ezen 21 gyárba legalább kerek 15 (tizenöt) millió K álló tőke fektetendő be és legalább 3300 munkás talál azokban alkalmazást. 31 gyárnak nagyobb szabású kibővítésére engedélyezett 3,012,000 K segély. Ezen gyárkibővítésekbe legalább 13,300,000 K új álló tőke fektetendő be és legalább 2800 munkás talál azokban alkalmazást. Egyes gyárak támogatattak továbbá gépek adományozásával. Munkagépek engedélyeztettek 96 gyár részére 1,332,567 K értékben, mely gyárakban legalább 3620 munkás és 287 inas foglalkoztatandó. A gyáripar körében végül

összesen 33,700 K engedélyeztetett 4 gyáros részére inasok szakszerű kiképzetésére.

Állami kedvezmények végleg engedélyeztettek az 1907. évi október hó 1-től az 1908. évi szeptember hó 30-ig, vagyis 1 év leforgása alatt 69 gyár részére. Ezen gyárakban legalább 13,500,000 K álló tőke fektetendő be és legalább 4200 munkás alkalmazandó.

Előzetesen biztosították az állami kedvezmények 35 gyár részére. Ezen gyáraknál a befektetendő álló tőke 27,200,000 koronára, a foglalkoztatandó munkások száma pedig 8100-ra rug. A régebben engedélyezett segélyekből az utolsó évi segélyrészlet az 1907. évi október hó 1-től az 1908. évi szeptember hó 30-ig 17 gyár részére usztatott ki. Az állami kedvezmények lejártak az 1907. évi október hó 1-től az 1908. évi szeptember hó 30-ig terjedő egy év leforgása alatt 33 gyárnál.

Kisipari czélokra engedélyeztetett az 1907. évi október hó 1-től az 1908. évi szeptember hó 30-ig 1,785,924 korona, ebből szövetkezetek pénzügyére esik 318,300 korona, mely összeg 36 szövetkezet és szövetkezeti szakcsoport részére engedélyeztetett. A szóban levő 318,300 koronából feltételesen visszafizetendő államsegély 210,000 korona, fizemsegély 81,800 korona, berendezési segély 26,500 korona. Itt megemlítjük még, hogy az ipari szövetkezetek egységes és gazdaságos vezetése czéljából tárgyalást indított a miniszter az Országos Központi Hitelszövetkezettel.

Kisipari gépadományozásokra engedélyeztetett 1,319,198 korona. Ezen összegből állami gépek adományoztatnak 482 kisiparos részére 988,647 korona értékben, 26 szövetkezet részére 172,350 korona értékben, 8 ipartestület részére 102,100 korona értékben, 3 ipartársulat részére 7550 korona értékben és végül 11 alkalmi csoport részére 48,551 korona értékben. Hozzáadva a szövetkezetek részére engedélyezett gépsegélyt a pénzügyihez, kitűnik, hogy az 1907. évi október hó 1-től 1908. évi szeptember hó 30-ig 490,650 korona fordított szövetkezetek segélyezésére.

Tanonczoknak nevelésére, illetve szakszerű kiképzetésére 73,340 korona engedélyeztetett. Ezen összegből segélyben részesül 11 kisiparos tanonczok szakszerű kiképzetésére, egy kereskedelmi és iparkamarai tanonczok elméleti továbbképzésére és végül egy egyesület tanonczotthon létesítésére. Mesterek, segédek, tanonczok stb. továbbképzésére összesen 63,086 koronát engedélyezett a miniszter, mely összegből vándortanítókat fizetésére esik 24,000 korona, tanfolyamokra 38,886 korona. A kisipar körében még támogatásban részesült egy iparművész, továbbá az Iparművészeti Társulat.

Háziipari czélokra összesen 263,836 korona engedélyeztetett, ebből háziipari vállalatok segélyezésére esik 110,599 korona, mely összeg 10 háziipari vállalat segélyezésére engedélyeztetett. Ezen vállalatok közel 1000 háziiparos tartoznak állandóan munkával ellátni, illetve részükre állandó keresetet biztosítani. A háziiparosok egységes vezetése czéljából tárgyalást indított a kereskedelmi miniszter egy orsz. háziipari szövetség megalakítására, melynek működéséhez nagy reményeket fűznek. Bizottságok, egyesületek stb. támogatására engedélyeztetett 37,690 korona, mely összeg egyes vármegyék iparfejlesztő bizottságának segélyezésére, továbbá egyes ipari czélokot szolgáló egyesületek támogatására szolgált. Gyakorló műhelyek czéljaira 7400 korona engedélyeztetett. Háziiparosok továbbképzése címén 14,799 korona engedélyeztetett, mely összegből 3000 korona egy agyagipari vándortanító fizetésére esik, ki a fazekasokat települőkön felkeresi és a szükséges utbaigazításokkal ellátja. A fennmaradó 11,799 korona tanfolyamok és foglalkoztató műhelyek czéljaira szolgált. Háziiparosok gépekkel való segélyezésére 93,348 korona fordított. Gépek engedélyeztettek 60 háziiparos részére 18,043 korona értékben és pedig ezek egy-kettő kivételével kötszövők vagy műszövők, 31 háziipari vállalat, iskola, egyesület és tanfolyam részére 75,305 korona értékben. Kiállítások segélyezésére 104,017 korona engedélyeztetett. Ösztöndíjakra 147,336 koronát fordítottak és pedig 24 okleveles egyén részére külföldi tanulmányra 33,400 koronát, 21 iparművészeti iskolát végzett ifjunak külföldi tanulmány-

tra 21.020 k
szakiskola elv
ifjunak beföl
sére 2840 ko
tanulmányut
nek és tanon
sére 12.022 k
93,840 korona
sok szerepel
hatók nem v
nyomdai költs
vétele iparfe
egyletek tám

Ezek me
természetesen
tást. Nevezet
iparosokon ki
évi szeptemb
nyezett támo
lembe vehető
szeti támogat
lyezhető; ré
kereskedelmi
társaik érdeke
a folyamodók
lyek pedig te
güknek és tö
tek, mely ut
hogy támogat
délyezés által
tatta volna ö
dig azért nem
adata ugyan
műhelyeket r
az üzemhez
Végül egyes
ményező hat
információt

Egészen
czélokra a ké
lott összegek
az adott kere
den arra érde
vezetik tovább
amelyben az
iparfejlesztés
sági törekvés
életet.

Kedvező
kedvezőtlen
s élénk irán
megnyitása
megnyitattá
gánforgalom
gösen fedezt
üzletet és a
idézte elő.
kedett: az O
tel 5.75 kor
Leszámítol
val, a Közut
rátságosabb
szinre kerül
a forgalom
tarkozott, m
árfolyamok,
kissé gyöng
gott volt a
beérkezett
azonban tar
forgalom fe
csak egész
mok. Az O
indult, 633.5
megtint 641.
ronás kezd
740.25-re gy
650-re gyö
sait követke

Regg
Maor
nak és

tra 21.020 koronát, 18 érettségizett ifjunak külföldi szakiskola elvégzésére 32.132 koronát, 6 érettségizett ifjunak belöldi szakiskolában való továbbképzetésére 2840 koronát, 88 mesternek, segédnek külföldi tanulmányra 45.922 koronát, 40 mesternek, segédnek és tanoncoknak belöldön való továbbképzetésére 12.022 koronát. Egyéb ipari célokra összesen 93.840 korona fordított, mely összegben oly kiadások szerepelnek, melyek a fenti rovatokba beosztottak nem voltak, így szaklapok előfizetési ára, nyomdai költségek, szakmunkák támogatása és megvétele iparfejlesztés céljából, ipari célt szolgáló egyesületek támogatása stb.

Ezek mellett a bőséges segélyezések mellett természetesen sokan eredménytelenül kértek támogatást. Nevezetesen gépadományozásban részesült kisiparosokon kívül az 1907. évi október hó 1-től az 1908. évi szeptember hó 30-ig még 463 kisiparos kérvényezett támogatásért, ezek kérelme azonban figyelembe vehető nem volt, részint, mivel oly természetű támogatást kértek, melyek elvből nem engedélyezhetők; részint mivel a kért segély az illetékes kereskedelmi és iparkamarák jelentései szerint szakársaik érdekeit sértette volna; részint azért, mert a folyamodók már részesültek támogatásban, némelyek pedig teljes felszerelést, vagy szakképzettéggé válnak és tökéjüknél meg nem felelő gépeket kértek, mely utóbbiak engedélyezése esetén, nemcsak, hogy támogatásban nem részesültek volna az engedélyezés által, hanem még anyagi zavarokba juthatta volna őket a segélyezés. Teljes felszerelés pedig azért nem engedélyezhető, mert az államnak feladata ugyan a támogatás, de nem úgy, hogy egész műhelyeket rendezzen be olyanok részére, kiknek az üzemhez sincs a szükséges legkisebb tökéjük. Végül egyes folyamodók megbízhatóságáról a véleményező hatóságok, illetve testületek kedvezőtlen információt adtak.

Egészben véve tehát, hogyha az iparfejlesztési célokra a kereskedelmi kormány rendelkezésére állott összegek korlátozottak voltak is, elmondhatni, hogy az adott kereteken belül támogatásban részesült minden arra érdemes iparos. És ha abban a szellemben vezetik tovább a támogatások nagy és fontos ügyét, amelyben azt Kossuth Ferencz irányítja, hazai iparfejlesztésünk csakhamar megalapozza közgazdasági törekvéseink célját: az önálló magyar gazdasági életet.

Kedvező irányzat az értéktőzsdén. A múlt heti kedvezőtlen irányzatot e hét első napján kedvező s élénk irányzat váltotta fel. A szerb szkupstina megnyitása alkalmával történt események nagyon megnyugtatták a spekulációt, amely tegnap a magánforgalomban az első benyomás hatása alatt sürögösen fedezte a baisse-érdekeltséget, ami igen élénk üzletet és az árfolyamok jelentékeny emelkedését idézte elő. Így a tegnapi magánforgalomban emelkedett: az Osztrák hitel 6 koronával, a Magyar hitel 5.75 koronával, az Államvasut 5.50 koronával, a Leszámitolóbank 4 koronával, a Jelzálog 3 koronával, a Közuti 2.50 koronával. A mai előtőzsdé is barátságosabb hangulattal és körülbelül a tegnapi felszínre került legmagasabb jegyzésekkel nyílt meg, a forgalom folyamán meglehetősen jó vételkedv mutatkozott, mire mérsékeltlen még tovább javultak az árfolyamok, később azonban nyereségi realizálásokra kissé gyöngültek az árfolyamok. A déli tőzsdén nyugodt volt a hangulat, noha a politikai helyzet felől beérkezett hírek elég kedvezőek voltak, amelyeket azonban tartózkodással fogadtak. Csak kis aranyu forgalom fejlődött ki, melynek folyamán alig, vagy csak egészen jelentéktelenül változtak az árfolyamok. Az Osztrák hitel az előtőzsdén 631 koronán indult, 633.50-ig javult, aztán 631-re gyöngült, majd megint 641.50-re javult; a Magyar hitel 740.75 koronás kezdő árfolyama 741.75-re javult, aztán 740.25-re gyöngült; az Államvasut 687.50 koronáról 650-re gyöngült. A nevezetesebb értékek árváltozásait következő táblázatunk mutatja:

	okt. 10-iki	okt. 12-iki	külön-bözet +több -kev.
Magyar 4%-os aranyjár.	110.—	110.—	—
Magyar 4%-os kor. jár.	91.70	91.95	+0.25
Orosz 5%-os államk.	95.—	95.30	+0.30
Magyar hitelrészvény	735.—	740.25	+5.25
Osztrák hitelrészvény	628.—	631.50	+3.50
Hazai bank	280.—	279.—	-1.—
Leszámitolóbank	478.—	480.25	+2.25
Magy. jelzáloghitelbank	426.75	429.50	+2.75
Osztrák-Magyar Bank	1745.—	1745.—	—
Magyar keresk. r.-t.	565.—	568.—	+3.—
Hazai takarékp. r.-t.	18700.—	18700.—	—
Első m. Biztosító t.	9775.—	9925.—	+150.—
Pesti magy. ker. bank	3370.—	3370.—	—
Salgótarjáni közsézb.	582.—	586.—	+4.—
Erzsébet gőzmalom	320.—	320.—	—
Rimamurányi vasmű	551.—	556.50	+5.50
Danubius r.-t.	256.—	254.—	-2.—
Közuti vaspálya	539.—	539.—	—
Déli vasut	121.—	122.—	+1.—
Osztrák-magy. államv.	682.—	686.—	+4.—
Városi villamos vasut	261.—	263.—	+2.—
Adria tengerh. r.-t.	395.—	394.—	-1.—

Közgyűlés. A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság tegnap, vasárnap délelőtt saját helyiségeiben Erdős Armand elnöklete alatt rendes közgyűlést tartotta, amelyen bemutatták a társaság mérlegét. A közgyűlés a mérlegét tudomásul vette, a felmentvényt megadta és egyúttal a kibocsátott elsőbbségi részvényeknek 5%-al való kamatozását biztosította. A felügyelő-bizottság és az igazgatósági tagok megválasztása után a közgyűlés véget ért.

Pénzüntézetek tisztviselői gyűlése. Szolnokról jelentik: A debreczeni országos kongresszus folyamánaként tegnap a Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyei Pénzüntézetek Tisztviselői Egyesületével szaporodott a pénzüntézetek tisztviselői szervezetek száma. Az ülésen, amelyen Seewald Mihály, a megyebeli tisztviselők nesztora elnököt, elsőnek Czira Endre számolt be a debreczeni kongresszus határozatairól és az önálló pénzüntézetek nyugdíjszövetkezetek alapításának állapotáról. Ezután dr. Hantos Elemér, a Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetségének főtitkára tartott előadást, amelyben főleg a pénzüntézetek és a tisztviselők közötti viszonyt fejtegette és sikra szállt az ellen az újabb előterjesztett elv ellen, mintha a pénzüntézetek szövetsége mint a munkaadók érdekképviselete és a tisztviselők szervezetei ellenlábasai volnának egymásnak. Ellenkezőleg a szövetség volt az, mely nemcsak kezdeményezte, hanem ébren tartotta és megvalósításukhoz közelebb vitte mindama kérdéseket, amelyek a tisztviselőség anyagi és erkölcsi haladását előmozdítják. Az intézetekkel való karöltött együttműködéssel gondolható csak el a tisztviselők legsürgősebb és legfontosabb óhajának megvalósulása, az országos nyugdíjintézmény és csak ez lesz alkalmas azt a néhol alaptalanul támasztott gyanút eloszlatni, mint ha a tisztviselők társadalmi mozgalma szocializtikus szakszervezetté változhatnék. A beszéd hatása alatt a közgyűlés kimondotta, hogy a Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyei Pénzüntézetek Egyesületét a Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetségének vezetése alatt megalakítja és ennek az alapszabályokban is kifejezést ad. Ezután a választásokra került a sor. Elnök lett Haas József (Szolnok), alelnökök Bordács Gyula (Mezőtur), Csizmadia Sándor (Jászkesér), Kalmár Imre (Karczag), Mosonyi Antal (Jászkesér), Pál Sándor (Szolnok), Vargha Gyula (Szolnok); főtitkár Bálint Lipót (Szolnok), titkár Büchler Nándor (Szolnok), diszelnökök dr. Hantos Elemér és Czira Endre.

Alapítókezesállás. A Várpalotai ipartelepek részvénytársaság e hó 20-án rendkívüli közgyűlést tart, amelynek napirendjén szerepel az igazgatóság javaslata az alapítókezesállásáról. A társaság a múlt évben alakult két millió korona alapítókéssel s úgy látszik múlt évi tevékenysége nagyobb veszteségeket eredményezett. A napirenden szerepel azonban az igazgatóság javaslata, "újabb üzleti befektetések és egyéb teendők tárgyában". Ez meg arra mutat, hogy a társaság nem riad vissza a veszteségektől s újabb befektetéssel igyekszik működését kifejteni. A társaság bankárja a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank.

Az osztályorszájáték mai huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

5000 koronát nyertek: 42889 43162 106818.
2000 koronát nyertek: 4777 4861 31056 43558
46213 53459 54871 66690 67659 67856 70731 72701 73320
77956 77496 85931 88982 96173 104363 105070 110271
111063 113735 122781.
1000 koronát nyertek: 23 3911 5549 9114 9148
11472 11610 12210 13750 14248 18554 21759 23105
24300 25888 28779 30987 35663 39163 40453 40778
43337 51375 64485 65161 70162 75007 78016 78189
79021 81162 87964 89415 93963 94574 100799 112093
113305 114684 115599 118451 121265 123322.

500 koronát nyertek: 1671 3488 5479 5213 14985
14047 16733 23453 28851 28851 28697 29055 31805
33497 35626 36719 41870 41610 42822 42587 44032
45052 49773 52076 62664 65308 70215 71761 72887
80789 81394 84633 85786 86707 86101 88182 90432
91787 97687 97446 99991 100426 101022 102529 102744
103660 104057 107282 109414 109539 109815 110346
117800 119448 123529 124026.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Egy jó üzlet. A Magyar Rézhengerművek r.-t., azelőtt Chaudoir Gusztáv és Társa, október 27-én tartja III. rendes közgyűlést. A társaság 1907-8. évi mérlege 398.515 korona 58 fillér nyereséget mutat fel, ami az 1906-07. évi 401.070 korona nyereségnél valamivel kisebb ugyan, de azért még mindig igen kedvezőnek mondható, mert hiszen valószínű, hogy a társaság ez évben is 9%-ot lesz képes osztalékul fizetni. A társaság 1905-ben alakult 3 millió korona alapítókéssel.

Nemzetközi sörárpa- és komlókiállítás Berlinben. Berlinből jelentik, hogy tegnap nyitották meg az időszi kiállítások sorozatában a „nemzetközi sörárpa- és komlókiállítás” nagy közönség jelenlétében. A bíráló bizottságok működése alapján a magyarországi sörárpa-osztály tíz, a magyarországi komló-csoport pedig négy aranyérmét kapott.

A marosvásárhelyi kamara a vasárnapi munkaszünetért. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara legutóbbi teljes ülésén foglalkozott a vasárnapi munkaszüneti törvényjavaslattal s a leghatározottabban állást foglalt az általános, kivétel nélkül való, megcsonkítás nélkül 24 óráig tartó vasárnapi és ünnepnap munkaszünet mellett.

Az új fiúemelvény. Ismeretes, hogy Fiumében leégett az emelvény, s helyébe újat építenek. Az új emelvényt a modern építő technika figyelembevételével vasbetonból építik a Baross-kikötőben oly méretekben, hogy alkalmas legyen közel ezer kocsiakormány befogadására. Építő rendszerül a vegyes rendszert fogadták el, vagyis az új emelvény tartókból és padlásszerű raktárakból fog állni. A költségleírányzatot két millió koronában állapították meg. Az új emelvényt a Baross-kikötőben és a Mária Terézia hullámgáton szénrakodókat építenek. Az új emelvényt a Baross-kikötőben való felépítése összefügg a bukkari-i második vágánypár lefektetésével, a Bukkari állomás mellett tervezett előrendező pályaudvar kiegészítésével és a Brajdica állomás kibővítésével.

Külkereskedelmi Részvénytársaság. Megemlékeztünk már arról, hogy be- és kiviteliünk fejlesztésére és irányítására 600.000 korona alapítókéssel egy társaság van alakulóban Bel- és Kiviteli Részvénytársaság cím alatt, amely most a főnti nevet vette föl. A társaság szellemi szerv és intéző központ gyanánt lesz hivatva gyáripárunkat és kereskedelmünket oly értelemben irányítani, hogy állandó kereskedelmi összeköttetésben lévén a világ nagy fogyasztó piaczaival, a gyári és mezőgazdasági termelést összehangozza hozzá ezen piacok igényeivel és befogadó képességével. A társaság már megalapítása pillanatában akcióképes lesz, mert sikerült az A. S. Diamant negyven év óta működő bécsi kiviteli céget a társaság részére megnyernie, mely beolvadván a társaságba, ennek rendelkezésére bocsátja nemcsak kiterjedt üzletét, hanem tulajdonosainak munkaerjét, tapasztalatait is. Eltekintve attól, hogy ezen cég a kontinens minden államában bir megfelelő összeköttetéssel és nagy sikerrel dolgozik a Keleten, a társaság a budapesti központon kívül Bécsben, Szófiában és Bukarestben saját telepei, továbbá Szerbia, Románia, Bulgária, Görögország,

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidhauer-léle
Használatával valódi áldás gyomorbetegségek és az élektelenkedésben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz
az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza
Nis áron 40 fillér.
nagy áron 60 fillér.

Törökország, Egyiptom, Palesztina, Perzsia, Kína, Japán, India és Észak-Amerika jelentékenyebb piacain képviselői lesznek már működése megkezdésének pillanatában. Ha még hozzáveszünk, hogy a Magyar Áru- és Iparbank is beolvastja áruosztályát, továbbá, hogy átveszi a bagdadi Lukács és Simon kiviteli cég képviselőt, a társaság prosperálása biztosítottak vehető, annál inkább, mert — amint értesülünk — már is jegyezve van az alapítók nagy része. A társaság alapítói a következők: dr. Matlekovits Sándor v. b. t. t., Bóni gyártelep és mezőgazdasági r.-t., Barkóczi Izsó, Cornides-féle konzervgyár Igló, Georg Diamant Bécs, Emil Moritz Diamant Bécs, Egyesült kisvárdai kőolajipar r.-t., dr. Fleischmann Sándor, Fuchs Leó, Gelléri Mór, Gyömrői Manó, Humayer Béla, Klein és fia, Kosárpári r.-t. Szabadka, Kóbrák cipőgyár Vác, Lukács és Simon, dr. Rainik Béla, Rosenthal Henrik és Társa kairói cég, Schwarz Frigyes Bécs, Szirch Antal, Zollschan Henrik.

Mozgalom a borfogyasztási adó eltörlése érdekében. Szatmári tudósítónk értesít, hogy a borfogyasztási adó ellen Szatmárvármegyében nagyarányú mozgalom folyik. A szőlősgazdák országos egyesületének megbízásából Poszvek Nándor vette kezébe az ügyet s folyó hó 18-ára a vármegye mintegy 83 fontosabb szőlőtermelő helyén nagyarányú ülés lesz, hol az országos mozgalomhoz való csatlakozást fogja kimondani.

106 millió korona félévi deficit. A nehéz közgazdasági viszonyok az államháztartásban is éreztetik kedvezőtlen hatásukat, úgy, hogy az 1908. év első két negyedévéről szóló állampénztári kimutatások a múlt évinél kedvezőtlenebb képet festenek az állam pénzügyi helyzetéről. Kétségtelen, hogy ez a kedvezőtlen helyzet jórészt átmeneti jellegű, mindazonáltal nem lesz érdektelen annak ismertetése. E szerint az 1908. év első félévi államháztartási mérlege az előző négy esztendő első felének eredményeivel összehasonlítva, a következő volt:

	Bevétel	Kiadás	Többkiadás
1904	536,062.284	590,342.863	53,280.579
1905	507,632.465	607,449.200	99,816.744
1906	557,381.835	618,215.033	60,833.198
1907	632,710.797	660,341.543	27,630.746
1908	651,634.637	689,074.351	37,439.714

A 37 milliónyi félévi hiány azonban még jelentékenyen növekedik, ha számításba vesszük azt, hogy az idén kibocsátott magyar 4%-os koronajáradék eredményét is magában foglalja a kimutatás, amennyiben a 4%-os koronajáradék címén az idén 20,463.128 K bevételt tüntet fel a tavalyi 49,003.852 K kiadás ellenében, ami a mérleget még további 69,466.980 K-val teszi kedvezőtlenebbé, úgy, hogy a félévi deficit voltaképpen 106,906.694 K. De ettől eltekintve — írja a Hírel — az összehasonlítás a többi tételekre nézve is voltaképpen csak a tavalyi kimutatással szemben van helyén, mert az előző öt esztendő első felében, hosszabb-rövidebb ideig az ex-lex-állapot állott fenn. De az ex-lexnek még a tavalyi első félévre is volt visszahatása, amennyiben az 1906-ban visszatartott adók és illetékek egy részét csak a múlt év első felében fizették be. Ennek azután az a hatása volt, hogy tavaly az előző évhez képest 75 millió K-val emelkedtek a bevételek és bár a kiadások is szaporodtak 42 millió K-val, azért a félévi mérleg tavaly mégis 33 millióval kedvezőbb volt, mint az előző év első felében. Az idén azonban a már 1906 június 9-én véget ért ex-lexnek semmi hatása sem volt az állampénztárra és így az a körülmény, hogy a bevételek csak 19 millió K-val emelkedtek, ellenben a kiadások 39 millió K-val rosszabbodtak, már a kedvezőtlenebb gazdasági viszonyoknak egyrészt és másrészt az államgazdaság súlyosabb terheinek a következményei. Ez még jobban látni a részletes adatokból. Mindenekelőtt az a bevétel források, amelyeket az előző években az ex-lex apasztott, tavaly pedig duzzasztott, vagyis az egyenes adók, bélyeg- és jogilletékek az idei első normális félévben az előző öt esztendő megfelelő adataival összehasonlítva, a következő eredményeket adták:

	Egyenes adó	Bélyeg	Jogilleték
1903	81,244.304 K	17,269.952 K	24,882.655 K
1904	95,803.045	17,762.211	30,083.168
1905	65,002.021	18,825.746	22,648.846
1906	77,083.754	18,979.144	26,199.823
1907	111,088.712	21,045.767	30,029.797
1908	104,091.936	22,361.563	36,950.973

Az egyenes adóknál a tavalyi 34 millió K emelkedéssel szemben az idén 7 millió K apadást és a készpénzben fizetendő jogilletékeknek a múlt évi 13 millió K emelkedés ellenében közel 4 millió K apadást látunk, csakis a bélyegeknél van meg a normális emelkedés. A gazdasági fejlődésre egyébként mérvadó fogyasztási adók az idén nem szerepelhetnek az összehasonlításkor, minthogy az új szeszadó jelentékeny felemeléssel járt. Az állami vasgyárak a tavalyi 1.98 millió K-nyi hanyatlással szemben az idén ugyan 11.7 millió K-val többet jövedelmeztek, de a kiadások is majd ugyanennyivel, vagyis 10.89 millió koronával emelkedtek. Óriási eltérés mutatkozik az államvasutaknál, amelyeknél a bevételek csak 4.34 millió K-val emelkedtek a tavalyi 11.6 millió K-val szemben, ellenben a tisztán üzleti kiadások 21 millióval nagyobbodtak a múlt évi 13.3 millió K-val szemben, úgy, hogy az államvasutak jövedelmezősége az idén az első félévben 17.69 millióval volt kedvezőtlenebb, mint tavaly, amit jobbra a fizetési javítások okoztak.

Belgiumba való kivitelünk fejlesztése. Megbízható forrásból nyert értesüléseink szerint Fasting H. tekintélyes antwerpeni cég, a kereskedelmi múzeum tb. levelezője, amely már régóta összeköttetésben áll Magyarországgal, kizárólag magyar iparcikkek és nyerstermények bevezetésére és elhelyezésére külön magyar osztályt szervezett. Érdekltségünk a Belgiumba való kivitelre vonatkozólag bármilyen felvilágosításért vagy a kereskedelmi múzeum utján, vagy közvetlenül nevezett céghez fordulhat.

Új vicználs igazgatók. A zsitvavölgyi h. é. vasut r.-t. igazgatóságából kilépett Maishirn Péter és Simonyi Béla, bevásárolt Mailáth István és gróf Teleki Sándor. — A bácsodrogvármegyei h. é. vasutak r.-t. legutóbbi ülésén igazgatókká választották: Király Lajos, Mihalkovits Kornél és Szekula Gyula. Kilépett az igazgatóságából dr. Buday Pál. — A budapesti-tiszai h. é. vasutársaság is új igazgatókat választott gróf Benyovszky Sándor és Hofler Béla személyében. — A haraszt-ráczkevei h. é. vasutársaság igazgatóságából törölték Szende Lipót, bevásárolták Bródy Aladárt. — A karczag-tiszafüredi h. é. vasut dr. Heinrich Eleket bevásárolta az igazgatóságba. — A körmend-nemetújvári h. é. vasut r.-t. igazgatóságából kilépett Freund Ferenc, bevásárolták Herbst Géza. — A hontvármegyei h. é. vasut r.-t. igazgatóságából törölték Rudnay Bélát és bevásárolták dr. Rudán Amadét. — Az orosháza-szentes-csongrádi h. é. vasut r.-t. Latinovits Pált, dr. Mezei Sándort igazgatókká választotta. — A halas-bácsalmás-rigyiczai h. é. vasut r.-t. szintén új igazgatókat választott. Ezek: Vidakovits Balázs és Kovács Pál. — Gróf Teleki Sándort bevásárolta igazgatóságába a temesvár-buziási h. é. vasut r.-t. Maishirn Péter helyére, aki kilépett az igazgatóságából. — Ugyancsak Teleki Sándort bevásárolta a pápa-csomai h. é. is gróf Benyovszky Sándorral egyetemben. — Mig a kaposvár-mocsoládi h. é. vasut r.-t. Kacsokovics Lajost és Tolnay Kornélt és a szentlőrinc-szlatina-nasici h. é. Fischer Henriket és Kenfeli Istvánt választotta be az igazgatóságba. Ezeket a választásokat már a czégbíróság is feljegyezte.

Horvát pénzügyi részvénytársaság. A „Horvát kereskedelmi részvénytársaság”, amely 1895-ben 200,000 korona alaptőkével alakult, legközelebb felszámol. Az intézet a múlt évben olyan nagy veszteséget szenvedett, hogy kénytelen volt részvényeit 50 százalékra lebélyegeztetni. — A sziszeki hitelbank 1873-ban 400,000 korona alaptőkével kezdte meg működését. Az intézet hosszú ideig elég szépen virá-

zott, amíg Schlesinger Károly bécs-zágrábi fakereskedő czéggel nem jutott üzleti összeköttetésbe. Ez az összeköttetés olyan veszteségekkel járt, hogy az intézet kénytelen volt elhatározni a felszámolást. A sziszeki hitelbank ügyeit az első horvát takarékpénztár veszi át s annak sziszeki fiókjaként működik tovább a sziszeki hitelbank.

A kerülési parcellázás epilógusa. A kerülési és kisenői környéki gazdák között — de az egész ország magyarsága körében — igen nagy izgalmat keltett a Világossy-féle 7200 holdas birtok elárverése, melynek rendkívül érdekes lefolyásáról vasárnapi számunkban emlékeztünk meg. A vevő: „Telepítési és Hitelbank R.-T.” alakulása is tisztázva van már. Bizonyos ugyanis az, hogy ez nem más, mint a Világossynál érdekelt bankok szövetkezete, amely tényleg csak erre az árverésre alakult s az egész licitálási aktus így csak formalitás volt, mert hiszen a Leszámitoló-Bank és a Telepítési Bank képviselői csak ugyanegy érdekesoportot képviseltek, ennél fogva általános érdeklődéssel várják azt, vajjon Fehér József seprősi nagybirtokos valóban fog-e utóajánlatot tenni, mert a mostani árverésen aránylag igen olcsón kelt el a birtok. Utóajánlatra készülnek az oláhok is, amely részről, mint mindig, ezuttal is szeretnének támogatást indítani a magyar telepesek ellen. Az oláhok féktelen magyargyűlölete máris nyílt harcokat provokált, amelyek egy halottja és számos sebesültje van, de tartani lehet attól, hogy az oláhok provokáló viselkedése miatt újabb vérengzések is lesznek. A magyar telepesek között egyébként is óriási az elkéskedés, mert újból meg kell venniük parcelláikat. Az új tulajdonosok a parcellázást Lázár Zoárd képviselőre bízták, aki már nyilatkozott is ez ügyben, többek között a következőket mondván: A Telepítési Hitelbank Részvénytársaság nem más, mint az érdekelt összes pénzügyi által alakított részvénytársaság, melynek célja az, hogy az összes érdekelt bankok megkapják saját pénzüket egy fillér haszon nélkül és a birtokot reális alapon betelepítsék. Eppen ezért az eddigi kis holdankénti 500 korona árt leszállította 540 koronára. Az eddigi telepesek közül mindenkit meghagy az eddigi földjén, ha a vételár egyharmadát le tudja fizetni. A cél az, hogy minden telepest, aki megmenthető, megmentsünk, de egyúttal megszabaduljunk az oly elemektől, akik csak romboltak eddig Kerülőn, 30—40 hold föld egy évi hasznát zsebre vágják, de fizetni sem nem akartak, sem nem akarnak. Erre a munkára vállalkoztam az érdekelt bankok felkérésére, mert vállalkoznom is kellett. Segítséget az eddigi telepesek részére nem kaptam senkitől. Bár sok esetben tettem lépéseket a földmívelésügyi kormánytól a kerülési ügyben: ott oly merev elzárkózottságra találtam, mely mellett lehetetlennek tartottam és tartom azt a lehetőséget, hogy a kormány ezzel az ügygel komolyan is foglalkozzon. Mert a kormány részéről mindig annak tulajdonították és tulajdonítják a kerülési telepesek szomorú sorsát, hogy 300 magyar család spekulációk áldozata lett, holott az igazság az, hogy pénz nélkül nem lehet földet venni. A kormány pénz helyett jogvédelmet adott, ez azonban nem ér semmit. Amint látszik tehát, itt egy tisztára pénzügyi manőverről van szó. Eppen ezért félünk, hogy az oláhság mégis csak befészkelje magát ebbe a birtokba is, ha a kormány bele nem avatkozik a dologba.

Új hajóstársaság. Már jeleztük, hogy egy új osztrák-horvát hajóstársaság alakult. Ez a társaság működését „Francepani” hajójával már megkezdte, amely Fiume-, Besca- és Ponte között fog rendszeres járatokat végezni. Rövidesen elkészül a társaság „Quarnero” nevű hajója is, míg a harmadikat — amint értesülünk — már megrendelte a társaság. A vállalat szubvenziót kap Ausztriától. Igazgatóságának székhelye: Ponte, Veglia szigetén.

Fiume-Ravenna. A magyar-horvát gőzhajózási társaság új járatot indított Fiuméből—Ravennába. Ez a társaság harmadik olaszországi vonala. Az új

SZÉN, koks, briket, antracit összes gazdasági ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27. 75-26, Engros 164.

27701

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körut 78. szám.
Sürgőnyozim: ANTRACIT BUDAPEST

vonal — ar
rendezve —

Vetőmag
mivélségi
tízét felállít
sének és
mozdítása n
zónságnak i
sítése érde
már többbiz
dasági rend
termésere
lett csak a
jesztésével
nagy részben
tömagvak
mesítésére
oly különös
termelő kell
s sikerrel
és felszerelt
dik. E tere
eredmények
s e célra
el, amely i
sel foglalkoz
a tenyésztés
felmerülő na
felelő felszer
nyokat is v

Foszfor-
riumban Ko
rendelkezése
kettőig és d
volt Sze
a gyufagyár
töltése ügyé
tatta a kér
az érdekelt
minden egy
gyufák gyá
foszfortilalor
ez idő szeri
vezében 190
Értekezleten
át nyilvánít
natkozásokr
akkor a gy
Értekezleten
seikben, mel
ez esetben
az országna
nyiségei e
tincs, a sv

A bosz
parkamara
lesiti az é
nagy szemé
lán Brekáb
egyrésztől
felemben s
farab) a r
nató, másr
ben hiányz
őlszámolás
könyvébe a
(9—2) beté

Hajózá
nirre teszi.
nélyhajóár
évadra bes
Orsovára
Zimonyba
hogy az ár
a hajóforg
rendkívüli
désig besz
nichási sz
alacsony v
Domborig
lyam- és
telenti, ho
tőber 11-t
forgalom s

Az Ad
zösei közl
a Kolozsvá
Fiuméből

Angol,
KÉSZ
raháskodh
AS ország
má hama

vonal — amely szénre és áruforgalomra van be- rendezve — már megnyit.

Vetőmagtenyésztő-intézet. Darányi Ignác föld- mívelésügyi miniszter állami vetőmagtenyésztési in- tézet felállítását határozta el. A vetőmag termelése- nek és jóminőségű vetőmag terjesztésének elő- mozditása nemcsak a szakköröknek, de a gazdakö- zönségnek is régi kívánságát képezi, s ennek léte- sítése érdekében a gazdatársadalmi szervezetek is már több ízben tettek előterjesztéseket. A mai gaz- dasági rendszer mellett mutatkozó s ki nem elégitő terméseredmények a művelési módok javítása mel- lett csak a megfelelő jóminőségű vetőmagvak ter- jesztésével emelhetők, mert a termés eredménye nagyrésztben a vetőmagvak minőségétől függ. A ve- tőmagvak nemcsak rendszeres termelésére, de ne- mesítésére és tenyésztésére van szükség. Maga ez oly különös eljárásokat igényel, hogy ezt magán- termelői kellő utasítások nélkül vezetni nem képes s sikerrel csak úgy folytathatja, ha erre hivatott és felszerelt szakintézmény irányítására támaszko- dik. E téren, amint a külföldi példák is mutatják, eredmények csak a vetőmagtermelés szervezésével s e célra szolgáló intézmény létesítésével érhetők el, amely intézmény nemcsak a vetőmagtermelés- sel foglalkozó gazdák irányítását végzi, de egyúttal a tenyésztést és termelést felkarolja s az e téren felmerülő nagyobb tudományos készütséget és meg- felelő felszereléseket igénylő vizsgálatokat, tanulmá- nyokat is végez.

Foszfor-tilalom. A kereskedelemügyi miniszté- riumban Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter rendelkezése folytán ma délelőtt tizenegy órától kettőig és délután öt órától hétig terjedő értekezlet volt Szt. József államtitkár elnöklésével a gyufagyártásban a fehér, illetve sárga foszfor el- tiltása ügyében. Az értekezlet nagyon behatóan vi- tatta a kérdést, melyhez kivétel nélkül hozzászólt az érdekeltség minden képviselője, jelezve egyrészt minden egyes hazai gyufagyár helyzetét a foszfor- gyufák gyártása ügyében, másrészt az esetleges foszfortilalom hatását a magyar gyufaiparra, mely ez idő szerint 10 gyárral van képviselve és a me- nyekben 1907-ben 2500 munkás volt alkalmazva. Az értekezleten az érdekeltség egyhangulag azt az óha- lát nyilvánította, hogy ha az állam nemzetközi vo- natkozásoknál fogva a foszfor-tilalmat kimondaná, akkor a gyárakat kártalanítsa teljesen nagymérvű értékesítésként és támogassa újabb befekteté- seikben, melyeket az ipar maga nem bír el; de még ez esetben is figyelmeztették arra, hogy addig, míg az országnak svéd gyufagyártásra alkalmas fameny- nyiségei elegendő mennyiségben és minőségben nincs, a svéd gyufa gyártására áttérni nem lehet.

A boszniai szilva. A budapesti kereskedelmi- és parkamara hivatalos helyről vett közlés alapján ér- tesít az érdekelteket, hogy az ideai boszniai nagyszemű minőségű aszalt szilva teljes hiánya foly- tán Brekában szeptember 25-én ankét tartott, mely egyrésztől konstata, hogy az aszalt szilva-kereske- delemben szokásos áru (félkilónként 80—85 és 70—75 farab) a mostani idényben Boszniában nem talál- ható, másrésztől pedig a force majeure következté- ben hiányzó aszaltáru minőségek tekintetében egy felszámolási árat állapított meg. Ezen ankét jegyző- könyvébe a kamara irodájában a hivatalos órák alatt (9—2) betekintés nyerhető.

Hajózási ügyek. A Dunagőzhajózási társaság köz- nire teszi, hogy a Zimony és Orsova közötti sze- mélyhajózási utakat az alacsony vízállás miatt a folyó évadra beszünteti é. p.: Utolsó menet Zimonyból Orsovára október 12-én, utolsó menet Orsováról Zimonyba október 14-én. — Közölni teszi továbbá, hogy az árufelvétel Barcs állomáson, nemkülönben a hajóforgalom a Dráván Barcs és Eszék között a rendkívüli alacsony vízállás miatt további intézke- désig beszüntetett. — Jelenti továbbá, hogy a mihácsi személyszállító-hajók a mai naptól kezdve, alacsony vízállás miatt, a további intézkedésig, csak Domboriig közlekedhetnek. — A Magyar Királyi Fo- lyam- és Tengerhajózási R.-T. igazgatósága szintén jelenti, hogy Milanovác állomást kis víz miatt ok- tóber 11-től kezdve további intézkedésig az össz- forgalom számára megszünteti.

Az Adria magyar királyi tengerhajózási r.-t. gő- zősei közül a Szeged szombaton Fiuméből Rouenba, a Kolozsvár Fiuméből Londonba, a Lederer Sándor Fiuméből Valenciába, vasárnap a Mátyás Király

Marseilleből Fiuméba indult, a Tibor Fiuméből Rot- terdami, hétfőn a Szent László Marseilleből Fiuméba érkezett.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen- Intézete. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift
Telefon 102—89.

- Gyógytényezők:**
 - Elektromágneses gyógy-ítás.
 - Röntgen sugarakkal való kezelés.
 - Magas feszültségű áram- mal való kezelés (Arson- valisatio).
 - Kék fényvel való kezelés
 - Villamos hőfürdők (Elek- trotherm).
 - Villamos fényfürdők.
 - Villamos massage (Vib- ratio).
 - Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
 - Villamos vízfürdők.
 - Szilvasavas fürdők.
- Főbb javallatok:**
 - Általános idegesség (neu- raszthenia, hysteria.)
 - Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. —
 - Kezelés egész napon át — — Kívánatra prospektus.
- Ideggyengeségi állapotok**
 - Almatlanság.
 - Hűdések (Paralysis).
 - degfájdalmak, idegzsibák (Neuralgiák, Ischias).
 - Gerincvelő-sorvadás (Ta- bos.)
 - Szívbetegségek.
 - Véredényelmeszesedés.
 - Köszvény és csusz (Rheu- ma, huygasavas lerakódás- sok, izületi és csontba- jok.)
 - Székrekedés.
 - Anyagcserebajok. (Elhízás- czukorbetegség, vöröshemeralgia.)
 - Bőrbajok. Bőrvilásketeg
 - Hajbetegségek (Hajhullás- kopaszság.)
 - Aranyeres csomók.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 12-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánk időjárása nem változott. A hőmérsék- let a normális körül van és maximuma: Cskve- niczán, meg Verseczen 24 C°, minimuma: Árva- váralján, Debreczenben, meg Bofalun 1 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban változás nem várható.

Állomás	Legnyomás mm. 7.50 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmér- sellet	
						max	min.
A.-Szalatiná	75.1	6.3	NE	3	0	18	4
Ungvár	72.0	6.2	NE	1	0	19	6
Kőszár	74.3	6.7		1	0	18	6
Losoncz	72.9	3.8		3	0	20	2
Ogyalla	71.7	3.6	SE	1	0	22	2
Budapest	72.8	6.5		2	0	20	9
Hétfő	71.6	6.2		2	0	20	6
Keszthely	71.8	8.8		0	0	20	3
Pécs	72.3	8.3	N	2	0	20	8
Zágráb	71.7	9.7	NE	1	0	20	7
Fiume	69.4	13.7		1	1	22	10
Szeged	72.4	9.4	N	1	0	19	8
Temesvár	72.5	6.7	NE	1	0	19	6
Nagyvárad	0	0					
Kolozsvár	75.2	2.9		2	0	17	2
Nagyzeben	73.8	3.7	SE	1	0	17	4
Szatmár	—	7.7	E	1	0	18	5
Fer	—	6.4	N	1	0	19	1
Árvaváralja	—	3.2	NE	1	4	21	6
Selmeczbánya	—	10.8	NE	2	2	18	6
Komárom	—	6.5	NW	1	3	20	5
Magyar-Ovár	—	5.0	W	1	3	20	2
Sopron	—	4.2		0	0	23	3
Eszék	—	13.2		0	0	24	9
Csikserény	—	—		0	0	24	9
Debreczen	—	5.7		2	0	20	1
Kecskemét	—	6.8	NW	1	0	20	4
Orsháza	—	8.7	N	1	0	19	6
Arad	—	10.0	SE	1	0	20	9
Zombolya	—	5.1	E	1	0	20	4
Versecz	—	15.4	S	1	0	24	10
Orsova	—	6.6		0	0	20	6

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos: A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

GYÓGYITHATÓ A SÉRVEZ?

A kördíszel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bársony díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVEZAMBULATORIUM
szpecialista orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelet.
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári rektárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből márték szorint készítek: finom öltönyt... 21 forint... nagyon finom prima öltönyt 26.

Kivonat a hivatalos lapból!

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi mi- niszter Hatvani Béla helyettes-tanárt a szatmári ref. főgimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag, rendes tanárrá, Vermes Malvin okleveles tanítónót a makói állami gazdasági iskolához rendes szakta- nítónóvé, egyelőre ideiglenes minőségben, Kindea Mária okleveles tanítónót a plugovai (volt határör- vidéki) községi elemi iskolához rendes tanítónóvé, Hank Emília okleveles kisdudóvónót a nagyszabosi állami kisdudóvódáshoz kisdudóvónóvé, Bihari Karo- lin okleveles kisdudóvónót a felvinczi állami kis- dudóvódáshoz kisdudóvónóvé, Hábel Jolán okleveles kisdudóvónót a zernesti állami kisdudóvódáshoz kis- dudóvónóvé, Csizsér Gizella okleveles kisdudóvónót a rákosdi állami kisdudóvódáshoz kisdudóvónóvé; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott mi- niszterelnök a belényesi adóhivatalhoz Merényi Já- nos belényesi adóosztály adóhivatali ellenőrré vég- leges minőségben és a belényesi adóhivatalhoz Ni- kolics Miklós aradi adóhivatali gyakornokot adó- osztályt ideiglenes minőségben, Ninkovics Milán zimo- nyi fővármihatali segédosztályt államháztartás- vamtisztá, Balzer Rudolf zimonyi fővármihatali segéd- osztályt a sziszeki fővármihatalhoz ellenőrré és Ja- novic István mitroviczai vámgyakornokot a zimonyi fővármihatalhoz segédosztályt. Csapó Ferencz okle- veles gazdasz, darvasi lakost ideiglenes minőségű kataszteri becslobiztosi gyakornokká a kolozsvári kataszteri igazgatóságához; a kincstári jogügyi igaz- gató Radisics Elemér budapesti lakos, ügyvédjelöl- tet a budapesti kincstári jogügyi igazgatóság- hoz dijtalan fogalmazógyakornokká; az eszaki pénzügy- igazgatóság Kovacevic Mátyás tanítójelölt, valpovoi lakost fizetésnélküli adóhivatali gyakornokká a dja- kvói adóhivatalhoz nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi mi- niszter dr. Máté Lajos erzsébetvárosi állami főgim- náziumi rendes tanárt a budapesti III. kerületi ál- lami főgimnáziumhoz, Buzsigány György temesmi- kősi községi iskolai tanítót a deliblati községi isko- lához ugyanebben a minőségben, Szojka Janka tót- prónai állami óvónót a jasszenovai állami óvodához ugyanebben a minőségben, Bisitkovitsné Bódy Klára fényi állami óvónót a bakabányai állami óvodához ugyanebben a minőségben, Hosszu Emma zsbói ál- lami óvónót a kovásznai állami óvodához ugyan- ebben a minőségben áthelyezte.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kiskoru Schuh Béla budapesti lakos Sugára, kiskoru Kohn Jenő budapesti lakos Kertészre, Szólómajer Lajos János szatmárnémeti lakos Szatmárra, kiskoru Steiner Vilmos veszprémi lakos Székelyre, Slamen József luczatói lakos saját, valamint József, Ilona, Gyula, Béla és Géza nevű kiskoru gyermekei Sza- badira, Rosenfeld Jenő aradi lakos Rónára, kiskoru Sucha Lajos lévai lakos Alpárra, kiskoru Stoll Ist- ván székesfehérvári lakos Sziklaira, kiskoru Schwarz Ida, Béla és Rózsika székesfehérvári lakosok Sző- kére, Sámán Péter szeremei lakos Sármanyra, kis- koru Kohn Ede (Aron) ruszti lakos Magyarra, kis- koru Fraszty Károly budapesti lakos Faludira, kis- koru Wetting (Veldin) János somogyiszentimrei la- kos Vágvölgyre, Schwarz Gyula alpári lakos Sze- göre, Sneider Rudolf Imre dragomérfalvi lakos So- mogyira, Vratariich Antal gattálai lakos Kérre, Ku- kos József budapesti lakos saját, valamint kiskoru József nevű fia Kállaira, kiskoru Friedmann Sándor kalocsai lakos Fodorra, kiskoru Gärtner Henrik és János somogyvári lakosok Kertészre, Maybóhm Ka- roly budapesti lakos Majorosra, kiskoru Mittermann Ignác székelyhídi lakos Székelyre, Tichy György borosjenői lakos saját, valamint örökfoglaltott kis- koru gyermeke Ferencz, kiskoru Foltmann Rozália, Lajos, György, Anna nevű természetes gyermekei, egy Tichy János és Ilona nevű kiskoru gyermekei Tündérligetire, Praesko Anna, Praesko János, Praesko Erzsébet budapesti lakosok, valamint kis- koru Praesko Rezső, Ferencz, András, Ilona és Emil Lázárra, kiskoru Steinberger Izidor benei lakos Székelyre, kiskoru Szattler László győri lakos Ha- vasra, Habrohr Manó budapesti lakos saját, vala- mint Gergely György nevű kiskoru fia Hetényire, kiskoru Szlovák Margit váczrátóti lakos Szepesire, Bájut József budapesti lakos Bálintára, kiskoru Schwarz Ferencz és kiskoru Schwarz Gyula solt- vadkerti lakosok Székelyre, kiskoru Stefn Károly, sepsiszentgyörgyi lakos Vasra, kiskoru Seligman An- tal budapesti lakos Szemerére, Kohn Sándor czeg- lédí lakos Czeglédire, Schlesinger Károly alsóden- vái lakos Ácsra, Silberknopf Henrik kartali lakos Szücsre, kiskoru Weisz Imre és Pál kiskunmajsi lakosok Vetőre, Streifer Márton vállusi lakos és Pé- ter nevű gyermeke Szalaira, Mailinger Sándor vál- lusi lakos és Lajos nevű kiskoru gyermeke Ká- rolyra, Mailinger Kálmán vállusi lakos Ácsra, kis- koru Burka Emil budapesti lakos Bárdosira és Pat- zauer Zsigmond budapesti lakos családí nevének Petrire kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A szentgotthárdi járásbírósnál jegyzői, a zágrábi állampénztárnál pénztári segéd- tisztai, a marosúvári főbányahivatal mellé rendelt számvevőségél pénzügyi számgyakornoki, az ung- vári pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügy- öri főjegyzői állásra 2 hét; a soproni feyintézet- nél díjnoki állásra 3 hét alatt lehet beadni a pályá- zati kérvényeket.

Magyar-nicza 6. az emeleti te. mekben. 21—26 frt Budapest, IV., (Belváros) Magyar-nicza 6. az emeleti te. mekben. 21—26 frt

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, október 12.

A készáru piacra mérsékelt kínálattal szemben a máhok ma tartózkodóak voltak ugyan, különösen az üzleti idő kezdetén csak nagyon huzódva vásároltak, de azért mégis jobb árakat fizettek, mint szombaton. A forgalom nagyon kisarányu maradt, mindössze alig 14.000 mm. buza kelt el, a szombatiaknál 10 fillérrel drágább árakon. A drágább eladási ár 25 korona volt 85 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 20.80 korona, 74 kilós pestvidéki őszkös búzáért. A határidőpiacon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor szilárdan és a szombati zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán egyre fokozódó vételkedvre meglehetősen élénk forgalom mellett mérsékeltén még tovább emelkedtek, utóbb azonban nyereségi realizálásokra kissé gyengültek az árfolyamok. A szombat esti zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 14 fillérrel, az áprilisi buza 6 fillérrel, az októberi zab 2 fillérrel javította az árfolyamát, míg az áprilisi zab 6 fillérrel és a májusi tengeri 2 fillérrel gyengült.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	23.85-23.80	79	23.85-24.35
"	76	23.85-23.80	80	24.15-24.70
"	77	23.85-23.85	81	24.25-24.60
"	78	23.75-24.10	82	---
Fehérmegyei uj	75	---	79	23.85-23.10
"	76	23.15-23.60	80	23.85-24.30
"	77	23.45-23.75	81	---
"	78	23.55-23.90	82	---
Pestvidéki uj	74	---	78	23.55-23.90
"	75	---	79	23.75-24.10
"	76	23.15-23.65	80	23.85-24.30
"	77	23.45-23.75	81	---
Bánsági uj	74	---	78	23.75-24.10
"	75	---	79	23.85-24.30
"	76	23.25-23.80	80	23.05-24.55
"	77	23.65-23.85	81	24.15-24.60
Bácskai uj	74	---	78	23.75-24.10
"	75	---	79	23.85-24.35
"	76	23.25-23.80	80	24.05-24.55
"	77	23.65-23.85	81	---
Rozs I.-rendű uj	---	---	---	19.40-19.55
" középminőségű uj	---	---	---	19.20-19.35
Árpa takarmány I.-rendű	---	---	---	15.85-16.---
" II.-rendű	---	---	---	15.50-15.75
Köles	---	---	---	12.---
Zab I.-rendű	---	---	---	16.70-17.---
" II.-rendű	---	---	---	16.30-16.60
Tengeri belföldi uj	---	---	---	17.70-18.00
Repce: Káposztarepce	---	---	---	---

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 80 kg. 24.75 korona, 200 mm. 80 kg. 24.75 korona, 300 mm. 80 kg. 24.80 korona, 300 mm. 80 kg. 24.80 korona, 100 mm. 80 kg. 24.60 korona, 500 mm. 80 kg. 24.40 korona, felső, 800 mm. 79.5 kg. 24.75 korona, 100 mm. 79.5 kg. 24.50 korona, 200 mm. 79.5 kg. 24.50 korona, 500 mm. 79.5 kg. 24.40 korona felső, 100 mm. 79 kg. 24.60 korona, 100 mm. 78.5 kg. 24.30 korona felső, 100 mm. 78.5 kg. 24.50 korona felső, 100 mm. 78.5 kg. 24.60 korona felső, 100 mm. 77.5 kg. 23.80 korona, 100 mm. 77 kg. 24.--- korona, 100 mm. 77.5 kg. 23.40 korona felső kevert, 100 mm. 77 kg. 21.40 korona felső ős-

kös, 100 mm. 77 kg. 23.80 korona, 100 mm. 77 kg. 23.90 korona, 100 mm. 76 kg. 23.80 korona.

Pestvidéki: 100 mm. 79.5 kg. 24.50 korona, 200 mm. 79.5 kg. 24.50 korona, 200 mm. 79 kg. 24.20 korona, 450 mm. 77 kg. 21.60 korona, 100 mm. 77 kg. 21.60 korona, 100 mm. 75 kg. 22.15 korona, 100 mm. 75 kg. 22.15 korona, 100 mm. 74 kg. 20.80 korona, mind őszkös.

Bihari: 200 mm. 79 kg. 24.30 korona. Felsőmagyarországi: 100 mm. 80 kg. 24.20 korona, 600 mm. 79 kg. 24.20 korona, 350 mm. 79 kg. 24.25 korona, 200 mm. 78 kg. 23.90 korona, 100 mm. 77.5 kg. 22.80 korona őszkös.

Bácskai: 1600 mm. 77.6 kg. 24.20 korona, 600 mm. 77 kg. 24.--- korona.

Fehérmegyei: 440 mm. 78 kg. 24.10 korona őszkös, 100 mm. 77 kg. 23.80 korona.

Bánsági: 1200 mm. 81 kg. 25.--- korona, 900 mm. 80.5 kg. 25.--- korona.

Szerémségi: 100 mm. 81 kg. 24.70 korona.

Rozs. 300 mm. 19.25 korona kp. par., 200 mm. 19.25 korona kp. par., 200 mm. 19.25 korona, ab hajó.

Zab. 100 mm. 16.90 korona, 100 mm. 16.75 korona, 100 mm. 17.--- korona, 150 mm. 17.--- korona. Árpa. 275 mm. 15.55 korona ab hajó.

A határidőpiacon kötötték:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. októberre 11.80, 11.87, 11.85.
Buza 1909. áprilisra 12.10, 12.08, 12.13, 12.10.
Rozs 1908. októberre 9.82, 9.78, 9.87.
Zab 1908. októberre 8.23, 8.30.
Tengeri 1909 májusra 7.44, 7.45, 7.42, 7.46.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1908. októberi buza 11.85-11.86
1909. áprilisi buza 12.10-12.11
1908. októberi rozs 9.80-9.81
1908. októberi zab 8.33-8.34
1909. májusi tengeri 7.43-7.44

Budapesti gabonaforgalom.

1908. október 9-től október 11-ig.

	Érkezett:	Elszállított:
Buza	35775	---
Rozs	4102	1098
Árpa	4740	407
Zab	7671	11369
Tengeri	198	760
Liszt	309	19895
Korpa	---	3079

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai lefolyásáról közgazdasági rovatunkban számolunk be. Az üzlet így fejlődött:

Előőzsde.

Előőzsde szilárd.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 638.50-631.--- Magyar hitelrészvény 740.75-741.75. Osztrák-magyar államvasut 637.50-636.---. Rimamurányi vasmű 555.50-557.50. Magyar leszámítoló bank 481.50-480.50. Jelzálogbank 431.---431.50. Közúti vaspálya 554.50-553.---. 5%-os orosz kölcsön 95.30.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde nyugodt, tartott.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 630.25-631.75. Magyar hitelrészvény 739.50-741.---. Osztrák-magyar államvasut 636.50-636.75. Rimamurányi vasmű 555.50-557.---. Magyar leszámítoló bank 480.25-481.---. Jelzálogbank 429.50-431.---. Közúti vaspálya 550.50-553.---. Városi villamos vasut 262.---263.75. Magyar koronajáradék 91.80-91.80. 5%-os orosz kölcsön 95.40-95.50.

A helyi értékek piaca javult. Kötötték: Kereskedelmi bank 3370.---. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 585.---587.---.

Utőőzsde.

Az utőőzsdén bécsi vásárlások, valamint helyi fedezések nyomán élénk üzlet mellett szilárd irányzat uralkodott. A forgalomba került értékek árfolyamaj 2-3 koronával javultak s végül záródott: Osztrák hitel 634.50. Magyar hitel 741.75. 4 százalékos magyar koronajáradék 91.92.5 Rimamurányi 557.75. Államvasut 687.75.

BÉCSI GABONAT

Bécs, október 12. (Tudósítónk jelentése.) Az e heti forgalom a terménypiacon szilárd irányzattal kezdődött. A kínálat tartózkodóan viselkedett és az árakat az eladók újabban emelték. Buzában és rozsban 5 fillért tett ki a drágítás, zabban ugyanennyit, míg tengeri nyugodt irányzat mellett változatlan áron maradt. A konzum ilyen körülmények között nem mutatott hajlandóságot vásárlásra. Nagyon szilárd volt árpa irányzata, amelyben hasonlóképpen magas árkövetelések miatt nagyon csekély volt a forgalom.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.55-12.95 korona, marosi 12.35-12.75 kor., bánáti 12.35-12.75 korona, tőtfelvidéki 11.95-12.35 korona, mosoni --- korona, új déli vasuti 12.05-12.35, marchfeldi 11.75-12.20 korona.

Uj-rozs: tőtfelvidéki 10.---10.20 korona, csepeli 9.95-10.15 kor., pestmegyei 10.---10.25, déli vasuti 9.95-10.20 korona, különféle magyar 9.95-10.20 kor., osztrák 10.05-10.25 korona.

Árpa: morvaországi 9.20-10.60 kor., marchfeldi 8.70-9.30 kor., bécsvidéki 9.---9.70 kor., tőtfelvidéki 7.90-10.--- kor., csepeli 7.80-8.70, győri --- kor., déli vasuti 8.40-9.65 kor., tiszavidéki 7.60-8.50 kor., északmagyarországi 7.60-9.40 kor., középduнай állomások 8.30-9.--- korona.

Magyar tengeri: régi 9.10-9.30, új --- kor., --- korona, cinquantin 10.---10.20, új --- korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.50-9.20 kor., közepes --- kor., elsőrendű --- kor., válogatott 9.10-9.50 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai --- korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, október 12. A szerb szkupstina háborúellenes határozata, valamint Ausztria-Magyarország politikai céljainak kifejtése a mai előőzsdét határozottan szilárd magatartásra bírta. Ismét nagy visszavásárlások történtek, melyek élénk forgalomnál nagy árfolyamemelkedéseket vontak maguk után. Különösen a forgalom kezdetén igen élénken lépett előtérbe a kínálat és a vezető értékek árfolyama gyorsan emelkedett. Hitelrészvény 8, Államvasuti részvény 9, Alpesi bányarészvény 14 korona emelkedéssel indult és egyidejűleg a helyi bankok részvényei, Orosz járadék és Török sorsjegyek is tetemesen javultak. Az első vásárlások után az üzleti tevékenység szűkebb körre szorult össze, de az árfolyamok kezdetben elért emelkedésüket megtartották. Az előőzsde irányzata zárlatáig barátságos maradt. Magyar jelzálog, Prágai vasművek és Fegyvergyári részvények is javultak. Magyar koronajáradék ¼ százalékkal emelkedett. A déli tőzsde barátságos irányzattal indult. A vezető értékek árfolyam-emelkedésüket később is megtartották, de a forgalom szűkebb keretben mozgott.

11 óraker: zárulnak

Osztrák hitel. 631.75. Magyar hitel. 740.--- Länderbank 434.---, Államvasut 686.50.---

HETI MŰSOR.

Oktober	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Uránia	Várszínház
14 Szerda	A társadalom támaszai	---	Tatárjárás	A hollandi lány	Szíriusz.	Bűn és bűnhődés	---
15 Csütörtök	Romeo és Julia	Manon Lescaut	Viraszt a szerelem	A hollandi lány	A szerencse fia	Bűn és bűnhődés	Szerelem játéka
16 Péntek	Francillon.	---	Kutya van a kertben	A hollandi lány	Szíriusz.	Bűn és bűnhődés	---
17 Szombat	Ahol unatkoznak	Zsidónő	Viraszt a szerelem	A hollandi lány	Szíriusz.	---	---
18 Vasárnap d. u. este	Stuar Maria Az elnémult harangok	Nürnbergi mesterdalnok.	Kutya van a kertben Tatárjárás	Janos vitéz A hollandi lány	Sasztia A nagymama	---	---

Elbavölgyi v
Alpesi bányá
Májusi járadé
Orosz értéke
márka 117.60

1 óraker

Osztrák
Länderbank 4
687.50, Angl
Déli vasut 12
részvény 657
koronajáradék
márka 117.58
murányi 555.
utak ---. S
pafi petroleum

Bécs, okt
4-2 százalékos
osztrák arany
151.75, Osztrák
bankrészvény
Osztrák-magyar
Dunagőzhajó
Cs. k. arany (v
Lloyd 422.---4
koronajáradék
trák hitelinté
545.---, Osztrák
gyar államvas
Alpesi részvény
doni váltóár 2
jezy 179.25. Ig

Bécs, okt
4 százalékos a
kölcs. sorsjegy
738.---, Magyar
Rimamurányi
Adria hajózási
ronajáradék 90
kötv. 91.---,
Kassa-Oderber
zálogbank 423.

KÜL

Berlin, okt
Hítkai helyzet m
hegy háborus
a hangulat hatá

Buza

tiszavidéki	u
"	u
fehérmegyei	u
"	u
pestvidéki	u
"	u
bánsági	u
"	u
bácskai	u
"	u
"	u

Egyéb

Rozs	elsőrendű
"	középre
Árpa	takarmány
"	sörtöző
Zab	elsőrendű
"	középre
Tengeri magyar	---
Repce	káposzta

Burgony

Dunántul ...
Felsőmagyarorszá
Nyuszi ...
Erdélyi ...
Pesti ...

Különféle

termények
dunántul ...
ezek ...
szilva készáru
szilva készáru
heremag ...

Elbavölgyi vasut... Déli vasut 122.25... Alpesi bányatársulat 657.50. Rimamurányi 555.50

1 órákor jegyeztek: Osztrák hitel 631.75, Magyar hitel 740... Landerbank 433.50, Unio-bank 547...

Bécs, október 12. (Osztrák értékek zárlata) 4 1/2 százalékos papír-járadék 95.70, 4 százalékos osztrák arany járadék 115...

Bécs, október 12. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.40, Tiszai és szeg. köles. sorsjegy 140.52, Magyar hitelbank részvény 738...

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE

Berlin, október 12. (Értéktözsde.) Habár a politikai helyzet még nem elég tisztult, mégis az a tény, hogy háborus bonyodalmak aligha fognak beállani, a hangulat határozott megszilárdulásához vezetett,

aminek következtében a vezető értékekben igen szilárd felfelé menő irányza nyilvánult meg. Különösen a szerb skuptina megfontolt magatartása gyakorolt megnyugtató hatást.

Zárlatok jegyeztetik: 4 1/2 százalékos papír-járadék... 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.20, osztrák hitelrészvény 198.59...

Frankfurt, (Zárlat.) október 12. 4 1/2 százalékos papír-járadék... 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.60, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.20...

Hamburg, (Zárlat) október 12. 4 1/2 százalékos ezüstjéradék 98.50, 186 sorsjegy 152.75, Déli vasut

23.75, 4 százalékos aranyjáradék 96.90, Osztrák hitelrészvény 198.70, Osztrák-magyar államvasut 146.50, Olasz járadék 101.90, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 91.80, Nyugodt.

London, október 12. Angol consol 84 3/4. Páris, okt. 12. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.27, Osztr. aranyjáradék 97.50, Magyar aranyjáradék 93.70, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 515...

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Juhvásár

Budapest, október 12. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 3122 darab juhot. Arjegyzések: elsőrendű ürt 45-46 fillér kgr.-ként, vagy 38-40 korona páronként...

Table with columns: Buza, Egyéb gabonaneműek, Burgonya, Különféle termények. Rows include various grain types and prices.

Table with columns: Pénz, Aru. Rows include financial data, bank interest rates, and exchange rates.

Table with columns: Pénz, Aru. Rows include financial data, bank interest rates, and exchange rates.

Bécsi vágómarhavásár.

St.-Marx, október 12. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A központi vásárcsarnokban ma megtartott marhavásáron felhajtott 2397 darab magyar, 258 drb galicziai, — drb bukovinai, 1251 darab németországi.

Jegyzések kilogrammonként élősúlyban: Magyar hizóökök I-ső minőségű 76—84 fillér, kivételesen 84—85 fillér, II. minőségű 70—74 fillér, III. min. 54—68 fillér, kivét. — fillér, galicziai hizóökök I-ső minőségű 96 — fillér, II. minőségű 82—86 fillér, III. minőségű 68—80 német hizóökök I. min. 96 94 fillér, kivételesen 96—101 fillér, II. min. 76 85 fillér, III. minőségű 70—75 fillér, legelő ökök 50—76 fillér, parasztökök — fill., bika 54—72 korona, kivétel. 74—78 korona, tehén 52—76 korona, bivaly 34—70 korona, 100 kilogrammonként, a fogyasztási adóval együtt.

Bécsi sertésvásár.

Bécs, október 12-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A hoinapi sertésvásárra az eddigi bejelentések és kirakások alapján 18600 hizott és 7000 fiatal sertés felhajtását várják.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, október 12-én. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogrammig ferjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 122—123 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 123—124 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 124—126 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig.

Sertésjétszám: 1908. évi október 9. napján volt készlet 34180 drb., 1908. október hó 10-én felhajtott 212 darab, 1908. október 10-én elszállított 499 darab, 1908 október 12. napjára maradt készletben 33893 drb. A hizott sertéstízet irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, okt. 12. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1164 darab sertés, 13 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés. — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 637 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1791 darab sertés, 13 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 1191 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 600 drb sertés, 13 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül élősúlyban 98—104 fillér, ételsúlylevonással — fillér, II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr-ig, 94—96 fillér, ételsúlylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsúlylevonással 120—128 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással 118—128 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással

118—128 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig. — fillérig, ételsúlylevonással — fillér. Belföldi süldő — fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, élősúlyban értendő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

VIZÁLLAS.

m é t e r		m é t e r	
okt. 12. okt. 10.		okt. 12. okt. 10.	
Ian	Sikárding 0.58 0.64	Tisza	M.-Szegei 0.07 0.04
Duna	Pannau 1.43 1.51	Tolnácsi	0.20 0.10
	Lámz 1.17 1.10	V.-Nagyony 0.84 0.82	
	Bécs 1.26 1.20	Tokaj 0.46 0.40	
	Pozsony 0.54 0.63	Tizsalföld 0.70 0.59	
	Komárom 1.46 1.66	Szolnok 0.72 0.12	
	Budapest 0.88 0.98	Csongrád 1.49 1.29	
	Paks 0.68 0.28	Szeged 1.— 0.60	
	Mohács 1.08 1.15	T.-Eöcs 0.82 0.68	
	Gombos 1.40 0.—	Titel 0.08 0.81	
	Uvidék 0.87 1.—	Hód 1.20 1.18	
	Pancsova 0.08 0.05	Bártha 0.50 0.57	
	Órsova 0.77 0.86	Rodrog Ladomca 0.12 0.36	
Hörva	Morvajalu 0.— 0.16	Sajó Zabolca 0.04 0.07	
Vág	Szabolca 0.01 0.03	Hernád H.-Németi 0.83 0.80	
	Trencsén 0.81 0.84	Berecnyó Margitfa 0.28 0.32	
Rába	Szered 0.50 0.50	B.-Uffalu 0.26 0.28	
	Sz.-Göthárd 0.22 0.21	Causca 0.39 0.37	
	Sárvár 1.32 1.39	N.-Vásád 0.16 0.16	
	Győr 1.16 0.—	Békényes 0.40 0.38	
Dráva	Vereud 0.76 0.73	Tenke 0.26 0.26	
	Zákány 0.87 0.84	Gurehona 0.62 0.62	
	Barcs 0.84 0.88	Rorosjandó 0.40 0.56	
	Eszék 0.26 0.18	Ráké 0.73 0.64	
Hara	M.-Szerdah. 0.16 0.16	Gyoma 0.60 0.—	
Száva	Zászló 1.16 1.14	Gy.-Fehérvár 0.— 0.—	
	Szécsk 0.— 0.35	Branyicska 0.— 0.—	
	Mitrovicza 0.— 0.54	Soborsán 1.46 1.44	
	Décs 0.14 0.12	Arad 0.28 0.54	
	Szatmár 0.— 0.44	Makó 0.40 0.46	
Kraszna	N.-Máltény 0.06 0.07	K.-Kostály 0.36 0.40	
Latorca	Munkács 0.05 0.08	Kisréti 1.19 1.08	
Laboreca	Homonna 0.— 0.—	Kisgyőr 1.01 1.10	
Ung	Pereseny 0.— 0.—	ecsereti	

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

BIZTOS
gyógyulást keresőknek
kik bármily
nemi betegségben szenvednek.

minimálisan és hólyagbajok, húgyvezetékzavarok, veseelégtelenség, éjjeli magömlések, sebök és bajakores bántalmak (syphilis, az öntetkezés utóhatásait feloldó kórokozók, korai fertőzések, bármily bőrkülsőek stb. nőknél fehérfehérítés, méh bajok, alapos, gyors és gyökeres gyógyításra szigorúan tudományos és lelkiismeretes gyógymodorjánál fogva legjobb ajánlják

DR. GARAI ANTAL

v. az. és kir. osztály főorvos országos kór- és a legnépszerűbb és óvó lemmáló rendelés intézetét

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült húgyvese és hólyag bajok vizsgálata villamos húgyvizeléstől segítségével.

Videktelek levelekre kimerülő választ és szakorvosi tanácsot nyújtok, gyógyszerrel gondoskodva lez. Titoktartás biztosított.

Nőknek külön váróterem.

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, HÁZAJÁNDÉK-TÁRGYAK
A
LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-és MŰRÁS-
üzletében szereshetők be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK.
ÉRJEGYZÉK 20 000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes Sósorszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszter, igen számos esetben kitünő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka
közkedvelt ital.

Radial Elixir
kitünő gyomorkeserü páratlan hatásu!

Gyártja:
az Alföldi Cognacgyár r.-társaság

KECSKEMETEN.

Mindenütt kapható!
Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

K
Erre
Hol m
Tanyá
Szület
Erdők
Határ
Bepill
S haz
Ami i
Magu
Magu
Vértar
Mert
Elő na
Mert
Hogy
Mert
Ahol
Hol e
Egysz
(Balleri
halt meg
hires olasz
kes epizód
„Gazetta d
tavaszán a
amely szin
áldozata. A
érkezett, a
vános gyás
jelül egyel
napra a P
nem tudták
rendőrségre
nak fel a l
szony vára
reá, mert c
Látog
és nem tu
a szándék
teljesen bi
kodás és l
Mit akart
jemet és n
Az eg
Monk a n
beszél, n
tenne jele
külsje és
s alá járk
gyöngyöz
— Te
folytatta a
egészen e
ez a dolog
nek fogod
hallgatsz
rejtély né
nek mego
oda adnár
óráig még
el az öreg
fogod érte
ettől a ké
olyan hig
amennyire
fog függ
rajtam seg
én, aki b
a képsé
ahol más

KÜLÖNFÉLÉK.

Hazugság völgye.

Erre van, erre van a hazugság völgye,
Hol minden igazat a gázság tör le;
Tanyája itt van a képmutatásnak,
Születendő jónak előre sirt ásnak.

Erdősokszoruzta hegyek állnak rendre
Határán őrszemként, mik e bünverembe
Bepillantani nem engednek másnak
S hazug hír megy ki csak róla a világnak.

Ami itt történik, magunknak történik,
Magunk adjuk meg a savát-borsát végig;
Magunk is eszszük meg s kik elhullnak tőle,
Vértanukként térnek örök pihenőre.

Mert temetni tudunk nagyszerű pompával;
Élő nagyunk nincsen, halott egypár száz van,
Mert senki se biztos, amíg élő nagyság,
Hogy máról-holnapra mily mélyre buktatják.

Mert erre van, erre a hazugság völgye,
Ahol egy Messiást ezer Judás tör le;
Hol eladnak mindent, mi eladható van —
Egyszerre két Jézust egy judási csókkal!

Honthy István.

(Ballerina és politika.) Néhány nappal ezelőtt halt meg Milanóban Ernesta Wuthier, az egykori híres olasz ballerina, akinek életéből néhány érdekes epizódot beszél most el Carlo D'Ormeville a „Gazetta di Teatri“-ban. Ernestina Wuthier 1861. tavaszán a római Politeama Albertiben tánczolt, amely színház néhány évvel utóbb tűzvésznek lett áldozata. Amikor Cavour halálának híre Rómába érkezett, a liberális bizottság elhatározta, hogy nyilvános gyászünnepséget rendez a városban. A gyász jeléül egyebek között elhatározták, hogy három napra a Politeama Albertit is bezárják. Csak azt nem tudták, hogy a bizalmatlan és gyanakvó pápai rendőrségre való tekintettel milyen ürügyet hozzanak fel a bezáráshoz. Wuthier kisaszony váratlan megbetegedése elég ok lett volna rá, mert ő nélküle nem lehetett előadást tartani.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Írta: FRED. VILLER.

40

Látogatása kellemetlen hatással volt reám és nem tudtam tisztába jönni, tulajdonképpen mi a szándéka? Hogy tanuskodni akar, ebben már teljesen bizonyos voltam, minden egyéb alakoskodás és képmutatás volt. De mi volt a célja? Mit akart ezzel elérni? Akkor törtem rajta a fejemet és még most is teszem.

Az egész hosszú elbeszélés alatt megőrizte Monk a nyugalmát; egyszerűen, szenvtelenül beszélt, mintha csak valami szolgálati ügyben tenne jelentést. Most azonban megváltozott a külseje és a viselkedése. Nyugtalanul kezdett fel s alá járkalni a szobában, mialatt az izzadság gyöngyözőtt a homlokáról.

— Te esodálkozva nézel reám, Fredrick, — folytatta aztán. — Mindazok után, amit hallottál, egészen egyszerűnek, érthetőnek látszik előtted ez a dolog. Még sokkal tisztábbnak és érthetőbbnek fogod látni, ha néhány percig még meghallgatsz és nem fogod tudni megérteni, mért rejtély nékem ez az eset. Igen, egy rejtély, melynek megoldásáért a fél, sőt az egész életemet oda adnám. De várj csak egy kissé! Ha egy fél-óraig még beszéllek, te fogod kérdezni: Ki lopta el az öreg Frick gyémántját? És egyuttal meg fogod érteni, hogy ama naptól kezdve a sorsom ettől a kérdéstől függ mind a mai napig. De én olyan higgadtan és pártatlanul fogom folytatni, amennyire csak képes vagyok erre. Eppen ettől fog függni, vajjon te, vagy más valaki képes rajtam segíteni, mert én nem vagyok erre képes, én, aki büszke voltam az éles eszemre és arra a képességre, hogy titkokat tudok megírni, ahol más már semmi kiutat nem tudott! — Nem,

Igen ám, de amikor mindenki tudta, hogy a kisaszony egészséges, mint a makk!

„Ekkor néhány barátommal — írja D'Ormeville — elmentünk Wuthierhez és előadtuk neki, hogy miről van szó. Ő azonnal kész volt a bizottság óhájának eleget tenni. De hogy fogjanak hozzá? Betegséget tetessen? Erre gondolni sem lehetett. A pápai kormány azonnal orvosokat küldött volna hozzá és a család kiderülése esetén keményen megbüntették volna.

— Váriatok csak egy kissé — mondta a ballerina — mindiárt eszembe jut valami. Menjete el impresszióimhoz és mondjátok meg neki, hogy vonja be a programot, mert én nem tánczolhatok.

— És mit mondjunk neki, hogy miért nem tudsz táncolni?

— Ezt bizátok csak rám! Biztosítok benneket, hogy a színház három napra zárva lesz!

Amikor aztán Wuthier hirtelen megbetegedésének híre ment, az orvosok azonnal elsiettek a csilag lakására, ahol a tánczosnő egy chaise-longueon feküdt és lába erősen be volt pólyázva.

— Miért nem akar táncolni? — kérdezték tőle az orvosok kórusban.

— Hiszen akarok, de nem tudok. A lábam ujján egy hatalmas karczolás van, amely miatt nem tudok táncolni. Szegény impressziómat nagyon sajnálom!

— Lássuk csak azt a karczolást! — mondta az orvos.

Azzal óvatosan leoldotta a művésznő lábáról a köteléket és csakhamar kitiint, hogy a tánczosnő igazat mondott: a jobb lába ujján tényleg nagy karczolás látszott és a kötelék véres volt. Ilyen módon a liberális bizottság óhaja teljesült és a színház három napig zárva maradt. Negyednapra a diva meggyógyult és újra megjelent a színpadon, ahol óriási diadallal fogadták.

Amikor kilépett a színpadra, valóságos babékoszoruos lepte el. Némely babékoszoron fehér, másokon piros szalagok voltak. A tánczosnő azonnal megértette a helyzetet; felvett néhány koszorut, a karjára tűzte olyan módon, hogy a zöld babérolevelek a fehér és piros szalagokkal együtt az olasz nemzeti színt mutatták.

Ebben a pillanatban a közönség lelkesedése nem ismert határt. Még forradalmi izű kiáltások is hangoztak a nézőtérről. Az egyik páholyban egy csoport zuav-tiszt foglalt helyet. Egyszerre az egyik tiszt egy lilomcsokrot — a reakció szimbólumát — dobott a tánczosnő lábái elé. Wuthier látta a csokrot, de úgy tett, mintha nem venné észre és amikor kissé

előbbre jött, hogy köszönetet mondjon a közönségnek, a lába hegyével ügyesen, de „véletlenül“ a sarokba lökte a lilomcsokrot. Ekkor a közönség lelkesedése tetőpontra hágott. Az izgatottság akkora volt, hogy lázadás kitörésétől lehetett tartani. Nem sokára pápai rendőrök jelentek meg a színpadon és felszólították a közönséget, hogy azonnal hagyják el a színházat. Utána aztán bezárták a színházat és nem is nyitották ki többé abban a szezonban.

(Opiumszívás.) Érdekes, hogy az opiumélvező mint szívja magába ezt a szert. A kínai előveszi pipáját, mely kissé elüt a dohányzásra használt pipától. A pipafej hosszú bambuszcső végére van erősítve. Ez néha ökölnagyságu, legtöbbször kisebb s nem kivájt, mint a dohányzó pipák, hanem csak vékony csatorna húzódik a közepén. A pipaszár sokszor fél méter hosszú. Az opiumszívó a tartályból fogóval kivész kis darab borsónagyságu tschandut vagy opiumot s a mécses lángja fölött megforgatja, majd ujjai között összegyurja s rákeni a pipa szűk nyílására. A pipát ezután a mécseshez tartja, az opium meggyul; néhány mély szippantást tesz és kész az élvezet. Az előkészület azonban a valóságban nem megy ily egyszerűen, mint a leírásból gondolnók. Néha tíz percig is eltart s nagy gyakorlatot igényel, míg az élvezet maga alig egy-két percze szoritkozik. Nem is elégszik meg az igaz opiumszívó egy pipával, hanem annyszor tölti meg és szívja ki pipáját, míg az opium okozta mámor állapotába jut. Kínában az opiumszívóknak külön házak, az opiumházak állanak rendelkezésükre, melyeket nagy kényelemmel rendeznek be. Nagy, tágas folyosókból fiúké nyílnak, melyeket egyesek, vagy több tagu társaság foglalnak el. A heverő s teát szűrő opiumfüstölőknek a főelvezeten kívül más, zenei élvezetekben is van részük. Jóhangu énekesnők, lenge öltözeti, mandolaszemű tánczosnők s zenekarok szórakoztatják a menyei birodalom munkában elfáradt s szórakozni vágyó fiait. A megfelelő számú pipák elszívása után önszudatlan állapotba jutnak, képzeletük a hetedik menyországba vándorol. Elfelejtene minden földi bajt, földi gondot. A mámor több óráig tart és a szinte átszellemült arczu alakok ott hevernek mozdulatlanul, míg ki nem teszik őket az opiumházból másnap reggel. Az opiumszívás az emberi szervezetre nagyon káros. Gyengíti a szervezetet, tompítja az ést, bénítja a szellem működését. Gyakori használat után egészen elbódul az ópiumot szívó, nagy gyengeség, rángatózás vesz rajta erőt, gutaütésszerű állapotba jut, melyet elmezavar is kísérhet, sőt hatása könnyen halálos végű is lehet.

ne szakítsál félbe! Majd beszélünk erről, ha befejeztem az elbeszélésemet.

És Monk folytatta:

— Eveline tehát le volt tartóztatva. Hovell pedig nálam volt a fényképpel. Eddig tehát minden rendben volt. A gyanúsított vallott, a lopott tárgy pedig előkerült. Eveline azonban határozottan megtagadott minden további felvilágosítást, kivéve a lopást és mivel más uton nem tudtak bizonyítékokat szerezni, a színészt és Reiersenné asszonyt is szabadlábra helyezték.

Az öreg Frick házában sem volt vidám élet. Sigríd napok óta ideges fejfájásban szenvedett. Az öreg pedig dühöngött és káromkodott az emberek megbizhatatlansága és hamissága miatt.

Különbön én azt hiszem, hogy a szegény Eveline iránt érzett szánalom volt az inkább, mint harag. A fiatal leány letartóztatása szomorú, nyomott hangulatot hozott az egész házra. Frick Einar még mindig üzleti ügyekben távol volt, Hovell pedig elhatározta, hogy mielőtt befejeződik a vizsgálati ügy Evelin ellen, elutazik a Spitzbergákra.

Iszonyuan bosszantott, hogy a pénzt nem tudtuk fellelni vagy a színészen a büntársat leleplezni.

Meg voltam győződve róla, hogy a ravasz ficzkónak sikerült azt a Göteborghban való letartóztatása előtt biztonságba helyezni. Daczára annak, hogy egy rendkívül ügyes hivatalnokunk volt ott és a svéd rendőrség mindenképpen a segítségünkre volt, nem tudtuk világosságot deríteni az ügyre. Eveline pedig nem beszélt egyetlen áruló szót sem.

Igy álltak tehát a dolgok. Ekkor egy nap különös hírt tudok meg: Evelin a vizsgálóbíró elé kéredzkedett, ott pedig visszavonta eddigi vallomását és kijelentette, hogy abban az időben, mikor ő ezt a vallomást tette, teljesen magánkívül volt és valóságban teljesen ártatlan a gyémántlopásban. S többet nem mond és minden más kérdésre megtagadta a választ.

Aki ismerte az ügyet, csóválta a fejét ezen a váratlan vallomáson, sőt voltak, akik Eveline józan eszében is kételkedtek. Az orvosok azon-

ban, akik megvizsgálták, teljesen épeszűnek mondták.

A tények azonban nagyon ellene szóltak és semmi újabb fordulat nem történt az egész dologban. A bünpör nemsokára az esküdtbírószágh elé került.

Közben én meglátogattam a fiatal leányt a vizsgálati fogságban, rendkívül levert, sápadt és szótalan volt; de én is úgy láttam, hogy az esze teljesen ép volt. Megpróbáltam vele barátságosan és behatóan beszélni, igyekeztem megtudni, mi vitte rá erre az ellenkező vallomásra; azonban a leány szomorúan mosolygott és kért, hagyjam őt magára.

Vajjon mi készítette arra, hogy e vallomását visszavonja? Minél tovább töprengtem ezen, annál inkább meggyőződésemmé vált, hogy ez a befolyás küntről származott és vagy utasítást vagy hírt kapott, melynek értelmében most cselekszik.

Később nem akart látogatót fogadni. Csak az anyja kapott egyszer engedélyt a látogatásra egy rendőrtisztviselő jelenlétében. Az anyja akkor szemrehányást tett a leányának, amiért magára vállalt valami büncselekményt, amelyet el sem követett. Folytatta volna még Isten tudja meddig, de az ott levő hivatalnok félbeszakította. A leány megvetően félrefordult és utána elvezették az édesanyját is.

Megvoltam győződve róla, hogy az anyja szemrehányásai semmi hatással sem voltak rá, mert hiszen megvetést és undort tanusított az anyja beszéde iránt. Így tehát máshol kellett keresnem a vezető fonált.

Végre a kulcsár a hosszas keresztkérdések alatt elbeszélte, hogy egy nap a fiatal leányt egy darab papirossal a kezében vélte látni, de a leány hirtelen félrefordult és valószínűleg a szájába vette az áruló irást. A kulcsár kijelentette azonban, hogy mindez olyan gyorsan játszódott le, hogy nem volt egészen bizonyos a dolgában és mikor Evelinet megkérdezte, az makacsul hallgatott, mint rendesen.

(Folyt köv.)

SZÍNHÁZAK
Kedden, 1908. október 13-án
Remzeti Színház Magyar színház

MEDEA
Tragédia 5 felvonásban. Irtá: Grillparzer. Fordította Ambrus Z. Krenon. Jánai. Krenza. Jászai M. Gora. Amfiktionok követe Bakó. Felművés. Rabszaga. Mészáros. Kezdeté 7 órakor.

II. Kir. Operaház

Mignon
Regényes opera 3 felvonásban. Zenedét szerzője Thomas A. Szövegét Goethe. Mester Vilmos tanuló évei című regénye után írták: Carré és Barbier. Fordította Ormay F. Molnár Vilmos. Lotharó. Lauerertes. Fridrik. Jarno. Mignon. Kezdeté 7 órakor.

Vígjáték

Az ördög.
Vígjáték 3 felv. Irtá Molnár F. Személyek: Az ördög. Jolan. János. Elza. Crinka. Andrák. László. Hegedűs. Varsányi. Fenrvési. P. Gazsi. Hegedűs. Győző. Szerényi. Kezdeté 7 1/2 órakor.

Várszínház

FRANCILLON.
Vígjáték 3 felvonásban. Irtá Jff. Dumas Fordította Paulay. Személyek: Riverolles marquis Gál. Riverolles gr. a fia Fethes. Gandreion. Symeux Henry. Carillac Jean. Pinguet. Riverollesné. Smithné Teréz. Annette. Kezdeté 7 órakor.

A szerenose fia.
Komédia 4 felvonásban. Irtá: Dregey Gabor.

Epreskörti Reiner. Vágó. Reinernó. Forrai R. Emma, leányuk. Mészáros G. Varga, szabó. Körmendi G. Irén, leánya. Báthori G. Szontágh Márton. Garas. Kormos Antal. Csorlos. Galku'i, igazgató. Béthel. Szilas Adolf könyvk. Dobi. David, (Geszde)g. Rákai. Lili, leánya. P. Makai. Zarái Zinkó Dani. Z. Molnár G. A miniszter. László. Sebas György. Papp. Kezdeté fél 8 órakor.

Királyszínház

Hollandi lány.
Nagy operett 2 felvonásban. Szövegét írta Paul Rubens és Austen Hugen. Zenedét szerzője Paul Rubens. Fordította Bródy Álkisa. Személyek: Paap Adrien. Szirmai. De Coop. hadnagy. Boros. Van Vuit, karmester. Király. Hook, pálinkagyáros. Cross. Sally, leánya. Petráss E. Fredeauokohuga. Kassai S. Snapsz, gyárvezető. Papir. Mina, szakácsnő. Pálmay I. Slinksz Simon. Német. Kezdeté fél 8 órakor.

Úránia színház

Orosz Japán háboru.
Kezdeté 1/2 8 órakor.

Apollo - Projektográf

Nagy vasuti szerencsétlenség Berlinben.
Szerelm a büfében. Fazekas ipar. Rendőr álma. Nagvapa születésnapja. Sherlock Holmes. Japán bűvészet. Elet a vidéken. Borzasztó álom. Utazás Marseillebe. TELEFON 68-39. KEZDETE: 8 órakor

BEKETOW CIRKUSZ Varosliget
Telefon 107-4-
Ma este 8 1/2 órakor
Nagy Előadás.
Folytatása a nagy nemzetközi díj és versenybirkózásnak.
DIJ: 8000 KORONA.

STEINHARDT MULATO
Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23.
Kezdeté 1/2 9-kor. Ma (a mindennap: Uj attrakciók. Jenny Schopper, Jan Móra et la bella Lola, Mlle Irvy és Partnerét, továbbá Steinhardt Géza, Torzay Fanosi, Gyárfás Dező fellépte új magánzenekarral, Pápai.
Az ördög helyettese
Paródia. Irtá: Taussig Ottó. Hőhózat. Irták: Glluzer és Taussig. Jegyek: 9-12-ig és 8-8-ig Rákóczi-ut 63. és Özv. Konli Józsefné tőszéleiben Andrassy-ut 29. A győzpáriden átalakított tőszéleiben táncs reggelig, kitűnő attrakciók, nagyvesszi szonhar. Vasárnap délután mérsékelt helyáru előadás. REZDETE 3 órakor. Pontos kiszolgálás!

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRUT 31. TELEFON 110-22
Ma és mindennap 8 óral kezdettől
Nagy előadás.
Szenzációs attrakciók.
Lalle Solbin, Partilla, Jansly, Ioskaronis, The 4 Black Troubadours, Ujvary Károly Lonyvesi Erna és Horváth Gizl.
Naponta 9-kor este.
VERA VIOLETTA.
Nagy operetta. Szerzője Eyalor Odón
A télikeriben reggeli 5 óráig táncattrakciók és Balogh Karoly cigányzenekara.

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszesz-t.
Egy eredeti Gyog ára 2 korona. Főszéküldései hely
Gara Géza és Tsa drogéria. Ezen, VIII. József-körutya. Tűszek Árjegyzékkel kérel.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17
TELEFON: Igazgatóság: 377. Jegypénztár: 83-38. Kávóház 17-97. Sajtóiroda: 81-71. Reklámosztály: 49-82.

Ma és minden este
SCHAEFFER SYLVESTER
IFJABB
az artisták királyának vendégjátéka
Budapesten első ízben lép fel.
Nem tévesztendő össze más hasonló nevű művészszel.

Az előadás kezdete este 8 órakor.
Jegyelővétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál. A télikeriben reggeli 5 óráig VÖRÖS BLEK cigányzenekara hangversenyez.

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTH SANDOR.
Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor

Ma! fél 10 órakor! Ujdonság!
A műlövés.

Bőhózat, Irtá: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor
Továbbá: Tűk Berta, Nanou, Zöldi Márton, Gerő József, ugyanint Trebitsch Sándor mint tőrx háromór.
Végül 11 órakor
DER LUFTTURNER
Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. u. 8-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók.
- Kezdeté fél 12 órakor -

BUDAPESTI CABARET
BONBONNIERE
VI., Teréz-körut 28. Telefon 52-88.

Minden este 9 1/2 órakor az új fényes oszlopi műsor
TURCHANYI OLGA
Willy Hagen (német) Gyárfay Antal és a teljes régi és új művészcsapat (16 tag) konferenciór: Dr. Szalay József. 4 darab és tréla. 20 cabaret szám.
BERTA PANAMAJA 100-szor.
(Kövary mint konferenciór imitátor).
Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronák. Kontinó (szüddéjében, Andrassy-ut 29. Bárdnál Kossuth Lajos-u. 4. Sziklaynál Erzsébet-körut 42. s a Cabaret pénztáránál. Mindenütt telefon

Kovács Gyula zongora-termei

Budapest, V. Ferenc-József-tér 5-8.
Gresham palota. Telefon 110-66.
zongorák, pianók és harmonikumok legolcsóbb árban. Teljesen új hangszerek beáradása.
Részlet és javító-osztály. Zongora hangoltatás eszközöltetik.
Állandó képkilállítás eredeti képekben, és művészeti reprodukciókban.

FRANÇOIS 'TRANSYLVANIA' SEC

Iskola hegedűk!
Kitűnően felszerelve jó hanggal 4 frttól feljebb minden árban. Tok-, vonó-, gyantával 6 forint-tól feljebb.
REMÉNYI MIHÁLY
a Magy. Kir. Zene-Akadémia és fővárosi iskolák szállítójánál
Budapest, Király-utca 58. sz.
Ezen lapra hivatkozva árjegyzék minden hangszerről külön-külön ingyen küldetik.

Vértess-féle Sósorszesz
Minden házban szükséges.

Tévedés
kikerülése végett vásároljon óvszerkülönlegességet a GUMMI KIRÁLY-nál
HATSCHEK N.
Csakis; Budapest, Károly-körut 6.
ARJEGYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.

Női ruha divat-kelme előadás
Oriási készletünköl 120 cz. széles ószi angol kelmeté méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 frtig árusítunk.
Rosenberg és Quitt
női divat, szőnyeg és vászon árak nagy áruháza.
Budapest, VI. Király-utca 32.
Telefon 528.
Alapított 1895.

Acetylen világítás
50% gázmegtakarítás érhető el.
ha Kelemen Alfréd és Társa acetylenvilágítás berendezés vállalatnál Budapest, VIII., Köztemető-ut 12.

„Carbid a vízben“
rendszerű világítási telepet rendel meg! E fényes világításnál egy 32 gyertyafényű láng óránként maximum 2 1/2 fillérbe kerül. - Jutányos árak és kedvező fizetési feltételek! Árjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Kalap-Király
A legelőadásabb fézi újdonságok megérkeztek, a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányú 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak
Különös gondot fordítunk Bocsos pártfogásért eszedünk műhelyünkben Hársta-u 33. nőt kalapok átalakítására.
Oszlermann és Stern
kalapos mester
Szigoruan szabott árak! Eskü-ut 6. (Klotild-palota.)

BUTOR
EÖTVÖS-UTCA 17. (Andrássy-körut) KAPATÓK
EHRENTREU TESTVEREKNEI
BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-KÖRUT) KAPATÓK ARJEGYZÉK INGYEN. TELEFON 82-22

A francia nyelv

tanulásához szükséges olvasmányok.
Megjelentek a Francia Könyvtár-ban.
Szerkesztik:
dr. Theisz Gyula és Matskássy József.
A «Francia Könyvtár» célja, hogy a francia írókat és műveiket, szakszerű magyarázatokkal és rövid bevezetéssel ellátva, a tanulókkal megismertesse. A csinos, olvasó füzetek értékét metszetek és archépek is emelik.

- Megjelentek:
1. Racine: Britannicus.
 2. Voltaire: Siécle de Louis XIV. I.
 3. Me de Sévigné: Lettres choisies.
 4. Töpffer: Nouvelles genevoises.
 5. Augier et Sandeau: Le Gendre de Monsieur Poirier.
 7. Barante: Jeanne D'Aro
 8. Coppée: Le Passant. - Le Luthier de Crémone.
 9. Chateaubriand: Atala.
 10. Corneille: Le Cid.
 11. Racine: Athalie.
 12. Fenillet: Le Village.
 13. Voltaire: Zaire.
 - 14-15. Scribe: Les Doigts de fée.
 16. Corneille: Horace.
 17. Souvestre: Contes.
 18. Daudet: Contes.
 19. Contes populaires de France.
 20. Lafontaine: Fables.
 21. Analyses des chefs d'œuvre dramatiques.
 22. Viet. Hugo: Poésies. I.
 23. Theuriet: Contes.
 24. Voltaire: Siécle de Louis XIV. II.
 25. Bouilly: L'Abbé de l'Épée.
 - 26-27. Anthologie des Poètes français. du XIX-e siécle. I.
 28. Renan: Les sciences de la nature et les sciences historiques.
 - Berthelot: La science ideale et la science positive.
 29. Poésies hongroises.
 30. Viet. Hugo: Poésies II.

Egyes szám ára kötve 70 fill. Kettős szám ára 1 kor.
Kaphatók:
LAMPEL R. KÖNYVKERESÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.
és minden könyvkereskedésben.

Tisztviselői kölesön

állami, megyei, városi tisztviselők, katonatisztek és nyugdíjasok

részére 20—30 évre vagy tőketörlesztés nélkül, még eddig nem létezett előnyös módozatokkal kapható a 12 év óta fennálló és kizárólagosan tisztviselői kölesönökkel foglalkozó:

«Országos Hiradó» pénzügyi vállalat útján.

Budapest, VIII. kerület, Erzsébet-körút 20, szám.

Felvilágosítás díjtalan. Jutalék csak a pénzvétel után fizetendő. Előleget nem fogadunk el.

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt és elfsmert egy és kétosövű vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, céllövő fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

árfelemelés nélkül szállít

Aufrecht és Goldschmied

fegyveráruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 26. szám.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

BÜSSING-féle TEHERAUTOMOBILOK

a legmegbízhatóbb és gazdaságosabb üzeműek.

Gyárak: Braunschweig és Bécs

Automobil teherkocsik 6000 kg. hordképesség.
Automobil-tehervonatok 11.000 kg. teherbírással.
Omnibusok, szállodai társaskocsik 12—42 személy részére.
Motoros tűzoltókocsik, hajtógépek és gazdasági motorok minden célra 120 lóerőig.

Szabadalmazott kettős rugózásuk folytán a Büssing-gépkocsik a legrosszabb uton is rázkódás nélkül futnak.

Londonban 369 Büssing-omnibusz közlekedik.

Magyarországon is fényesen bevált.

Moson és Magyaróvár között Büssing-omnibuszok közlekednek

Vezérképviselő: **REIMAN GYULA**

Budapest, V., Bálvány-utca 12.

Ugyanott Helios automobil-garage és javító-műhely
Egy 5—6 tonnás Büssing-teherautomobil üzemeltetése tonnakilométerenként csak 8—10 fillér.

TELEFON 91—57.

A Magyar Takarékszövetkezet m. sz.

igazgatósága arra való tekintettel, hogy a f. hó 10-re kitűzött közgyűlésen a tagok kellő számmal nem jelentek meg, 1908. október 28-án délelőtt 10 óratól VII., Dohány-utca 3. szám alatti helyiségében tartandó

rendkívüli közgyűlésre

a szövetkezet tagjait meghívja.

TÁRGY: A szövetkezet felszámolásának kimondása, a felszámoló megválasztása.

GRAND PRIX PARISI VILÁGKIÁLLITÁS 1900.

KWIZDA-FLUID

Kigyó-védjegy.

(TURISTA-FLUID)

Régóta kitűnőnek elismert illatos bedörzsölés az izmok és ízületek erősítésére. Erősítés és erőmegújítás céljából használják az összes turisták, kerékpárosok és lovaglók turák után.

Ára I egész kor. 2.—, fél üveg kor. 1.20.

KWIZDA-flu FLUID

VALÓDI A GYÓGYTÁRAKBAN KAPHATÓ.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Főraktár: TOROK JOZSEF gyógyszerésznél.

BUDAPEST, Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerleltt gasda lapasztalattal alapján, melyeket a kórház hgyszervi és bajakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emertált kórházi orvos

gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makae

nemi betegséget

(hugyosöfolyást ebeket, syphillist stb.)

Impotentiát (férfiul gyengeség

mégldősebbeknél is meglepő eredménnyel, a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül.

Urtos alkar folyán a honorarium utólag is fizethető.

Lovalekre díjtalanul válasz. Kivánatra gyógyszerok.

Rendelés: d. a. 9—3-ig és este 6—9-ig.

Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(A Pazsonia szállodával szemben.)

Atjárd ház. — Bejárát a lépcsőnél. — Képes árjegyzék.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wlener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 122.
TELEFON 62—80.

Ügyelni tessék a gyári jegyre ezen útirással:
W. Bengel Söhne. n. A. Prof. Dr. G. Jäger.

Wien, I. Kohlmarkt 8.
Képes árjegyzék ingyen.

Gyász-
uri ruhák 24 óra alatt mérték szerint készítenek. Egy sacco öltöny 25 és 30 forint. Kifogástalan munka, szakszerű kivitel. American House Szervita-tér 3.

13 hirdetés rovatban minden szövegegyeszeri beiktatása közönséges peit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

13 hirdetés rovatban minden szövegegyeszeri beiktatása közönséges peit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Kastély
(Biharmegyében) gyönyörűen berendezve, két melléképülettel, parkkal, hozzá egy 700 koronát jövedelmező szőlővel sürgösen eladó. Cím megtehető: Mosse Rudolfnál, Budapest, Nádor-utca 11.

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntes-ségre képesítő vizsgát leteszi Ezen vizsgára mindenki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapesti Thököly-ut 8. I. 3.

Csemegeszőlő
kifűző fajok postaláda (5 ker.) bérmentve 2 K. 50 f Kaszap Gyvőz, Obecse.

Asztalosok
új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46. 27903 B.

Pótvizsgákra,
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgákra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészít (hölgyeket is). Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyeget kérek. 7808

Rekedtség
biztos és kellemes orvossága a Réthy-féle czukorka, 60 fillérért mindenütt kapható. 721k

Kovácszén,
koks, briket, antracit jutányosan kapható, Radnav Károlynál, Budapest. 29055

Házilag főzött
cukorédes szilvalekvárnak kilóját 1 korért, méz-édes baracklekvárnak és birsalma sajtnak 2 korért különleges megylekvárnak 3 korért Szabó Csongrádról.

Czukorédes
szilvalekvárnak kilója 80 fill., méz-édes baracklekvárnak és kiűző birsalmasajtnak 2 kor., különleges megylekvárnak 3 kor. Gyümölcskivétel Csongrádról.

Téli elrakásra
nemesszerű csemegeszőlő kifűző izü táblakörte 25 kilónként bármelyik 9 kor. elsőrendű tölte elrakható különleges fajmák török bálint, angolbvis, szercsika, stb. mázsánként 24 kor., óriási birsalmát 20 kor., postakosaranként 240 kor. Szabó, Csongrádról.

Mézédes
csemegeszőlő téli elrakásra, -zúkorédes tölte körte 25 kilónként 10 korért, tölte álló nemes fajmák, török bálint, szercsika, balut, stb. különleges fajmák mázsánként 24 és 28 kor., óriási birsalmát remek példányok 16 korona postakosaranként 240 kor. Gyümölcskivétel Csongrádról.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyiszintén államszámvetelési államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel

Csemegeszőlőt
nagy szemű ropogós gyöngyszőlőt legnemesebb muskotálylival keverten és finom zamatu őszibarackot 5 kilónként 2 koronáért, métermázsánként 30 koronáért szállít Müller J. szőlőtelepe Kiskunhalason.

Magán építőiparos-
iskola előkészít építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel Szerény díjazás mellett el fogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagi József műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Gépészeket
csontos idejre az egyintézés gazdasági szemelyzet, szakertelem és józanágáért teljes felelőseget vállalok a hely adó urak részére teljesen költséges és díjmentesen a Krakaner Armin Budapest, Nagymező-utca 25. Telefon 94-87.

Parlamenti
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiatanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1883-ban Biztos álláskövetítés. Nvitva szeptember 1-ől július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája irógépezékektől s más hirdetésünket utánzó niabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át. 28944

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsíró oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű irógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelsberger gyorsíró és gépiró iskolában havonta új magyar, német gyorsírási, gépirási, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az in ézet sokszorosító és másoló iródala elvállal mindennemű írás és diszmunkák elkészítését és sokszorosítását. A „Stenográfia” szepirási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szepirás-oktatás. Mersékelt tandíj. Beírások naponként kizárólag Rákóczi-ut 60 l. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatót.

Magánnyomozó
(örv. bejegyzett cég elvállal bismalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnés nélküli megfigyelését s elűnt egyének és névtelen levelek irónak ki nyomozását, bel és külföldön. Barra Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L 16. Telefon 109-52. 28587

Gyümölcsfa
diszla stb. őszí árjegyzékek ingyen szolpál, keratálakításokat elvállal Weber faskolája Békásmegyeren. (Budapest mellett)

«Fidelitas»
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

Szaktanárok
vezetése alatt előkészítének felelőseggel, legrovidebb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsga esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemi végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulókat, javító- vagy pótvizsgákra és mindenféle magánvizsgára. Felvilágosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. L 3 ajtószám.

Zalogcédulákat,
veszek, Zalogban levő ékszereket, briliántokat, aranyat, ezüstöt és platínát költségmentesen kiválto és a magas briliánt-árak figyelmebe véve sokkal többet fizetek mint újonnan kerültek. SCHILLER IZIDOR Sip-utca 8 szám.

30 forint.
Varrógépek egy új valódi csatló Singer varrógép zárszekrényvel 5 évi tartással oasitja SINGER A. műgépészeti Budapest, főzet Akácia-utca 55. Mindenemű varrógépek javítását legjutányosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

SENZACIÓS KÖNYV!
IRODALMI CSEMEGÉ!
A nem kérdé és a válaszok. Farsalom: I. A hozzászó II. A nő és a prostitúció az ókorban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitúció világa. VI. A 1693 évi ény - Fényes László, a leles magyar publicista, az a kérdést gyönyörű realizmussal rajzolja meg, az igazságnak teljesen megfelelő őszinteséggel és bátorsággal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igaz bizonyossága az, mindenki lelhetően gyorsan kelt el az 1853 kiadás 40,000 példány. Ha már a hatodik kiadás. A 114 strán nyomott oldalos könyv ára bérmenten küldésnek 90 fillér. Hölgyekben is beküldhető. Kapható „Molnárak Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

Saját gyártmányu vas- és rézbutorok
Részegy — — — 45.— fvt
Vaságy matracsosál 8.50 s
Gyermekágy — — — 11.50 s
Sodronyágy-betét 8.50 s
Vas- és rézbutorok gyártásában. 28048

WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám. TELEFON 67-01.

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
Jogi szemináriuma. Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Modern
urasági butorok alkalmi vétele és eladása

GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-09.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiválto és teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

INGYEN.
+ GUMMI +
és különféle óvszer-árjegyzékeket útoztartás mellett ingyen és bérmentve küldjük.

NAKIRA
törvényesen védett sér GUMMI-különlegesség tucattja 12.— kor., 8 tucattból 20% engedemey.

Uterus - Spray
legjobb higiénikus nőieser 14 kor. GUMMI-HALHOLYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucattja. Mintagyűtemény 12 darab 4 K. Pess velus 8-8 K-g. Irrigator 3 kor. és felebb. Bidee vasállványon 3 kor.

Magyar Orvosi Múzeum
Bpest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rókus-kórházzal szemben), Pontos címre és a yörök keresztire ügyeljen!

Gépészet
című állandó rovata van a helenkint megjelenő „Molnárak Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és mutatószámok ingyen küldetnek azoknak, akik levelezőlapon kérik. Minthogy ebben a rovatban a legújabb technikai újításokon kívül mindaz előfordul, amire gépészeknek, művezetőknek, elektrotechnikusoknak, motorkezelőknek, ütőnek, gépgyári munkásoknak az üzemben és azon kívül szükségük van, emellett valóságos ábraradattal nyilatkozni arról a rovarról azok, akik megismerék. A hetilap ára egész évre 8 or. félre 4 kor. 28678

THE ROYAL
beszélőgépeket

a legújabb modellokat szigorúan az eredeti gyári áron 30% árleszállítással szállítunk havi 8-10 K. részletfizetésre is, vidékre is bérmentve.

Láng Jakab és fia
grammofon-grammofonok, Budapest, József-körút 41. Főközlöteink: VIII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ajtók és ablakok
régí és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvas rácsok, kerkeretek, keramillapok, Kahlheim lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór,
épület-bontás vállalkozó Budapest, Nádor-u. 72-74. Fiók üzlet Sziget-ut 8.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiválto és teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán

FARAGÓ J.
műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2

Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenemű kárpitos- és díszítő munkákat. 27881 Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, francia és angol szövetekből. Kétszervetés díjmentes.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, állandó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Családiház Ujpesten
üzlethelyiséggel és 4 szép lakással, 20 méter kiépített utcafront, csatornáva és aszfalttal ellátva, telekkel együtt 7500 ftréi eladó. Iparos, vendéglős, fűszeres, fehérműtisztító vagy borbélyüzletnek igen alkalmas. A vételhez 3000 ftr. szükséges. Bővebbet a tulajdonosnál Ujpesten, Dobó-utca 12.

BUTOROK
háló-, ebéd-, szalon-berendezések, továbbá urak szoba, iroda berendezéséhez és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol borműművek eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám. I. emelet. 268 Kesztyű-utca sarkán.

VALÓ.
di francia külhál gesszőgek (óvszer) csakis P. BERGUERANPILS leg hitelesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándornál Budapest, VI. ker., Erzsébet-körút 69. Rézletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

INGYEN
DRAGÁBB, MINT NÁLKUN RENDELT FÉNYKÉP
MAGYARORSZÁG
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁG KÉPET 5 KORONÁRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CMA. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZÍNES
OLAJKÉP
ÁRA 10 KORONA KÉPVISZLŐKINDELT FELVÉTELÉNEK.
SZAVATOKÉP
MINDEN IRÁNYBAI RAFAEL FÉNYKÉPAGYÍTÓ ÉS BUDAPEST, V. MITTEHILLER-0-40 KÜTÖTTVE AZ 1905. ÉVI PÁRISI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSON ÖSZKÖLÉVEL KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.